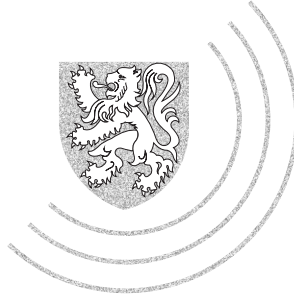

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2003-2004

14 oktober 2003

VOORSTEL VAN DECREET

**– van de heren Jef Van Looy, Erik Matthijs, Jos De Meyer,
Gerald Kindermans en Jan Laurys en mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever –**

**houdende wijziging van het decreet van 23 januari 1991 inzake de bescherming van het leefmilieu
tegen de verontreiniging door meststoffen, wat de 100%-verwerkingsplicht betreft**

VOORSTEL VAN DECREET

**– van de heren André Denys en Karlos Callens, mevrouw Dominique Guns
en de heren Patrick Lachaert, Cis Schepens en Jul Van Aperen –**

**houdende het nemen van dringende maatregelen ter stimulering
van de verwerking van dierlijke mest**

HOORZITTINGEN

VERSLAG

**namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening
uitgebracht door de heren Jacques Devolder en Jef Van Looy**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Jacques Timmermans.

Vaste leden :

de heren Gerald Kindermans, Jan Laurys, Erik Matthijs,
Jef Van Looy ;

de heer Jacques Devolder, mevrouw Dominique Guns, de
heren Patrick Lachaert, Paul Wille ;

de heer Jean Geraerts, mevrouw Marleen Van den Eynde,
de heer Frans Wymeersch ;

de heren Jacky Maes, Jacques Timmermans ;

de heer Johan Malcorps ;

de heer Jos Bex.

Plaatsvervangers :

de heer Jos De Meyer, mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever,
de heren Mark Van der Poorten, Jan Verfaillie ;

de heer Louis Bril, mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht,
de heren Guy Sols, Gilbert Van Baelen ;

mevrouw Niki De Gryze, de heren Pieter Huybrechts, Jan
Penris ;

de heren Bruno Tobback, Jan Van Duppen ;

mevrouw Vera Dua ;

de heer Herman Lauwers.

Zie :

1643 (2002-2003)

– Nr. 1 : Voorstel van decreet

INHOUD

DEEL I. VERGADERING VAN 1 JULI 2003

I.1.	Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking (VCM)	4
I.2.	Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO), BBT-kenniscentrum.	7
I.3.	Centrum voor Landbouweconomie	11
I.4.	Landbouwkrediet.	14
I.5.	De heer Ivan Tolpe, landbouwer	17
I.6.	CVBA Bio-Noord	21
I.7.	NV Mest- en Afvalverwerking (MAV)	24

DEEL II. VERGADERING VAN 7 JULI 2003

II.1.	Beroepsvereniging van Mengvoederfabrikanten (Bemefa)	26
II.2.	Boerenbond	30
II.3.	Algemeen Boerensyndicaat (ABS)	33
II.4.	Vlaams Agrarisch Centrum (VAC)	36
II.5.	NV Danis	39

DEEL III. VERGADERING VAN 18 SEPTEMBER 2003

III.1.	Vereniging van Varkenshouders (VEVA)	43
III.2.	NV Vilatca en Engineering De Wit (EDW)	46

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening hield op 1 en 7 juli en op 18 september 2003 hoorzittingen over het voorstel van decreet van de heren Jef Van Looy, Erik Matthijs, Jos De Meyer, Gerald Kindermans en Jan Laurys en mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever houdende wijziging van het decreet van 23 januari 1991 inzake de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging door meststoffen, wat de 100%-verwerkingsplicht betreft (*Parl. St.* VI. Parl. 2002-03, nr. 1643/1) en het voorstel van decreet van de heren André Denys en Karlos Callens, mevrouw Dominique Guns en de heren Patrick Lachaert, Cis Schepens en Jul Van Aperen houdende het nemen van dringende maatregelen ter stimulering van de verwerking van dierlijke mest (*Parl. St.* VI. Parl. 2002-03, nr. 1695/1).

DEEL I. VERGADERING VAN 1 JULI 2003

De heer Jacques Timmermans, voorzitter : Vandaag horen we vertegenwoordigers van het Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking, de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek, het Centrum voor Landbouweconomie en Landbouwkrediet. We horen ook enkele initiatiefnemers, meer bepaald landbouwer Ivan Tolpe, de coöperatieve Bio-Noord en de firma Mest- en Afvalverwerking (MAV).

I.1. Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking (VCM)

De heer Marnick Devrome, Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking : Ik zal me op twee actuele knelpunten concentreren : ten eerste het opstellen van de nutriëntenbalans en de emissiemetingen en ten tweede de resultaten van de telefonische enquête van het VCM bij mesttransporteurs.

Een van de voorwaarden voor een milieuvergunning voor mestverwerking is voldoen aan de emissienormen. Voorts dient men een nutriëntenbalans op te maken voor stikstof en fosfaat. In die balans moet een overzicht gegeven worden van de aangevoerde hoeveelheid nutriënten en van de hoeveelheid afgewerkte producten die in milieu – water en lucht – is terechtgekomen.

Momenteel lopen enkele meetprojecten waarbij men op de volgende problemen botst. Zo valt het niet mee om representatieve meetresultaten te krijgen omdat de kwaliteit van de ingaande mest heel variabel is. Wanneer we de mest analyseren,

merken we heel uiteenlopende resultaten. De manier waarop geanalyseerd wordt, is uiteraard van belang. Voorts leidt analyseren tot marges in de analyseresultaten. De wijze waarop een landbouwbedrijf werkt, bepaalt de kwaliteit van de mest eveneens. Wordt de mest gemengd ? Hoe lang ligt de mest al in de kelder ? Hoe worden de dieren gevoerd ? Wordt het dunne gedeelte van de mest vooraf gescheiden ? Welke producten worden toegevoegd aan de mest ? Zelfs het soort ventilatiesysteem in de stal bepaalt de kwaliteit van de mest. De kwaliteit van de mest is afhankelijk van heel wat verschillende factoren waardoor een nutriëntenbalans niet zomaar opgesteld kan worden.

Men dreigt bovendien in een vicieuze cirkel terecht te komen. Alvorens men beslist in een mestverwerkingsysteem te investeren, moet men zeker weten dat het systeem aan de emissienormen voldoet. Om dat zeker te weten moet men de installatie echter gebruiken. Een oplossing zou erin kunnen bestaan de installaties te certificeren zodat de investeerder zekerheid heeft.

Co-compostering wijzigt de emissie. Bermmaaisel, snoeiafval aan de mest toevoegen wijzigt de verhouding tussen koolstof en stikstof wat het emissieresultaat beïnvloedt. Uiteraard is standaardisatie niet vanzelfsprekend.

De onderzoeken zelf zijn vrij duur wat nieuwe kleinschalige initiatieven afremt. Bij droging met stallucht vormen de emissiemetingen en de nutriëntenbalans een belangrijk deel van de totale investering. De overheid verplicht één meting per seizoen of vier per jaar. Op die manier is men automatisch al een jaar bezig. Voor bepaalde goedkope installaties, zoals de vijzelpers, is het onderzoek duurder dan de installatie zelf.

De totale stikstofemissie – van de uitscheiding tot het afgewerkte product – mag maximaal 15 procent bedragen. Voor de verschillende stappen in het verwerkingsproces zijn er geen normen.

In de maand mei 2003 werd door VCM een telefonische enquête uitgevoerd bij een aantal belangrijke mesttransporteurs. Zij komen immers vaak in contact met de grote landbouwers die veel mest moeten laten transporteren. Uit die enquête zijn een aantal knelpunten gebleken.

Een eerste knelpunt is dat sommige milieumaatregelen remmend werken op nieuwe projecten. Wijzigingen in het beleid leiden tot onzekerheid bij de landbouwers die daardoor een afwachtende houding aannemen. De laatste tijd zijn namelijk heel

wat milieumaatregelen doorgevoerd en er staan er ook nog heel wat op stapel. Men kan denken aan de substitutie, de eventuele afschaffing van de 100%-verwerkingsplicht, het hernieuwen van de milieuvergunning, het afschaffen van de afstandsregel voor de niet-gesloten bedrijven of de ammoniakemissiearme stallen.

Een tweede vaststelling is dat de druk op de mogelijke afzet van mest dit jaar sterk is afgenomen, wat remmend werkt op de realisatie van nieuwe initiatieven. Door het uitstekende voorjaar kon heel wat mest op de landbouwgronden worden afgezet waardoor de druk op de prijs die de varkenshouder betaalt aan de akkerbouwer, is weggefallen. De mestafzetprijs voor de varkenshouder is samengesteld uit twee componenten : de prijs voor het transport en het spreiden van de mest die vrij constant blijft, en de prijs voor het recht om de nutriënten op het land te brengen, die bepaald wordt door de wet van vraag en aanbod. Dit gedeelte van de prijs was mede door het uitstekende voorjaar, veel lager dan vorige jaren. De hoge afzetprijs die voorheen betaald moest worden, was trouwens financieel niet meer houdbaar voor de varkenshouders gezien de huidige lage prijsvorming.

Voor de varkenshouders die een investering in mestverwerking overwegen, kan het dit jaar interessanter zijn om alle mest te spreiden en de heffing op het niet-verwerkte overschot te betalen, dan te investeren in mestverwerking. De som van de kosten voor mestverwerking – scheiding, afzet van de dunne fractie, verwerking van de dikke fractie en betalen van de heffing op het gedeelte dat niet voldoet aan de 100%-verwerkingsplicht – is nauwelijks kleiner dan de kostprijs van de mestafzet en het betalen van de heffing. Vooral wanneer men alleen de dikke fractie verwerkt en de dunne fractie afzet, loopt de totaalkost vrij hoog op. Er blijft immers nog een aanzienlijke heffing te betalen op het niet-verwerkte deel.

Bij afschaffing van de 100%-verwerkingsplicht komt de heffing op het niet verwerkte deel te vervallen, wat de balans opnieuw in het voordeel van mestverwerking doet omslaan. Ook het aspect BTW is hier van belang : bij een spreading van de mest, betaalt de landbouwer 6 procent BTW, bij verwerking 21 procent. Dit speelt in het nadeel van de verwerking.

Door de stopzetting van een aantal varkensbedrijven met inlevering van de milieuvergunning is het aanbod van varkensmest ook verminderd. Bovendien hebben sommige varkenshouders hun dierlijke productie verminderd tot onder de 7.500 ton

fosfaat, om niet meer te moeten verwerken of tot onder de 10.000 ton om van honderd procent naar dertig procent verwerkingsplicht te kunnen overgaan. Voor deze varkenshouders is het financieel interessanter om wat minder varkens te houden dan te investeren in mestverwerking.

Indien men de mestverwerking wil doorvoeren, dan moet men ervoor zorgen dat dit voor de veehouder op termijn voordeliger is dan het alternatief, namelijk de mest afzetten op het land en de heffing betalen op het niet verwerkte mestoverschot. Indien de mestverwerking niet voordeliger is dan het alternatief, kan dit op termijn leiden tot het overbodig maken van de mestverwerking.

De investering in mestverwerking kan rendabel gemaakt worden door het invoeren van de bonussen, waardoor de investeerders in mestverwerking een voordeel hebben tegenover diegenen die niet tot mestverwerking overgaan.

Dit is te vergelijken met de bepaling dat bij overname van een bedrijf door een verwerkingsplichtig bedrijf 75 procent van de productie van het overgenomen bedrijf moet worden verwerkt. Alleen bedrijven die aan mestverwerking doen, kunnen dus dergelijke bedrijven overnemen.

Niet investeren in mestverwerking en de heffing betalen is uiteraard een kortetermijnvisie. De vooruitziende varkenshouder ziet in dat dit op termijn geen oplossing kan zijn. De investering in mestverwerking kan afgeschreven worden, terwijl het betalen van de heffing niets oplevert. Voor de tweede helft van dit jaar zal de mestafzet wellicht beperkter zijn, gezien de ruime afzet in de eerste jaarhelft. Daardoor kan opnieuw meer druk op de prijs ontstaan. Bij een natter voorjaar kan de prijs voor mestafzet terug toenemen.

De veeteler die investeert in mestverwerking zou de mogelijkheid moeten krijgen om binnen afzienbare tijd uit te breiden. De gerealiseerde milieu-investeringen zoals mestverwerking en emissiearme nieuwe stallen, brengen zelf niets op. Ze moeten zich dus kunnen laten terugbetalen door het arbeidsinkomen van het bedrijf op te trekken. Een uitbreiding is ook noodzakelijk om in de algemene tendens tot schaalvergroting concurrentieel te blijven.

Men kan dus stellen dat het spanningsveld tussen mestproductie en de mogelijke afzet verkleind is. Dat heeft onder meer te maken met de reeds gerealiseerde verwerking en export, met de afbouw van de veestapel en het gebruik van fosfaatarme voe-

ders. Daardoor neemt de motivatie voor de mestverwerking af. Een blijvende druk op de afzet zal dus nodig blijven om op de ingeslagen weg van mestverwerking verder te gaan.

Inzake de afschaffing van de 100%-verwerkingsplicht kan men besluiten dat het bedrijfsmatig mestoverschot bij bedrijven met te weinig grond een groot percentage is van de totale bedrijfsmatige mestproductie. Voor deze bedrijven is de afbouw van de 100%-verwerkingsplicht een goede zaak. Wie te weinig grond heeft, kan het effluent immers niet op de eigen grond kwijt en moet er bovendien nog een heffing op betalen.

De afbouw van de 100%-verwerkingsplicht verhoogt opnieuw de druk op de Vlaamse mestmarkt. Voor bedrijven die maar 30 procent verwerkingsplichtig zijn of voor niet-verwerkingsplichtige bedrijven juist onder de 7.500 ton fosfaat kan het daardoor interessanter worden om toch hun mest te laten verwerken door een bedrijf dat wel geïnvesteerd heeft in mestverwerking. Hierdoor wordt de kost wat verdeeld over een groter aantal bedrijven. De kostprijs van de mestverwerking wordt dan lager in vergelijking met het afzetten van de mest en het betalen van de heffing.

Het toepassen van bonussen biedt wel bepaalde voordelen. De investering in mestverwerking wordt hierdoor rendabeler voor de bedrijven en de motivatie om te investeren in mestverwerking wordt groter. In de toekomst kan dit eventueel ook uitbreidingsmogelijkheden creëren voor de bedrijven waardoor de milieu-investeringen zichzelf kunnen terugbetalen.

Een nadeel is wel dat substitutie moeilijker wordt gezien het voor de pluimveehouders interessanter wordt om de mest zelf te verwerken of te exporteren dan met de varkenshouders een overeenkomst tot substitutie te sluiten. Het is ook onduidelijk hoe dit kan betaald worden.

De heer André Denys : De heer Devrome had het over drie concrete handicaps inzake mestverwerking, met name de onzekerheid betreffende de emissienormen, de onzekerheid in de wetgeving, en de huidige afname van de druk op de mestafzet, mede door de weersomstandigheden.

Dit betekent dat de weersomstandigheden een variabele factor vormen in de mestafzet en de mestverwerking, en dus invloed hebben op de prijs die moet betaald worden om mest af te zetten en de hoeveelheid die kan afgezet worden. Aan de andere kant zei de spreker dat we op lange termijn

moeten gaan denken. Zou het dan niet beter zijn, de mestverwerkingsplicht niet te binden aan de productie min hetgeen afgezet wordt, maar wel aan de productie op zich ?

De heer Jef Van Looy : Het viel me op dat de spreker hier zelf een hele boel vragen gesteld heeft, en ik vraag me af van wie we het antwoord zullen krijgen. Zal de minister daarvoor zorgen, of worden de vragen gewoon vooruit geschoven ?

Maar ik heb verder een specifiek technische vraag aan de heer Devrome. Wat zijn vandaag de systemen waarmee men varkensmest kan verwerken ? Waarin moet of kan de veehouder met een gerust geweten investeren om zijn overschotten te verwerken ?

De heer Jacques Timmermans, voorzitter : Vandaag vragen we aan de deelnemende instanties en mestverwerkingsinitiatieven hun standpunt over de voorliggende voorstellen van decreet toe te lichten. Wij kunnen vragen stellen ter verduidelijking van hun visie. Beleidsvragen zullen wij tot na de hoorzittingen reserveren.

De heer André Denys : Met betrekking tot mijn eerste opmerking (onzekerheid over milieunormen en emissienormen) voorzien wij in ons voorstel van decreet een certificering van de apparaten. Dit betekent dat men de normen aan het apparaat zou opleggen. Kan dat volgens u een oplossing bieden ?

De heer Marnick Devrome : De landbouwers die wensen te investeren in mestverwerking zitten met onzekerheid. Als ze naar een bepaald systeem overgaan, willen ze uiteraard op zijn minst zeker zijn dat ze aan de emissienorm zullen voldoen. Een certificatie van de installaties zou inderdaad zeer positief zijn.

De heer Jef Van Looy : Maar is het dan niet zo dat de installaties op zijn minst toch eerst proef moesten draaien vooraleer ze een dergelijk label kunnen krijgen ? Die certificatie komt naar mijn gevoel te vroeg : we zitten hiermee reeds een stap te ver.

De heer Marnick Devrome : Ja, maar ik heb het dan voornamelijk over de systemen die momenteel al bestaan. Er zijn bijvoorbeeld systemen met stal-luchtdroging op de markt. Momenteel zijn metingen bezig om te kijken of aan de emissieverplichtingen voldaan wordt. Die metingen gebeuren op regelmatige tijdstippen, bijvoorbeeld een keer per seizoen. Dat betekent wel dat men reeds een jaar

met een bepaalde installatie moet werken vooral eer men weet of ze voldoet.

De heer Jef Van Looy : De investering is momenteel nog riskant voor de landbouwer : hij kan niet anders dan een installatie kopen waarvan hij hoopt, maar niet zeker weet of ze uiteindelijk zal voldoen. Hoe moet het dan met de milieuvergunning ? Moet dan een tijdelijke vergunning worden verleend terwijl de metingen gedaan worden, inclusief het risico de vergunning ook weer kwijt te spelen ?

De heer Marnick Devrome : Ik wil terugkomen op de vraag van de heer Denys, waarin hij voorstelt de mestverwerking enkel aan de productie te koppelen. Dit zou inhouden dat er meer bedrijven bij betrokken worden.

De heer André Denys : De koppeling aan de productie, zonder rekening te houden met de afzet zou een enorme vereenvoudiging zijn vermits de variabele factor uitgesloten wordt.

De heer Marnick Devrome : De prijs voor de mestafzet wordt hoe dan ook bepaald door de grond die ter beschikking is. Op het eerste zicht lijkt wat u voorstelt vrij moeilijk. Ik moet toegeven dat ik er niet meteen een antwoord op heb.

De heer André Denys : Ik ben voorstander van het afschaffen van de 100%-mestverwerkingsplicht. U zegt dat u dat ook bent, maar dat daarmee de druk op de afzet opnieuw zal verhogen. Kunt u dat uitleggen ?

De heer Marnick Devrome : Als een landbouwer niet 100 procent, maar bijvoorbeeld slechts 75 procent moet verwerken, betekent dit dat de overige 25 procent opnieuw op Vlaamse grond terecht kan. Dit betekent uiteraard dat de mestdruk opnieuw toeneemt.

De heer André Denys : En dit leidt opnieuw tot meer mestverwerking.

De heer Marnick Devrome : Het kan als gevolg hebben dat, door het feit dat de prijsdruk toeneemt, sommige landbouwers opnieuw voor mestverwerking zullen kiezen. Er is steeds de balans tussen prijs voor mestafzet versus prijs voor mestverwerking.

De heer Jacques Timmermans, voorzitter : De discussie is duidelijk niet zo eenvoudig : dit is een zeer labiele oefening.

De heer Jef Van Looy : Het voorstel van de heer Denys om de verwerking los te koppelen van het overschot zal niet in goede aarde vallen bij de landbouwers die geïnvesteerd hebben in grondgebondenheid. Die zijn daar toch de dupe van. Bovendien zit de variabiliteit vooral bij de afzet bij derden, en niet op eigen gronden. We moeten ons houden aan het overschot op bedrijfsniveau.

Maar mijn vraag ging eigenlijk over de systemen waarin de veehouders met een gerust geweten kunnen investeren.

De heer Marnick Devrome : Er zijn momenteel een aantal systemen ontwikkeld die op de markt kunnen komen. Ik denk bijvoorbeeld aan het systeem van scheiden van dunne en dikke fractie, waarbij de dikke fractie gecomposteerd wordt. Dit systeem wordt in de praktijk al een hele tijd gebruikt. Verder is er het systeem van stalluchtdroging, dat een vrij eenvoudig systeem is. De kostprijs van beide systemen is aanvaardbaar. Men is er volop mee bezig om te meten of hiermee aan de emissienormen voldaan wordt.

De heer Jef Van Looy : Begrijp ik goed dat u er voorstander van bent de emissienormen per sector op te splitsen, zodat zij aangepast zijn aan de reële emissie ?

De heer Marnick Devrome : Uiteindelijk mag de emissie van stikstof niet meer zijn dan 15 procent, maar er bestaat onduidelijkheid over het te volgen deeltraject. Zo kan de scheidingsmachine zeer efficiënt werken, terwijl de daaropvolgende stappen minder efficiënt zijn, waardoor je toch tot een emissie van meer dan 15 procent komt. Ik wou dit benadrukken.

1.2. Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO), BBT-kenniscentrum

De heer Roger Dijkmans, Coördinator BBT-kenniscentrum : De beste beschikbare technieken, afgekort BBT, zijn technieken met het beste milieuresultaat aan een redelijke kostprijs. BBT worden in het milieubeleid vooral gebruikt als referentiepunt voor het bepalen van vergunningsnormen en eventueel subsidies.

In opdracht van het Vlaamse Gewest heeft VITO sinds 1995 de BBT onderzocht voor een 25-tal bedrijfstakken of -activiteiten. Een van deze sectoren was de be- en verwerking van mest, ook kortweg mestverwerking genoemd.

Een eerste uitgave van de BBT-studie over mestverwerking verscheen in 1998 en was het resultaat van onderzoek tijdens de voorafgaande twee jaren. Bij deze studie zijn we uitgegaan van de volgende uitgangspunten. Er waren ten eerste nog geen sectorale vergunningsnormen voor mestverwerking. Het voorstellen van nieuwe sectorale normen was trouwens een van de bedoelingen van de BBT-studie. Ten tweede was het uitgangspunt dat de producten van mestverwerking verkocht konden worden in het buitenland of Wallonië. Ten derde werd als maximum haalbare kostprijs uitgegaan van 12,5 euro per kubieke meter mest.

De kostprijs die de verschillende leveranciers aanbrachten, werd als correct beschouwd. Ten vierde werd verondersteld dat bepaalde pilootinstallaties zouden doorgroeien naar industriële installaties. De BBT die uit deze analyse kwamen, gingen vaak in de richting van de combinatie van een biologische stikstofverwijdering en het drogen en indampen van de restfracties.

Een tweede uitgave van de BBT-studie werd afgerond in 2002, waarbij een aantal andere randvoorwaarden werden gehanteerd. Ten eerste waren er toen al wel Vlaamse vergunningsnormen, die gedeeltelijk afgeleid zijn van de eerste BBT-studie, maar ook strenger zijn. Ten tweede was het uitgangspunt dat de verwerkte mest niet in het buitenland kon worden verkocht, maar in het beste geval gratis afgezet. Ten derde hebben we ons enkel gebaseerd op installaties die zich medio 2002 al voldoende lang op industriële schaal bewezen hadden. Ten slotte werd als kostprijs van mestverwerking niet de vraagprijzen van initiatiefnemers en technologieaanbieders gebruikt, maar wel een eigen inschatting van realistische kostprijzen op basis van gelijkaardige installaties in onder meer de afvalsector.

Voor een goed begrip licht ik het doel van mestverwerking nogmaals toe. Mestverwerking wordt toegepast om enerzijds de export van mest buiten Vlaanderen mogelijk te maken of om anderzijds de in mest aanwezige stikstof om te zetten in het milieuneutrale stikstofgas. Om mest te exporteren is vooral het doden van in de mest aanwezige ziektekiemen een essentiële stap. De Europese veterinaire regels leggen dit trouwens op. Voor het omzetten van organische, ammonium of nitraatstikstof naar stikstofgas zijn er verschillende technieken. De meest gekende zijn verbranding en biologische omzetting (nitrificatie, denitrificatie).

Typisch voor mestverwerking is dat het meestal niet gaat over één enkele techniek, maar om een

combinatie van technieken in een bepaalde volgorde. Op de figuur is een algemeen schema te zien van technieken die ingezet kunnen worden, zonder hierbij volledig te kunnen zijn: de mogelijkheden zijn schier oneindig. Als we bijvoorbeeld bij de verwerking van varkensmest slechts de helft van de nutriënten willen kwijtraken en het restant nog kunnen uitrijden op het land in Vlaanderen, zouden de aangeduide stappen kunnen volgen. Dit komt neer op een mestscheiding waarin een dikke en een dunne fractie gevormd worden. De dikke fractie kan samen met pluimveemest gecomposteerd en geëxporteerd worden of kan verbrand worden. De dunne fractie wordt dan op het land uitgereden. De ontstane mestgassen worden conform de normen gezuiverd. Indien we de mest willen verwerken zodat we nog maar 20 procent van de initieel aanwezige nutriënten op het land moeten uitrijden, zal bijvoorbeeld een bijkomende biologische stikstofomzetting moeten gebeuren. Indien we geen mestfractie meer willen uitrijden in Vlaanderen, zullen we nog extra stappen moeten zetten.

Bij een BBT-analyse worden steeds drie criteria onderzocht. Ten eerste moet de technologie technisch haalbaar zijn. Ten tweede wordt gestreefd naar de beste milieuresultaten. Het is zeker niet de bedoeling de vervuiling gewoon te verplaatsen. Ten derde moet de aangeboden oplossing economisch haalbaar zijn.

De volgende technieken voor de verwerking van pluimveemest zijn afdoende in de praktijk bewezen: het voordrogen in de boerderij die trouwens een ammoniakemissiereductie met zich meebrengt, het composteren van mest, het drogen van mest en het maken van pellets (korrels), en het verbranden van mest met het oog op energierecuperatie.

Voor de verwerking van varkensmest zijn de volgende technieken bewezen: het mechanisch opsplitsen in deelfracties met behulp van centrifuges en vijzelpersen, biologische stikstofverwijdering door actieve slibsystemen en het vergisten – eventueel samen met hoogenergetische nevenstromen – en het isoleren van biogas.

Technieken die een grote kans maken, zijn de scheiding door ammoniakstrippers en het nascheiden van dikke fractie door co-composteren met kippenmest, verbranden of drogen. Technieken die zich in 2002 nog niet voldoende op bedrijfsschaal bewezen hadden in Vlaanderen, zijn omgekeerde osmose-installaties, indampers en kortom alle andere installaties die tot een loosbaar effluent kunnen komen. In het buitenland worden deze tech-

nieken soms wel al aangewend, dit omdat onder meer de lozingsvoorwaarden er anders zijn.

Inzake de bewezen technieken leidt dit tot de conclusie dat gedeeltelijke verwerking van varkensmest zal lukken, maar dat bij de volledig verwijdering van stikstof en fosfor technische vraagtekens moeten worden geplaatst.

Zoals gezegd, moeten de gehanteerde technieken ook goed zijn voor het milieu. Trajecten waarin slechts een kleine fractie of niets van de nutriënten uitgereden moet worden, geven het beste resultaat op gebied van preventie van verontreiniging van grond- en oppervlaktewater. Mestverwerking kan ook een positief effect hebben op ammoniakemissie en kan energetisch gunstig zijn. Men kan immers verwerkingsproducten produceren die kunstmers kunnen vervangen zodat hiervoor ook geen energie meer behoeft gebruikt te worden. Bij trajecten waarbij alle nutriënten uit de mest verwerkt moeten worden, wordt dit energievoordeel tenietgedaan.

Qua kostprijs moet rekening worden gehouden met de verschillende stappen die bij mestverwerking gezet moeten worden. Dit betekent dat de kostprijs van de verwerking van ruwe mest, de verwerking van de dunne fractie, de verwerking van de dikke fractie, de afzet van de dunne fractie en dikke fractie én het transport meegerekend moeten worden. Hoe verder verwerkt moet worden, hoe hoger de kostprijs. Deze verhoogde kostprijs wordt niet volledig gecompenseerd door de vermeenden milieuheffingen.

Bijvoorbeeld bij een verwerking van 80 procent van de aanwezige nutriënten moet gerekend worden op een kostprijs voor de verwerking van de dunne fractie die ongeveer even hoog is als die voor de verwerking van de dikke fractie, namelijk ongeveer 12 euro per kubieke meter ruwe mest. Samen met de kosten voor het transport en de afzet van de restfractie in de Vlaamse landbouw, komt men tot een kostprijs van tussen 25 en 34 euro per ton. Hierin is de kostprijs van de verwerking van de dikke fractie een belangrijke factor. Indien vooralsnog een afzet naar Wallonië mogelijk zou zijn, kan de totale kost dalen tot 18 euro per ton. In de huidige situatie is dit echter een wensdroom.

Een kostprijs van 30 euro per ton lijkt hoog te zijn, maar als we die vergelijken met de kostprijs van analoge producten als mest, is dat niet het geval. Promest, een mestverwerkingsbedrijf dat een aantal jaren in Nederland heeft gedraaid maar failliet

is gegaan, rekende met een kostprijs van 25 euro per ton, weliswaar vanuit een andere vergunnings-situatie dan in Vlaanderen. Uiteindelijk heeft men aan de veehouder minder gevraagd, omdat men ervan uit is gegaan dat men de mestverwerkingsproducten tegen een positieve prijs kon verkopen. De echte kostprijs was 25 euro per ton. Slibverwerking, dat goed kan vergeleken worden met de verwerking van varkensmest, kost tussen 45 en 60 euro per ton ; de kostprijs van huisvuilverwerking zit tussen de 70 en meer dan 100 euro per ton. De verwerking van industrieel afval kost meer dan 100 euro per ton en dat van gevaarlijk industrieel afval nog meer.

De verdienste van een vleesvarkenshouder voor de productie per kubieke meter mest bedraagt ongeveer 230 euro. Daartegenover staan de uitgaven, die vooral variabele kosten (zoals voederkost en dergelijke) en vaste kosten zijn. Het inkomen bedraagt ongeveer 30 euro per kubieke meter mest. Als de boer de verwerkingskost moet dragen, dan gaat zijn arbeidsinkomen verloren door de verhoogde mestkost. De conclusie is duidelijk : mestverwerking is te duur voor de gemiddelde varkenshouder, vooral omdat het niet mogelijk is de verhoogde kost door te rekenen in het eindproduct. Een aantal Europese landen waar ook varkens worden gekweekt, hebben die mestverwerkingskost niet. Op termijn gaat de Vlaamse varkensboer de concurrentie met die regio's verliezen. Voor pluimveemest is de situatie rooskleuriger. De berekening van de kostprijs per kilogram verwerkte stikstof en fosfaat is voor pluimveemest een heel stuk lager dan voor varkensmest.

Voor de verwerking van kippenmest zijn er BBT's gevonden : het voordrogen in de stal tot ongeveer 50 procent droge stof, waarna de kippenmest als dusdanig al kan worden geëxporteerd ; eventueel kan er vooraf een compostering gebeuren. Het alternatief kan ook zijn dat kippenmest als groene energiebron wordt gebruikt.

Voor de verwerking van varkensmest hebben we geen BBT voor de gemiddelde varkenshouder gevonden vanwege de te hoge kostprijs. Mestverwerking kan wel een plaats hebben als tijdelijke reddingsboei om de vaste kosten te financieren. Met mestverwerking doet de boer zijn arbeidsinkomen op, maar houdt voldoende over om eventueel vaste kosten te financieren. De complexiteit en de kosten stijgen nog verder als minder van de restfractie kan worden uitgereden.

Wat leert ons deze BBT-studie over de voorstellen van decreet die in deze vergadering worden be-

sproken ? Als men ervan uitgaat dat de afschaffing van de 100%-verwerkingsplicht niet mag leiden tot een reductie van het totale volume in Vlaanderen, moet het niet-verwerkte deel door andere landbouwers worden opgenomen. Dat is positief voor de technische haalbaarheid en voor de energetische valorisatie van de mest. Wat de kostenhaalbaarheid betreft, bestaat het risico dat meer landbouwers een onrendabele techniek moeten toepassen en financiële problemen krijgen.

Het is een oprechte bekommernis om het de veehouder op het vlak van de mestverwerking zo eenvoudig mogelijk te maken. Een certificatiesysteem kan bruikbaar zijn om de boer een grotere rechtszekerheid tegenover de overheid te geven. Werken met goedgekeurde mestverwerkingsystemen is zeker een vooruitgang. Als men certificatie ziet als een garantie op de goede werking, dan rijzen er wel vragen. De boer zou een gecertificeerd systeem aankopen met de idee dat het technisch geen probleem meer stelt en economisch betaalbaar is. Men mag op dat vlak de verwachtingen niet te hoog leggen.

De afdeling Prodém van VITO doet nu al technische ondersteuning van diverse mestverwerkingprojecten. We willen daarmee zeker voortdoen. Hoe de omzetting naar een certificaat het best gebeurt, moet nog worden nagegaan. We denken daarbij aan een combinatie van technieken. Heel belangrijk is ook de uitbating van een mestverwerkingsinstallatie : hoe kan men dat in een certificaat gieten ? De conclusie van de BBT-studie dat er geen BBT zijn voor varkensmest, maakt het niet gemakkelijk om certificaten uit te reiken voor individuele systemen. Het is daarom zinvol om een haalbaarheidsanalyse uit te voeren om na te gaan wat een certificatie al dan niet kan oplossen. De Mestbank is op dat vlak al bezig met voorbereidende werkzaamheden.

De heer André Denys : Ik ben verrast dat de heer Dijkmans stelt dat een verlaging van de 100%-mestverwerkingplicht tot 75 of 50 procent economisch niet haalbaar is. De haalbaarheid hangt toch in grote mate af van de verkoopprijs van de varkens. Daarin bestaan grote schommelingen. Uw conclusie is dat verwerking van varkensmest geen toekomst heeft, terwijl anderen dat tegenspreken. Hoe hebt u de economische haalbaarheid berekend ?

De heer Jef Van Looy : De heer Dijkmans stelt dat de verwerking van varkensmest wel haalbaar is als men de dunne fractie niet tot loosbaar water zuivert. Het geeft geen 100 procent zekerheid dat de

stikstof verdwenen is en er blijft een kalifractie in het lozingswater achter. Heeft het verwijderen van stikstof niet te maken met de vrij lage norm van het chemische zuurstofverbruik (CZV) ? Als die norm van 100 tot 1.000 wordt opgetrokken, kan de dunne fractie dan niet soepeler worden geloosd ? Na de biologische zuivering blijven een aantal organische vezels over, die op langere termijn afbreken en niets doen aan het zuurstofverbruik en dus de kwaliteit van het oppervlaktewater niet verbeteren. Is het optrekken van de norm van het chemische zuurstofverbruik technisch haalbaar en wat is de invloed op het milieu ?

De heer Roger Dijkmans : De cijfers zijn gebaseerd op een analyse die in 2002 is uitgevoerd. Ik heb nog geen harde cijfers om die conclusie te veranderen. We hebben de kostprijs van mestverwerking van diverse kanten bekeken, rekening houdend met de hele mestverwerkingketen inclusief de verwerking van de dikke fractie. Dan komt men tot een kostprijs van 25 tot 30 euro. Het arbeidsinkomen van de boer bedraagt ongeveer 30 euro per kubieke meter mest. Economisch gezien is dat zeer moeilijk, vooral omdat de Vlaamse landbouw moet concurreren met buitenlandse landbouwers, die de verwerkingskosten niet hebben. De mestkosten in Vlaanderen zijn hoog en de kostprijs is minder hoog in een aantal andere landen.

De heer André Denys : BBT gaat over de juiste techniek en de betaalbaarheid daarvan. Om hoeveel procent van de kostprijs van de bedrijven gaat het ?

De heer Roger Dijkmans : Wij hebben maar een eenvoudige economische analyse doorgevoerd. We vergelijken het gemiddelde arbeidsinkomen van de Vlaamse varkenshouder met de verwachte mestverwerkingkosten. Omdat beide even hoog blijken te zijn, kunnen we niet anders dan concluderen dat het onhaalbaar is.

De heer André Denys : Tussen 1993 en 1997 bracht een varkensplaats een gemiddeld arbeidsinkomen van 43 euro op. In 1998 was dat nog 2 euro. Als de markt in elkaar zakt, klopt deze conclusie uiteraard. De kosten vergelijken met het arbeidsinkomen, vind ik geen goed uitgangspunt. Het zou beter zijn na te gaan welke invloed de verwerkingskosten op de totale kosten hebben.

De heer Roger Dijkmans : De individuele verschillen zullen uiteraard groot zijn, maar als de kosten even hoog zijn als het gemiddelde arbeidsinkomen mogen we toch besluiten dat overlevingskansen drastisch dalen.

De heer André Denys : Een BBT-certificering is volgens de VITO onmogelijk wegens de hoge kosten. Zou het desondanks mogelijk zijn een certificaat toe te kennen dat garandeert dat de normen gehaald worden ?

De heer Roger Dijkmans : Dat is mogelijk voor alle systemen die al bewezen hebben aan de norm te voldoen. Als de overheid het certificaat erkent, biedt het de landbouwer bovendien rechtszekerheid. We moeten wel een onderscheid maken tussen individuele toestellen en verwerkingstrajecten.

De meeste VLAREM-normen zijn op een BBT-studie gebaseerd. De CZV-norm is echter op de vergunningsnorm voor rioolwaterzuiveringsinstallaties gebaseerd. Aan de hand van biologische zuivering zullen we de lage CZV-waarde niet halen, maar dat is geen groot milieuprobleem. Na een biologische zuivering kan echter gemakkelijker zuiver water bekomen worden.

De heer Jef Van Looy : Uit de praktijk blijkt inderdaad dat biologische zuivering gecombineerd moet worden met omgekeerde osmose en eventueel zelfs met actieve kool om de norm te halen. De kosten lopen echter zodanig op dat ik twijfel of een 50%-verwerking haalbaar is. Aangezien het niet nodig is om de 100%-norm te halen, kunnen we die CZV-norm beter versoepelen waardoor bepaalde installaties wel rendabel zouden worden. De impact op het milieu is immers heel beperkt.

De heer Roger Dijkmans : Als de normen soepeler worden gemaakt, worden bepaalde technieken inderdaad goedkoper. Na biologische zuivering van mestvloeistof heeft de hoeveelheid CZV relatief weinig invloed op de zuurstofvraag van het milieu.

De heer André Denys : Heeft u ook de vergelijking gemaakt met de kosten voor afzet van mest ?

De heer Roger Dijkmans : Ja, in de getoonde figuur is deze vergelijking uitgevoerd. We zijn hierbij uitgegaan van een afzetkost van 12,5 euro.

I.3. Centrum voor Landbouweconomie

De heer Ludwig Lauwers, Centrum voor Landbouweconomie, hoofd van de afdeling socio-economisch onderzoek : Het Centrum voor Landbouweconomie is door het Lambermontakkoord een Vlaamse instelling geworden. Wij volgen de economische aspecten van de landbouwsector : prijzen, markten, productie, competitiviteit, rendabiliteit, structuur, enzovoort. Daarnaast zijn wij een weten-

schappelijke instelling en hebben enkele rekenmodellen ontwikkeld over mestverwerking. Mijn uiteenzetting is de conclusie van een deelonderzoek. Er is een publicatie beschikbaar die een samenvatting is van onze recentste onderzoeken naar de landbouweconomische aspecten van mestverwerking.

Het eerste deel van de studie is een kostenanalyse. We gaan ervan uit dat mestverwerking 32 euro per ton kost en komen zo uit op een gemiddelde verhoging van de kosten per kg geproduceerd vlees op voet met 0,09 euro. Dat lijkt weinig, maar we verliezen er wel het contact mee met onze onmiddellijke concurrenten Frankrijk, Denemarken en Nederland.

Wanneer we het arbeidsinkomen bestuderen, moeten we ook met de rendabiliteit op lange termijn rekening houden. Op korte termijn moeten we het bruto saldo bestuderen omdat elke landbouwer met vaste kosten zit. De landbouwer probeert te overleven met het verschil tussen de opbrengst en de variabele kosten en zal dus zijn productie wensen te behouden. Dat kan leiden tot een grote concurrentie voor de afzet van mest en uiteraard ook hoge mestafzetkosten.

Op lange termijn is het effect op de rendabiliteit enorm. Iedereen weet dat de varkensprijzen variëren, maar in de studie wordt gewerkt met een langetermijngemiddelde. Het gemiddelde van de voorbije 10 jaar verschilt amper van dat van de voorbije 20 jaar. Het inkomen stijgt dus niet. Een gemiddeld vleesvarken op jaarbasis brengt gemiddeld 40 euro op.

Indien we rekenen op de optimistische verwerkingsprijs of afzetprijs van 12,5 euro, dan gaat 40 procent van het inkomen voor de bijl. Indien we rekening houden met een prijs van 32 euro per ton, dan moet het hele inkomen daarvoor worden gebruikt. Dat zijn natuurlijk gemiddelden, maar men kan verdrinken in een vijver die gemiddeld één centimeter diep is.

Ik heb hier de verdeling van het arbeidsinkomen in de zeugenhouderij weergegeven, dat in het jaar 2000 ongeveer op de zelfde hoogte lag als het lange termijninkomen, maar de vleesvarkenshouderij toont enorme variatie in het inkomen. Sommige mensen hebben een negatief arbeidsinkomen. Ze blijven boeren omdat ze hun vaste kosten al betaald hebben en omdat ze leven van de opbrengst min de variabele kosten. Er zijn ook toppers die een veelvoud verdienen van het gemiddelde inkomen.

Op de verdelingscurve over economische draagkracht heb ik twee kostprijzen genoteerd. De eerste stippellijn is de optimistische inschatting van mestverwerking, zoals we die destijds altijd hebben gehanteerd, en die ook een model kan staan voor de afzetkosten. De tweede stippellijn staat voor de 32 euro per ton als mestverwerkingskost.

Dat betekent nog niet dat alle bedrijven aan de rechterkant van de stippellijnen echt aan mestverwerking kunnen gaan doen. Er is nog een behoorlijke groep die aan 300 euro per zeug werkt. Een mestverwerkingskost van 150 euro per zeug betekent in dat geval een halvering van het arbeidsinkomen. Een zeug produceert immers meerdere tonnen mest. Loopt men verder de curve op tot 450 euro per zeug, dan betekent dat nog altijd dat men een derde van het arbeidsinkomen verliest. Mestverwerking is dus eigenlijk een potentiële bezigheid voor de uiterste top van de varkenshouderij wat arbeidsinkomen betreft, waar men in de buurt zit van 450 of 500 euro per zeug. Daar haalt men een productiegetal van 22 of 23, terwijl de minder goede, men acht het niet voor mogelijk, een productiegetal van 9 of 10 biggen per zeug halen. Dat kan eventueel te wijten zijn aan een toevallige ziekte. Toch zijn sommige bedrijven continu beter en andere continu slechter. Deze cijfers komen ook naar voor in andere studies, bij de vorige sprekers.

Om mestverwerking te vergelijken met de alternatieve methoden voor de mestafzet, biedt de volgende slide een theoretisch kader waarmee men constructief kan werken aan oplossingen voor de mestproblematiek. In de X-as staat de reductie van nutriënten. In de Y-as staan de marginale kosten, dat zijn de bijkomende kosten per eenheid reductie. Naarmate we verder en verder gaan in de reductie, komen er dus extra kosten bij.

Het rode gedeelte is een traject met negatieve kosten. De eerste reductie van nutriënten worden dus gerealiseerd met winst. Dat is een kwestie van productie- en efficiëntieverbetering op het bedrijf waarbij de productiegetallen en de voederconversie verbeteren.

Indien men terugkijkt naar de vorige curve, dan zien we dat zulks inderdaad mogelijk is. We spreken over enorme mogelijkheden om nutriënten kostenefficiënt terug te dringen, van eenzelfde tot hogere grootte-orde als deze nodig voor de mestverwerking, maar dan zonder die exuberante kosten. De maatregelen aan de bron die nu reeds gerealiseerd zijn, zijn momenteel relatief kostenneutraal. Ik denk niet dat de kostprijs van het voeder nu sterk verhoogd of verlaagd is.

Het volgende stukje traject is de afzet op eigen grond. Dat hoeft niet veel commentaar. In het begin wint men daaraan door de besparing op kunstmest. Mettertijd moet men er wel een kleine kostprijs aan geven, want een te hoge bemesting kan ten koste gaan van de productie.

Indien men afhankelijk is van de afzet op andere bedrijven, dan begint de kostprijs te stijgen. Dat omvat twee componenten, de kosten voor transport en uitspreiding, maar ook het recht om overschotmest bij tekortbedrijven af te zetten.

Als die oplossing uitgeput is, schiet de kostprijs als een pijl de lucht in. De kostprijs voor mestverwerking ligt namelijk in de buurt van die voor afbouw. Het instellen van de mestverwerkingsplicht als instrument van het beleid impliceert dat men ervan uitgaat dat de afbouw meer kost dan de mestverwerking. Men durft nog altijd zeggen dat mestverwerking moet indien men de sector wil in stand houden en daar zit een stuk waarheid in (tenminste zolang men zich niet resoluut op meer kostenefficiënte maatregelen richt). Omgekeerd is het wel zo dat als men uitgaat van een afbouw van de sector, de mestverwerking uiteindelijk ook niet meer hoeft.

We weten echter ook dat de winst van sommige bedrijven een heel eind onder die mestverwerkingskost zit. Deze bedrijven zouden dus beter afbouwen dan de mestverwerkingsplicht te vervullen. Indien de afzetruimte binnen Vlaanderen verzadigd is, dan betaalt men niet alleen de transport- en uitspreidingskosten. Men zal ook een hoog depositierecht betalen. Daardoor zal de kostprijs van de afzet in de buurt komen van het volgende dure alternatief dat men wil vermijden. Als er mestverwerking is, is dat prijsbepalend, als er geen mestverwerking is, dan is de afbouw prijsbepalend. Als men varkens wil blijven houden, moet men immers een oplossing vinden voor de mest.

Varkens houden is voor een stuk een strategische bezigheid. Het is niet omdat het vandaag slecht gaat dat zulks morgen ook het geval zal zijn. Op dit ogenblik bestaat bijvoorbeeld het risico dat de productie naar beneden moet indien men de nutriëntenhalte niet heeft ingevuld. De varkenshouder probeert dus te produceren en dat betekent dat hij een oplossing moet vinden voor de mest. De afzetdruk is wel reëel, maar zeer gevoelig. Een kleine variatie in de overschotten kan de prijs enorm doen variëren. De sterk dalende mestkosten van het voorbije jaar zijn daar een goed voorbeeld van.

Indien er geen mestverwerkingsplicht is, zal het donkergroene deel van de curve (afzet bij derden) snel oververzadigd zijn. Men zal dus gaan concurreren voor de mestafzet waardoor de prijzen zeer hoog dreigen op te lopen. De sterke spelers zullen dan de prijs bepalen. Het gevaar bestaat dat de zwakkere koud weggesaneerd worden, ze kunnen gewoon niet meer meespelen. Ondertussen kijkt iedereen de kat uit de boom en wordt er niet geïnvesteerd in een langetermijnoplossing, namelijk mestverwerking.

De filosofie van MAP2bis was dat mestverwerking moest. Men wilde een structurele oplossing en men wilde de afzetruimte binnen Vlaanderen ontlasten. Bij de mestverwerkingsplicht probeert men een tussenschot in te bouwen. Uit de simulaties bleek dat het tussenschot relatief goed geplaatst was.

De ruimte die in Vlaanderen beschikbaar was voor mestafzet kon 80 procent van het aanbod van de niet-mestverwerkingsplichtige mest opnemen. Ook de Mestbank hanteert soms dat percentage in bepaalde berekeningen rond de acceptatiegraad. We konden aannemen dat die druk inderdaad weg is uit Vlaanderen.

Met een viertal problemen werd evenwel geen rekening gehouden. Een eerste probleem is de technische haalbaarheid en de hoge kostprijs van de mestverwerking. Misschien is men uit het oog verloren dat er enige tijd nodig is voor een innovatiediffusie. Voor een stuk was graduele opbouw van de mestverwerkingsplicht ingebouwd, maar deze bepaling is zijn doel voorbij geschoten.

We stellen ook vast dat sommige veehouders de mestverwerkingsplicht vlot kunnen ontwijken. We kunnen ons afvragen of we de mestverwerkingsplicht niet op de productie dienen te definiëren. In de vroegere mestwetgeving heeft men drempelwaarden gesteld op productie, waardoor men een ontwijking heeft toegelaten, terwijl de mestverwerking zelf op overschotten is gedefinieerd.

Een ander probleem is dat men ook een afbouw van de sector toelaat. De vaste wil om mestverwerkingscapaciteit op te bouwen wordt hierdoor ondermijnd.

Bovendien werd het MAP2bis het jaar nadien al voor een deel onderuit gehaald door de aanduiding van kwetsbare gebieden. Er zijn zeker argumenten voor het afbakenen van kwetsbare gebieden. Deze beslissing leidde er echter toe dat men nu een verzadigingsgraad heeft van 100 procent in plaats van 80 procent.

Er staan in de studie nog een aantal nadelen van de mestverwerkingsplicht vermeld, maar dat is avondliteratuur. Het gaat om voorbeelden waar de mestverwerkingsplicht eigenlijk averechts werkt.

Ik breng een negatief advies uit over de twee voorstellen die voorliggen. Tegen de geest van het vroegere decreet in, gaat men met deze voorstellen de mestverwerkingsplicht afzwakken. Bij een simulatie blijkt dat de verplichting niet over meer bedrijven wordt gespreid, zoals de eerste spreker beweerde. Op de verzadigde afzetruimte wordt een extra druk gelegd, mede door het afbakenen van de kwetsbare gebieden. Indien men de evolutie van de laatste 5 jaar bekijkt, merkt men een beduidende daling op van de niet-grondgebonden stikstofproductie. Bij aanvang was er ongeveer 80 miljoen kg niet-grondgebonden stikstofproductie, in tegenstelling tot 67 miljoen kg in 2001. De resterende afzetruimte en het totaal aan niet-verwerkingsplichtige mest blijven in dezelfde buurt liggen, indien men er rekening mee houdt dat 46 procent van het grondgebied als kwetsbaar kan worden beschouwd. De mond- en klauwzeerepidemie bracht een tijdelijke verhoging van niet-verwerkingsplichtige mest met zich mee.

Indien men § 3 van artikel 9 van het Mestdecreet buiten beschouwing laat, zal het aanbod van niet-verwerkingsplichtige mest een ruim stuk boven de resterende afzetruimte komen te liggen. Indien ook het eerste lid van § 4 uit artikel 9 wordt geschrapt, wordt de situatie iets gunstiger. Het globale beeld blijft echter hetzelfde.

De heer André Denys : De bedoeling van mijn voorstel van decreet is niet enkel om een aantal drempelwaarden in te voeren, maar wel om te komen tot meer mestverwerking. De mestverwerkingsplicht moet bekeken worden in combinatie met afzetverplichtingen, de heffingen en de financiële stimulansen. Indien men deze vergelijking niet maakt, is uw resultaat realistisch. Als echter de landbouwer minder kosten heeft door mestverwerking en meer kosten bij het oververzadigen van de afzetruimte, zal men een ander resultaat bekomen. Heeft u die berekening gemaakt ?

De heer Ludwig Lauwers : Die berekening heb ik niet gemaakt. Het is nu niet mogelijk daarop te antwoorden aangezien het niet mogelijk is de draagwijdte van de financiële stimulansen en de taksen in te schatten. De grootste factor van onzekerheid is het onvoorspelbare gedrag van de landbouwer. Indien de juiste prikkels ontbreken om aan mestverwerking te doen, dan zal de landbouwer proberen te mikken op de binnenlandse afzet-

ruimte. Zijn strategie zal zich dan jaar na jaar aanpassen aan de prijzen, terwijl mestverwerking een langetermijninvestering is.

De heer André Denys : Mestverwerking zal er nooit komen als er geen mestverwerkingsplicht en heffingen voor zij die oververzadigen worden ingevoerd. Ook moet de mestverwerkingskost verlaagd worden door het aanbieden van financiële stimulanzen. Het Centrum voor Landbouweconomie moet toch berekeningen kunnen maken, gebaseerd op dit voorstel van decreet, die kunnen duidelijk maken hoe de mestverwerkingsplicht moet worden ingevuld. U moet toch te weten kunnen komen hoe hoog de heffingen en de financiële stimulanzen moeten liggen om het beoogde effect te hebben ?

De heer Ludwig Lauwers : Wij maken deze simulaties op bedrijfsniveau volgens de landbouwtellingen. Uit deze tellingen kan men geen economische gegevens halen. Dergelijke gegevens komen uit steekproeven, die deels geëxtrapoleerd worden. Men blijft echter in dit geval met schattingen werken.

De heer André Denys : Uw cijfers worden toch gebruikt door de VITO om de BBT in te vullen. Deze cijfers zijn volgens mij onvolledig.

De heer Ludwig Lauwers : De cijfers zijn onvolledig doordat men niet weet hoe de landbouwer zal reageren. Men probeert dit op te lossen door enquêtes te houden over bepaalde technieken, maar vaak kan de landbouwer zich niet voorstellen welke alternatieven er zijn. De evolutie ging enorm snel de laatste jaren en er heerst een grote onzekerheid rond technieken en de noodzaak om ze toe te passen. De investeerder kampt met een grote onzekerheid, zodat men een aantal voorlopers zal krijgen die ofwel falen, ofwel een grote voorsprong zullen opbouwen. Om tot 100 procent mestverwerking te komen, zal men verscheidene jaren geduld moeten hebben.

De verzadigingsgraad blijft zeer hoog, maar is aan het dalen. Wanneer de mestverwerkingsplicht met mestbewerking ingevuld wordt, zal de markt overspoeld worden door dunne mestfracties, wat door akkerbouwers als minderwaardig wordt beschouwd.

De technologie waarover men hier spreekt is zeer complex en duur. Innovatiediffusie heeft een bepaalde tijd nodig om op te bouwen. De mestwetgeving legt echter een deadline op om tot mestverwerking te komen, samen met een te behalen quantum. In tegenstelling tot deze bepalingen, kan men

merken dat de benodigde mestverwerkingscapaciteit ieder jaar daalt. Het aantal varkens daalt zinderogen en verschillende varkenshouders speculeren op het ontwijken van de mestverwerkingsplicht.

Mestbewerking wordt momenteel als een goede oplossing aanzien. Bewerking is inderdaad nuttig, maar men moet goed weten wat men aan het doen is. De technisch-economische resultaten moeten in het oog gehouden worden, aangezien het eerste doel van de landbouwer is om efficiënt te produceren.

Mestbewerking is goed op individuele schaal, maar indien deze techniek door te veel landbouwers wordt toegepast, zal men met een groot mestoverschot aan dunne fracties op eigen grond moeten afrekenen. Grootschalige mestverwerking kan slagen in het kader van grootschalige initiatieven, maar men moet de technologie goed beheersen. Ook moet de aanvoer van de mest onafgebroken worden verzekerd.

Ik ben geen voorstander van de onvoorwaardelijke afschaffing van de 100%-mestverwerkingsplicht, maar dat betekent ook niet dat ik achter de 100%-mestverwerkingsplicht sta. Technisch is die 100 procent immers misschien wel haalbaar, maar economisch zou het een ramp betekenen voor heel wat bedrijven.

In plaats van afschaffing van de 100%-verwerkingsplicht stel ik verruiming voor, en wel in twee richtingen : in de eerste plaats denk ik daarbij aan verruiming van het aantal bedrijven en in de tweede plaats aan een verbreding van de mogelijke specifieke technische oplossingen. Op die manier kunnen we gaan naar een partiële, evenredige, verruimde en haalbare mestverwerkingsplicht voor iedereen.

Er is grote nood aan visie op de ontwikkeling van de sector. We mogen ons niet fixeren op het bevriezen van de productiestructuren, want dat is op termijn onhoudbaar en onbetaalbaar. We moeten de problematiek in een zeer ruim kader plaatsen en in de eerste plaats op zoek gaan naar een instrument dat het behoud van de sector vrijwaart.

I.4. Landbouwkrediet

De heer Luc Versele, ondervoorzitter Landbouwkrediet : Ons werd de vraag gesteld of de banken bereid zouden zijn om mee te helpen aan een oplossing voor de financiering van de mestverwer-

kingsinstallaties. Na wat ik vanmiddag al gehoord heb, kan ik niet anders zeggen dan dat ik als bankier uiterst voorzichtig te werk zal gaan : het is duidelijk dat er nog heel wat open vragen en onduidelijkheden zijn, en dat een investering op zijn minst zeer risicovol zou zijn.

Tot 1992 was het Landbouwkrediet een parastatale. In het kader van de privatiseringsgolf van de vroege jaren negentig zetten ook wij, met succes, de stap naar zelfstandigheid, en dit ten voordele van het cliënteel en van de overheid. Wij waren tot voor kort een landbouwbank, maar de laatste jaren zijn wij actief in zowel land- en tuinbouw als in de rurale middens. In België zijn wij de zevende retailbank.

Land- en tuinbouw blijft onze hoofdactiviteit : het aandeel in primaire land- en tuinbouw van onze totale kredietomloop bedraagt ongeveer 50 procent. Van de kredietproductie bedraagt het aandeel van de primaire land- en tuinbouw ongeveer veertig procent.

Ons marktaandeel in Vlaanderen bedraagt ongeveer 25 procent (tweede in ranking), in Wallonië meer dan 50 procent (marktleider).

Wat betreft de intensieve veehouderij komt het kredietrisico de laatste jaren steeds meer onder druk om economische, sanitaire, maatschappelijke, ecologische en juridisch-reglementaire redenen. Het is duidelijk dat wij daarmee moeten rekening houden bij de evaluatie van onze kredietexposure.

Zo is de mestproblematiek, in het beleid van de kredietacceptatie, de laatste jaren een sleutelelement geworden.

De andere cruciale elementen vindt u terug in de geschreven neerslag van mijn uiteenzetting.

In januari 2002 heeft de Belgische Vereniging van Banken aan de Vlaamse Land- en Tuinbouwraad een nota "Mestverwerking in de intensieve veehouderij" voorgelegd. In die nota hebben de banken zich uitdrukkelijk bereid verklaard om mee verantwoordelijkheid te dragen en mestverwerkingsprojecten te financieren, mits een behoorlijke eigen inbreng van de veehouders of derden en een marktconforme indekking en vergoeding van hun kredietrisico.

De banken laten evenwel opmerken dat investeringen in mestverwerking per definitie risicovol zijn : het gaat om nieuwe technologie die snel kan verouderen en waarvan de verkoopbaarheid uiterst

twijfelachtig is. Bovendien is de oprichting van mestverwerkingseenheden zeer kapitaalintensief, en is het wettelijk kader onduidelijk en voortdurend in verandering. De grootschalige projecten vergen een doorgedreven coördinatie en administratie, terwijl de afzet van de restproducten onzeker blijft. Daarbij komt nog dat het zoeken naar de beste technologieën duur en tijdrovend is en dat de afhandeling van de vergunningsaanvragen zeer stroef verloopt.

De banken zijn dan ook van mening dat de realisatie en het welslagen van mestverwerkingsinitiatieven grotendeels afhangen van de medewerking en de ondersteuning van de overheid binnen een duidelijk wettelijk kader. Dit houdt in dat zij de ontwikkeling van nieuwe technologieën steunt, eigen inbreng fiscaal aantrekkelijk maakt, investering in mestverwerking subsidieerbaar maakt of gewestwaarborg verleent en ten slotte vergunningsaanvragen coherent en vlot behandelt.

Als bevoorrecht partner van de land- en tuinbouw heeft het Landbouwkrediet nooit een deelsector of een bepaald type investeringsprojecten uitgesloten van kredietverlening. Het beschikt bovendien over een specifieke knowhow om investeringsprojecten in land- en tuinbouw te evalueren en te begeleiden.

Het Landbouwkrediet benadert de financieringsproblematiek met betrekking tot mestverwerkingsprojecten dan ook voluntaristisch, maar met inachtneming van normale banktechnische normen die gelden voor elke kredietverlening. Het heeft als lid van de werkgroep "Financiering mestverwerkingseenheden" meegewerkt aan de redactie van de nota "Mestverwerking in de intensieve veehouderij" en onderschrijft uiteraard de inhoud ervan.

Concreet heeft het Landbouwkrediet de jongste paar jaren zeven kleinschalige projecten in de mestverwerking gefinancierd : drie projecten voor biologische zuivering van de dunne fractie (Trevitechnologie), drie installaties voor het drogen van de mest via stallucht (Dorset- en Hotraco-technologie), en een project waar mest verwerkt wordt via een biogasprocédé met productie van groene elektriciteit en droging van de resterende vaste fractie (Biofer-technologie). De totale kredietverlening hiervoor bedraagt 5,2 miljoen euro. De eigen inbreng van de betrokken veehouders was meestal beperkt.

Daarnaast is het Landbouwkrediet in onderhandeling voor de financiering van een aantal nieuwe initiatieven, waaronder het grootschalige Biopowerproject. Tot dusver heeft het Landbouwkrediet

geen kredietaanvragen met betrekking tot mestverwerking geweigerd.

Het Landbouwkrediet is een coöperatieve bank met als primaire niche land- en tuinbouw. Wij willen deze sector ondersteunen en de individuele landbouwers helpen om rendabel te blijven. We willen een langetermijnrelatie uitbouwen met de landbouwer. Samen met de bedrijfsleider maken we een financieel langetermijnplan op, simuleren de toekomstige cashflows en onderzoeken de mogelijke risicoaspecten.

Inzake de mestproblematiek stellen we vast dat de landbouwer onzeker is over de technologie, de reglementering en de economische haalbaarheid van een investering in mestverwerking. We kunnen natuurlijk alleen maar hopen dat er duurzame en performante technologieën komen, maar zijn er intussen wel van overtuigd dat er nood is aan een stabiel wettelijk kader dat werkbaar is voor de landbouwer. Die moet de zekerheid krijgen dat hij de lasten kan dragen en daarvoor is in een eerste fase overheidssteun nodig. Ook de bank zou dan bereid zijn om een aanvaardbaar risico te nemen tegen een marktconforme vergoeding.

De heer Karlos Callens : Ik las dat het Landbouwkrediet ingestapt is in een project dat groene energie zal produceren via mestverwerking. Is de bank bereid om alle projecten in die zin te financieren en te waarborgen ?

De heer André Denys : Het Landbouwkrediet pleit voor overheidssteun voor mestverwerking, maar de Europese regelgeving maakt dit onmogelijk. Daarom wordt in een voorstel van decreet gesproken van een systeem van heffingen en boni dat mestverwerking voor de landbouwer aantrekkelijker moet maken. Heeft u een concreet systeem van overheidssteun voor ogen ?

De mestverwerkingsplicht van 100 procent zou een argument zijn voor banken om kredietverlening te weigeren, zo wordt verteld in landbouwmiddens. Is dit juist ?

De heer Jef Van Looy : Het Landbouwkrediet pleit hier inderdaad voor subsidies en een gewestwaarborg, maar ik kan me niet voorstellen dat deze bankinstelling niet op de hoogte is van de Europese regelgeving. Is zij van mening dat dit binnen de Europese regelgeving mogelijk is ?

Het Landbouwkrediet maakt zich sterk nog geen enkel dossier te hebben geweigerd, maar misschien is dit gewoon te wijten aan het feit dat er weinig

dossiers worden ingediend. Is 100%-verwerking wel mogelijk als het landbouwbedrijf niet over voldoende grond beschikt ? Behoort financiering door de bank dan wel tot de mogelijkheden ?

De heer Luc Versele : Het Landbouwkrediet steunt elk project dat haalbaar en economisch rendabel is.

Er komen inderdaad weinig dossiers binnen doordat de landbouwer in onzekerheid verkeert over het feit of mestverwerkingprojecten economisch rendabel kunnen zijn. Ik spreek me niet uit over de manier waarop de overheid een rol kan spelen, maar ik denk dat daarvoor verschillende mogelijkheden bestaan. De bank is als coöperatieve bereid om de land- en tuinbouwsector te steunen, maar blijft intussen een privé-onderneming die positieve resultaten moet kunnen voorleggen.

De EU-regelgeving is duidelijk, maar er kan nog altijd de nodige politieke creativiteit aan de dag worden gelegd om wat los te peuteren op Europees niveau.

De heer Willy Van Vossle : Het Landbouwkrediet steunt inderdaad het project Biofer en heeft zich sterk geëngageerd in dit project van verwerking van eigen mest of andere organische afvalstoffen via vergisting tot groene elektriciteit. Er zijn op het bedrijf in kwestie intussen al een aantal groenestroomcertificaten beschikbaar. Als alles goed gaat, komt dit project tegen het najaar op kruissnelheid. Ik ga ervan uit dat de landbouwer in kwestie zijn technologie aan collega-landbouwers zal kunnen verkopen.

Ik denk dat het VITO na een bepaalde productieperiode zal controleren of bepaalde productienormen worden gehaald, waarna subsidie eventueel wel tot de mogelijkheden zou behoren.

Onze bank werkt project per project en cliënt per cliënt. Ik ga hier dus niet beweren dat we alle groene projecten per definitie zullen ondersteunen. Wij bekijken het totaalbeeld van een cliënt. Als zijn lasten, inclusief zijn kredietlasten, draagbaar zijn, dan zullen wij hem in de mate van het mogelijke steunen. Het helpt natuurlijk als we de persoon in kwestie kennen.

Uiteraard weten wij dat mestverwerking van Europa niet kan worden gesubsidieerd, maar we maken graag van de gelegenheid gebruik om duidelijk te maken dat we voor die subsidies zijn. We betreuren dat de Europese regelgeving dit niet mogelijk maakt. Meer nog, we begrijpen dit helemaal niet. De mestverwerking is ecologisch nodig, maar kan

niet worden ondersteund door de overheid. Dit is toch niet logisch ?

De heer André Denys : Voorgaande sprekers hebben hier een zeer negatief toekomstbeeld geschetst van een varkenssector die wordt opgezaaid met de bijkomende concurrentiehandicap van de mestverwerkingplicht. Maar u vertelt hier dat kredietwaardige varkenshouders wel bij de bank kunnen aankloppen voor steun ?

De heer Willy Van Vossole : Inderdaad. Ik zeg het vaak met een aloude boutade : er zijn geen goede en slechte sectoren, er zijn alleen goede en slechte boeren.

Wat de 100%-verwerking betreft, moet ik de vorige sprekers toch bijtreden. Als maatstaf voor de kost van de verwerkingsplicht werkt onze bank met 25 euro per ton, maar zelfs dan is de 100 %-verwerking voor de gemiddelde varkenshouder niet haalbaar. Wij baseren ons dan op de interne landbouwkredietcijfers van 2003. Als we zouden kunnen werken met varkensvleesprijzen van 1,25 tot 1,50 euro per kilo, zou er geen enkel probleem zijn.

De heer Karlos Callens : Hebt u onderzocht of het bonussysteem van 0,99 euro per kilogram nitraat genoeg is om een investering voor een gemiddelde boer mogelijk te maken ?

De heer Willy Van Vossole : We hebben dat niet berekend. Als de redenering wordt omgedraaid en men de 0,99 euro van de kosten aftrekt, komt men tot een kostprijsvermindering van ongeveer 10 procent. Dat zou weer een aantal mensen over de streep trekken.

1.5. De heer Ivan Tolpe, landbouwer

De heer Ivan Tolpe : Ik ben al vijf jaar uitbater van een varkensbedrijf met een mestverwerkinginstallatie. Gedurende een jaar heb ik een mestverbrandingsinstallatie gehad, maar uiteindelijk heb ik moeten vaststellen dat dit geen optie was. Momenteel zijn er twee biologische zuiveringssystemen van TREVI in werking, een sinds 2000 en een ander sinds 2001. Ik heb een composteringsinstallatie, die momenteel zeer bevredigend werkt. Ik ben bestuurslid van STIM-mestverwerking. Dat is een IWT-project (Instituut voor de aanmoediging van Innovatie door Wetenschap en Technologie in Vlaanderen) met als doel starters in de mestverwerking te ondersteunen. In nauw overleg met de Mestbank probeer ik zoveel mogelijk administratieve problemen en andere knelpunten uit de weg

te helpen. Gedurende de 3 tot 4 jaar dat ik met mestverwerking bezig ben, heb ik ongeveer 3.000 bezoekers over de vloer gehad. Ik heb goede gesprekken gehad met mensen die bezig zijn met mestverwerking of daarmee willen beginnen. Ik wens vooral hun verhaal te brengen.

Het is zeer goed haalbaar om 60 tot 80 procent nutriënten te verwijderen. De verwijdering van de laatste 20 tot 30 procent is moeilijker en daarvoor investeert men eerder in hoogtechnologische technieken. Men kan van een veehouder niet echt verwachten dat hij met dergelijke technieken bezig is. Als men een 100%-verwerking wil, moet men naar centralisatie gaan. Als men het mestprobleem volledig wil oplossen, heeft men gigantische energiehoeveelheden nodig voor de verwerking van het laatste deeltje nutriënten. De vraag is of dat relevant is. Is men in dat geval een milieuprobleem aan het oplossen of aan het verschuiven ?

Wat de financiële haalbaarheid betreft variëren de cijfers enorm. De ene veehouder zal een bepaalde techniek goedkoper kunnen aanwenden dan de andere ; dat heeft te maken met toevalligheden (het bezit van een schuur, overschot of tekort aan personeel en dergelijke). Een bank is moeilijk te overtuigen om voor meer dan de helft met de boer mee te gaan. Als men 50 procent van de mest verwerkt met een techniek die minder kost, wordt op hetzelfde bedrijf ook nog 50 procent mest afgezet. Als men met mestverwerking gaat tot een niveau waarop er geen overschot meer is, mag men ook rekenen dat voor de laatste 50 procent de afzetkost gelijk wordt gesteld met de transportkost. Voor het bedrijf is de gemiddelde afzetkost wel draagbaar.

De laatste jaren was de druk op de grond dermate groot dat men een groot deel van de investering in mestverwerking versneld kon afschrijven omdat bijvoorbeeld in bepaalde regio's al een opbod voor de grond bestond. Dat opbod kan men dan versneld afschrijven uit de installatie. Men moet ook de rekening maken van de kostprijs als men niet verwerkt. Men moet wel opletten voor oneerlijke verhoudingen : landbouwers die afwachten tot de installaties er allemaal staan en dan de mest gewoon afzetten, terwijl anderen voor 100 procent hebben geïnvesteerd.

Waarom zijn er zoveel landbouwers die niet investeren ? Heel wat mensen vinden een mestverwerkinginstallatie te vergaand en wensen er niet in te investeren. Men moet er ook rekening mee houden dat een dergelijke installatie de helft van het bedrijf waard is. Heel wat mensen zijn blij als ze een excuus vinden om niet te investeren, zelfs al be-

driegen ze zichzelf. Dat is normaal. Verder is het heel moeilijk om bedrijven die in een witte gemeente zitten, te overtuigen. Men stelt daar dat er maar mestdruk is omdat er mest komt uit de Noorderkempen en West-Vlaanderen, en dat de druk wegvalt eens het probleem in die regio's is opgelost. Ik begrijp de afwachtende houding van die mensen.

Het is goed om de VITO de BBT's te laten omschrijven, maar men is al voor de derde keer op die weg. Er is al gevraagd om een prototypekeuring te doen en om een opvolging van het systeem door de Mestbank. Er kan moeilijk van de exploitanten worden verwacht dat ze opnieuw bijdragen in de kosten voor het onderzoek. Men moet opletten dat men de kosten voor de mestverwerking niet zelf gaat opdrijven. De cijfers zijn stilaan bekend en moeten jaarlijks worden bijgestuurd. Mijn vraag is dat men naar forfaitaire cijfers evolueert. De Mestbank hanteert een afwijking van ongeveer 17 procent op de vier analyses per jaar. Iedereen merkt dat in die analyses iets misloopt. Uiteindelijk zal het samenbrengen van de analyses van de verschillende installaties van een gelijksoortig systeem de beste gemiddelden geven.

Mijn motivatie om mest te verwerken was administratieve vereenvoudiging en minder geloop om te vragen of iemand mijn mest wilde. De overheid dient ervoor te zorgen dat de administratieve vereenvoudiging in het systeem van mestverwerking wordt opgenomen.

De mestheffing is bedoeld om de landbouwer aan te sporen om te investeren, maar het systeem mist zijn doel. De bedragen moeten in verhouding staan tot het overschot. Wanneer een landbouwer moet betalen omdat niet aan de verwerkingsplicht is voldaan, aanvaardt hij dat tot wanneer blijkt dat de sector als geheel aan de plicht voldoet. Op dat moment zal hij zich bekocht voelen. Ik zeg nu niet dat de landbouwer op dat moment gelijk heeft, maar weet evenmin of de administratie het bij het rechte eind heeft.

Een systeem van mestboni is interessanter. Een landbouwer die er dankzij zijn investering in slaagt de mestdruk op zijn gemeente te verlagen kan op een bepaald moment geconfronteerd worden met het feit dat verwerking niet meer hoeft. Wie bijdraagt aan de oplossing, moet door de overheid worden beloond. We moeten die mensen motiveren om voort te werken de dag dat de verwerkingsplicht wegvalt.

Ik ga akkoord met de ristoringstermijn. Wie maar 30 procent moet verwerken, moet sneller kunnen beslissen dan iemand die 100 procent moet verwerken. De terugstorting moet evenwel altijd gelijk zijn aan de volledige heffing. Ik neem als voorbeeld een landbouwer die 30 procent van zijn nutriënten moet verwerken en na een jaar een installatie koopt of huurt om aan zijn plicht te voldoen. Waarom wordt die landbouwer maar voor 30 procent geristorneerd ?

Ik ben van oordeel dat de landbouwers langzaam van start zijn gegaan omdat de afstand tussen de politici, de Mestbank en de landbouwer te groot is. De voorbije drie jaren werd een streng beleid gevoerd waardoor we een grote stap vooruit hebben gezet. De sociale gevolgen van dit beleid zijn echter niet min. Nu het overschot aan het afnemen is, pleit ik voor een zachter beleid zodat iedereen de kans krijgt de opgelopen achterstand goed te maken.

Het heeft immers geen zin de administratie te controleren van een landbouwer die de voorbije 12 jaar niet één keer het bezoek heeft gehad van de Mestbank. Men zou er beter aan doen eerst na te gaan of de landbouwer nog mee is. De Mestbank zou die mensen moeten informeren. Het zou geen slechte zaak zijn daar de nodige middelen voor vrij te maken. Omdat de landbouwer het gevoel heeft dat hij toch niet aan de normen kan voldoen, past hij.

De Mestbank zegt dat het stikstofoverschot op Vlaams niveau en op bedrijfsniveau gelijk is aan de productie min 15 procent. In de praktijk stelt men echter grotere verliezen vast. Ik weet niet precies hoeveel, maar als ik de cijfers van de Mestbank bestudeer stel ik het volgende vast. De productie van stikstof ten opzichte van de productie van fosfor verhoudt zich als 1 tot 2,07. Wanneer de mest wordt weggevoerd, is de verhouding 1 tot 1,87. De Mestbank rekent dus met een verlies van 24 procent stikstof. Klopt dat ? Ik weet alleen dat men deze laatste verhouding haalt uit de gemiddelden van de Bodemkundige Dienst. Ik beschouw dat als een goed gemiddelde omdat het mestaanbod groot is. De VITO moet daarom eens onderzoeken waarom er meer stikstof vervliegt dan algemeen wordt aangenomen. Een veehouder kan weliswaar verplicht worden om te verwerken, maar als de stikstof niet in zijn put zit zal hij niet gelukkig zijn met zijn installatie. Hij zal immers een superheffing moeten betalen.

Ik begeleid een zestal bedrijven met problemen. Bij een controle of bij het vernieuwen van de ver-

gunning, kijkt men altijd drie jaar terug. Een landbouwer moet ieder jaar zijn stock zelf bepalen, wat moeilijk is. Wanneer eerst 95 procent wordt afgezet en vervolgens 105 procent, is de stock niet goed bepaald. Dergelijke zaken zou de Mestbank moeten aanvaarden. De West-Vlaamse deputatie is bereid dat te aanvaarden. Ik hoop dat de Vlaamse administratie de kans krijgt dat ook te doen. De Mestbank beseft heel goed dat er fouten gebeuren, maar moet het decreet volgen.

We moeten van onze ervaring gebruik maken om de afstand tussen de overheid en de landbouwers te verkleinen. Slagen we daarin, dan zullen we de meeste problemen snel oplossen. De ervaring met de nutriëntenhalte is alles behalve aanmoedigend. Bepaalde landbouwers hebben te veel, maar maken er geen gebruik van. Andere bedrijven hebben te kort en kunnen daardoor maar gedeeltelijk uitgebaat worden. Hoezeer de politiek ook naar oplossingen zoekt, er blijven slachtoffers vallen.

We gebruiken haltes die ten minste acht jaar oud zijn. Moeten die haltes niet jaarlijks herzien worden? De gemiddelde regressie ligt heel wat lager. De forfaitaire normen, de verwerkingsplicht, enzovoort moeten regelmatig aangepast worden.

Vlaanderen is de enige regio in Europa die een aparte regeling heeft voor zowel fosfor als stikstof. Leidt dat niet tot een overbodige administratieve last? Niemand kan fosfor verspreiden zonder tegelijk stikstof te verspreiden. Beide zitten immers samen in de mest. Als de mest gespreid moet worden wegens het teveel aan stikstof, wordt het fosfor meteen mee verspreid. Ik wil daar alleen maar mee zeggen dat het mestdecreet vereenvoudigd moet worden. Veel politici geven toe dat ze het decreet niet meer helemaal begrijpen. De meeste veehouders kennen hun eigen verplichtingen niet. Elke landbouwer zou daarom jaarlijks van de overheid een afschrift van zijn situatie moeten krijgen. Hij zou de kans moeten krijgen om fouten binnen een bepaalde termijn te corrigeren. Op die manier zou men veel problemen vermijden.

De heer Jacques Timmermans, voorzitter : Uw opmerkingen zijn terecht, maar geven ons als decreetgever een machteloos gevoel omdat een decreetwijziging alleen niet zal volstaan. De ambtelijke cultuur verschilt nu eenmaal van die van de landbouwer. Eigenlijk zouden we helemaal opnieuw moeten beginnen. Nu bouwen we steeds verder op het bestaande decreet. De mentaliteit van alle actoren moet wijzigen. Nu is alles op wantrouwen gebaseerd. Alleen is het onmogelijk om alles wat u vraagt decretaal vast te leggen.

Misschien mag er soepeler opgetreden worden, maar op die manier straffen we iedereen die zijn plicht heeft vervuld. Wie heeft afgewacht, wordt op die manier beloond.

De heer Ivan Tolpe : Eerst en vooral moet het mestbonisysteem behouden worden. Een ander belangrijk aspect is continuïteit omdat we de zaken niet volledig kunnen omdraaien. Door te zaken te vereenvoudigen zal men meer bereiken.

Het is echter nog te vroeg om nu al de druk van de ketel te halen. Bepaalde bedrijven moeten alleen nog hun overschot verwerken terwijl ander met een nutriëntenhalte zitten. Mogen die eerste bedrijven de productie opnieuw uitbreiden? Misschien is dat een reden om te beslissen de mestverwerking uit te breiden zodat meer verwerkt kan worden dan nodig om de norm te halen.

Wanneer de wijkagent een overtreding vaststelt, dan kan hij zelf oordelen hoe hij optreedt. De Mestbank kan dat niet. Alles ligt vast in regelgeving.

De heer André Denys : Het is een goede keuze geweest om behalve de VITO en de financiële instellingen, vandaag ook drie geledingen van het terrein uit te nodigen die al initiatieven hebben genomen, zijnde een particulier, de heer Tolpe, de coöperatieve Bio-Noord en het bedrijf MAV. Later komt ook nog Danis aan bod.

Ik wil immers voorstellen doen die op generlei wijze diegenen benadelen die al initiatief hebben genomen. Ik heb ooit de mensen uit de sector verweten dat ze te weinig doen, maar als we zien welk risico eraan verbonden is, dan heb ik des te meer bewondering voor diegenen die tot dusver al inspanningen hebben geleverd.

De heer Tolpe vraagt enerzijds stabiliteit in de wetgeving en anderzijds soepelheid in de toepassing ervan. Beide zijn niet altijd compatibel. Soepelheid kan ook betekenen dat men de vergunningen en de nutriëntenhalte soepeler maakt, met andere woorden dat men toestaat dat de productie wordt verhoogd. Als we rekening houden met de opmerkingen van instellingen zoals de VITO en het Centrum voor Landbouweconomie en met de terughoudendheid van de financiële sector, dan moeten we vaststellen dat het probleem op het terrein niet is opgelost.

Als we meer vergunningen zouden geven en als we soepeler zouden zijn met de nutriëntenhalte, dan moet nog zoveel meer mest worden verwerkt. Men

kan de nutriëntenhalte niet vrij maken voor de ene veehouder om ze vervolgens te verkleinen voor de andere.

Het gelijkschakelen van de nutriëntenhalte met de bestaande milieuvergunningen zou het probleem verdrievoudigen. We volgen drie sporen : de veevoeders, de vrijwillige afbouw en de mestverwerking. Zolang de pijler van de mestverwerking niet is ingevuld – en dat is het geval – kunnen we geen soepeler vergunningenbeleid voeren.

Ik ben een grote voorstander van een nieuw MAP. Het zal echter geen MAP zijn waarbij de zogenaamde “foefelaars” – en dat zijn er vele – voordeel kunnen halen ten koste van de anderen. Een nieuw MAP kan vrij eenvoudig zijn. Men legt de milieunormen vast en men tekent de drie pistes uit : het veevoeder, de mestverwerking en de afbouw. Dan vult men de controle in, wat zeer belangrijk is. Als men het eenvoudig wil houden, moet men bijvoorbeeld al discussiëren over de basis waarop de mestverwerking berekend wordt : het mestoverschot of de mestproductie. Men kan de zaken volgens mij namelijk sterk vereenvoudigen door de mestverwerkingsplicht te binden aan de mestproductie.

De heer Tolpe vraagt dat de Mestbank zou worden ingeschakeld om landbouwers te adviseren op het terrein en ik ben daar voorstander van. Met het huidige controlesysteem is dat naar mijn aanvoelen onmogelijk. Controle betekent controle op het terrein. Dat betekent dat men een goede mestboekhouding heeft en dat men analyses kan uitvoeren op het terrein.

Sommigen die vandaag al aan mestverwerking doen, zeggen me dat de 100%-mestverwerkingsplicht moet worden gehandhaafd. Ze zeggen me dat zij bewijzen dat het mogelijk is. Voor welk percentage is de heer Tolpe mestverwerkingsplichtig en welk percentage van de verwerkingsplicht realiseert hij ?

De heer Ivan Tolpe : Ik ben 100%-mestverwerkingsplichtig. Na de bouw van mijn installatie heb ik enkele overnames gedaan en zit ik met mijn eigen bedrijf boven de 15.000 ton fosfaat. Ik heb niet meer geprobeerd mijn productie wat af te remmen om net onder die grens te zitten. Ik verwerk voor 100 procent in die zin dat ik ook 40 hectare grond heb. In combinatie met een verwerking van 90 procent van de nutriënten kan ik hierdoor de 100 procent verwerkingsplicht net halen. Er zijn echter weinig mensen die én veel vee hebben én veel grond.

Als de mestverwerkingsplicht wordt gebaseerd op de mestproductie en niet meer op het overschot, dan zullen diegenen die veel grond hebben en veel dieren, hiertegen protesteren. Mensen die in het verleden iets beter bij kas waren, kozen ervoor grond bij te kopen. Ze kochten zo hun hele mestafzet bij elkaar en tegelijk was dat een belegging. Als men dit bekijkt als een vorm van mestverwerking, is dat een zeer dure operatie. Als de belegging in grond op termijn positief uitvalt, hebben deze veehouders misschien toch een goede zaak gedaan. Als ze nu ook nog een installatie voor mestverwerking moeten bouwen, dan maakt men het hen wel erg moeilijk. Het is ook geen voorbeeld van continuïteit in het beleid.

De heer André Denys : Bedoelt u de eigen grond of de grond die men van elders gebruikt ?

De heer Ivan Tolpe : Mijn bedrijfsoverschot is de productie verminderd met datgene wat ik kwijt kan op die 40 hectare grond. Zo staat het in het decreet.

Mevrouw Hilde Vandendriessche, kabinetsadviseur : Wat in het eigen bedrijf blijft, telt inderdaad niet mee voor het overschot.

De heer Jef Van Looy: De heer Tolpe heeft gezegd dat hij eerst begonnen is met een systeem van mestverbranding. Er zijn nu nog landbouwers die daarin investeren. Welke problemen had hij daarmee ? Wat denkt hij van de substitutie die nu decretaal mogelijk is gemaakt ? Moet die mogelijkheid niet verruimd worden ? Kan dit geen oplossing zijn voor diegenen die slechts 30 procent verwerkingsplichtig zijn, vooral indien men een substitutie kan doen met kippenmest ? Dan wil ik nog vragen of u als pionier van de mestverwerking, vorige week ook een aanslag van de mestbank in de bus hebt gehad.

De heer Ivan Tolpe : Ik zal de laatste vraag het eerst beantwoorden. Ja, en het betrof een administratieve fout die intussen geregeld is.

De verbranding van mest was met de installatie die bij mij geplaatst werd, technisch niet voldoende stabiel. We konden er niet op rekenen dat de installatie de hele nacht gewoon bleef doorwerken zonder te worden bijgesteld. We hebben ook nooit geweten of de milieunormen nu werkelijk gehaald werden. Het antwoord op mijn vraag of deze verbranding geen gevaar opleverde voor mijn jonge kinderen, bood geen geruststelling. Dit antwoord, samen met het moeilijke verloop van de samenwerking, deed me ertoe besluiten te stoppen met

de verbranding. De mensen uit mijn omgeving hebben nooit moeilijk gedaan, maar kwamen me achteraf wel vertellen dat ze blij waren met deze beslissing.

Wat we nu doen is echt wel beter. Er is een lagune van een miljoen liter mest, zonder enige geuroverlast. Dat geeft veel meer vertrouwen. We maken ook compost die we afzetten in de omgeving. Ik zou dan ook wensen dat dit weldra wettelijk geregeld wordt, niet alleen principieel, maar ook in zijn praktische details.

Kan het systeem van mestboni en superheffingen niet doorgetrokken worden inzake substitutie? Dan is het omslachtige systeem van de substitutie niet meer nodig. De varkenshouder hoeft niet te berekenen hoeveel hij op het einde van het jaar misschien te veel zal verwerkt hebben, waarbij hij zich moet afvragen of zijn analyses wel zullen kloppen. De kippenboer hoeft ook niet te bedelen om attesten. Men kan ook voorkomen dat er al te veel vragen worden gesteld aan de administratie. Het lijkt me eenvoudiger én haalbaar om op het einde van het jaar het evenwicht te zoeken. Ik pleit evenwel niet voor de afschaffing van de substitutie, integendeel. De bestaande situatie leidt soms ook tot conflicten, bijvoorbeeld als twee boeren met elkaar afspreken dat de een zijn mestoverschot door de ander zal laten verwerken en dat uiteindelijk niet blijkt te lukken, bijvoorbeeld door een te kleine afzet. Dit is volgens mij niet correct.

L6. CVBA Bio-Noord

De heer Jos Aernouts, voorzitter Bio-Noord: Wij vertegenwoordigen de varkenshouders uit de Noorderkempen. Ook wij kregen onlangs af te rekenen met de superheffing. Vaak krijgen wij te horen dat we vroeger werk hadden moeten maken van mestverwerking, maar reeds 4 jaar geleden begonnen wij met ons project Mestverwerking Bio-Noord. In 1999 bleek dat er geen initiatieven van de overheid of de toeleveringsbedrijven volgden om tot mestverwerking over te gaan. Enkele landbouwers besloten de rol van voorloper op zich te nemen en de zaak in eigen handen te nemen.

Het project heeft drie hoofdkenmerken. Het moest een coöperatieve onderneming worden, verder moest het leiden tot volledige mestverwerking en het moest toegankelijk zijn voor iedere landbouwer.

De oprichting gebeurde in coöperatief verband, zonder inmenging van toeleveringsbedrijven of

syndicale organisaties. In Antwerpen bestaat de structuur van de varkenshouderij uit zelfstandige landbouwers, in tegenstelling tot de situatie in West-Vlaanderen. Een van de grootste zorgen is dan ook het bewaren van die zelfstandigheid. Distributie van veevoeder, vlees en mest mogen niet in dezelfde handen komen, om zo de veehouderij als economische sector gezond en concurrentieel te houden. Een integratie kan haar productie verdelen over meerdere kleine bedrijven en zo de verwerkingsplicht die door het MAP wordt opgelegd geheel of gedeeltelijk ontlopen. Zelfstandige boeren hebben hun bedrijf op één locatie en kunnen niet dezelfde techniek toepassen. Het MAP viseert dus de goed gestructureerde zelfstandige bedrijven.

De varkenshouderijen in de Noorderkempen zijn meestal gesloten, wat veel sanitaire en milieukundige voordelen met zich meebrengt. Bovendien hebben ze de nodige omvang om economisch de concurrentie goed aan te moeten kunnen. Wij vinden het dan ook spijtig dat deze bedrijven onderworpen worden aan de 100 procent verwerkingsplicht. Dit alles leidde tot de oprichting van Bio-Noord, een project dat nu 140 leden telt.

Wij hebben gezocht naar een systeem dat voor volledige verwerking zou zorgen. Aangezien de keuze erg beperkt was, hebben wij gekozen voor het Biorek-systeem, wat inhoudt dat er allereerst een vergisting plaatsvindt waarbij biogas wordt omgezet tot elektriciteit. Vervolgens wordt de dikke fractie na centrifuge afgevoerd en gecomposteerd, terwijl de dunne fractie door middel van ultrafiltratie, nanofiltratie en osmose gescheiden wordt in concentraten en loosbaar water.

Drie jaar geleden had dit systeem zijn degelijkheid nog niet bewezen. De bouw van dergelijke installaties zorgde voor verschillende problemen in Nederland, Duitsland en Denemarken. Momenteel zijn deze tekortkomingen zo goed als verholpen, maar dit zorgde wel voor een forse stijging van de kostprijs.

Onze installatie voorziet in een verwerkingscapaciteit van 50.000 ton mest op jaarbasis. Bij aankoop van de grond hebben wij echter rekening gehouden met uitbreidingsmogelijkheden. Drie jaar geleden bestond geen wettelijk kader voor het plaatsen van dergelijke installaties. Aanvankelijk zochten wij naar geschikte landbouwgrond, maar uiteindelijk besloten we tot de aanschaf over te gaan van industriegrond voor milieubelastende industrie. Dit kostte de coöperatieve 750.000 euro en zorgde

voor de nodige problemen bij het verkrijgen van een vergunning.

De totale investering bedroeg 5,5 miljoen euro, waarvan de bank uiteindelijk 75 procent financierde. De overige 25 procent werd door de landbouwers zelf betaald. Elk lid betaalde per ingeschreven ton te verwerken mest reeds 30 euro, wat een totale investering van 1,5 miljoen euro betekent. Onze bank heeft expliciet bepaald dat een landbouwer zich nooit voor 100 procent mestverwerking mag inschrijven, aangezien dit economisch niet haalbaar zou zijn.

Hoewel ons systeem een mestverwerking van 100 procent technisch gezien moet aankunnen, blijkt uit het financieel plan dat werd opgemaakt voor de financiering van ons project dat het onmogelijk is dit te realiseren aan de huidige verwerkingsprijs. Ook een studie van VITO bevestigt dit. Beide ingediende voorstellen van decreet lijken ons een stap in de goede richting te zijn.

In de praktijk blijkt dat er dit jaar een tekort was aan mest, waardoor ongeveer 50.000 ha poldergrond niet kon bemest worden met dierlijke mest. Onze landbouwers moesten daardoor teruggrijpen naar kunstmeststoffen. Men beweert dat dit een incidenteel probleem was dat veroorzaakt werd door de weersomstandigheden, maar wij zijn er van overtuigd dat het probleem eerder structureel van aard is. De cijfers die de Mestbank publiceert, hinken steeds achterop. Het aantal varkens is al flink gedaald en de acceptatiegraad van dierlijke mest in de akkerbouw is fors gestegen. Akkerbouwers hebben leren werken met dergelijke mest en het kost hen niets aangezien de producenten instaan voor transport en toediening. Als men de totale hoeveelheid geproduceerde fosfaat uit dierlijke mest deelt door de totale oppervlakte aan Vlaamse landbouwgrond, blijkt dat men zelfs de norm van 90 kg per hectare niet bereikt.

Als deze trend zich zou bestendigen, zou over enkele jaren kunnen blijken dat er toch een wezenlijk tekort is aan dierlijke mest. Wij vinden dat in dat geval de inspanningen die geleverd werden door die boeren die volop aan mestverwerking doen, beloond moeten worden. Dit kan eventueel gebeuren door uitbreiding of het vergemakkelijken van de verplaatsing. Wij denken dat het noodzakelijk is dat dit standpunt wordt opgenomen in het decreet.

De heer Koen Bernaerts, secretaris Bio-Noord : Wij zijn ervan overtuigd dat het mesttekort structureel is. De laatste twee jaar heeft men kunnen vaststellen dat de mestafzet vrij vlot verliep. Bedrijven

die vandaag 100%-verwerkingsplichtig zijn, hebben meestal in het verleden reeds geïnvesteerd in een mestopslag van meer dan 12 maanden. Wij denken dan ook dat we eerder te maken hebben met een probleem van mestopslag dan van mestoverschot.

Vanaf 1999 hebben wij een systeem opgezet dat 100%-verwerking nastreeft, waarbij we ons realiseerden dat het behalen van deze norm onmogelijk zou zijn. In februari 2000 hebben wij de heer Denys reeds opgezocht om dit probleem aan te kaarten, dus vooraleer het zogenaamde MAP2bis werd goedgekeurd. Wij hebben hem er toen op attent gemaakt dat 100% mestverwerking onmogelijk zou zijn, waarop hij ons antwoordde dat Eco-Flanders een systeem had ontwikkeld dat voor 12,5 euro per ton mest zou verwerken op bedrijfsniveau. Drie jaar later blijkt echter dat verschillende systemen voor een totale mestverwerking een kostprijs van 25 tot 30 euro per ton met zich meebrengen. Dit is voor de varkenshouderijen niet draagbaar. Wij begrijpen dan ook niet dat de Vlaamse overheid deze wet nog steeds niet heeft aangepast. Ondanks al onze inspanningen gedurende de laatste jaren, kregen onze varkenshouderijen toch af te rekenen met de superheffing. Wij hadden gehoopt dat het mogelijk zou zijn voor die veehouders die reeds initiatieven hebben genomen een uitzondering te bekomen. Er is meer mest verwerkt dan nodig was en alle mest werd oordeelkundig verspreid.

De toppers kunnen die verwerking misschien wel aan, maar dan hebben we het slechts over 20 procent van de bedrijven. De andere 80 procent, en uiteindelijk de hele sector zullen eraan ten onder gaan. Dit zal niet enkel ten koste gaan van de onmiddellijk betrokken gezinnen, maar ook van de toeleverende en de verwerkende industrie.

Wij spreken hier misschien anders dan de andere verwerkende instanties, maar wij spreken vanuit ons boerenhart, en wij zijn en blijven in de eerste plaats boer. Alle 140 leden bij ons beheren zelfstandig hun varkensbedrijf, en doen de verwerking uit noodzaak, en niet met enig winst oogmerk. Wij vragen met aandrang de mestverwerkingsplicht terug te brengen op 50 procent. Wij zijn er zeker van dat er zelfs in dat geval niet te weinig mestaanvoer zal zijn. Er zijn nog voldoende mensen die bij ons zouden kunnen inschrijven. De bank heeft ons specifiek gevraagd om voor niet meer dan 50 procent in te schrijven. Zelfs 75 procent verwerkingsplicht is naar onze mening te veel om de sector leefbaar te houden. Op termijn zullen wij bewijzen dat ons systeem voldoet. Eens het bewezen is, kunnen we eventueel praten over de versoepeling van

het nutriëntenhalte. Maar in een eerste fase willen we de verwerking stimuleren.

Er zijn vandaag bij ons veehouders die 100%-verwerkingsplichtig zijn en die failliet gaan nog voor de installatie af is. Hoewel zij bij de aanvang inteekenden, zijn wij vandaag met die inschrijving natuurlijk niets meer. Door de hoge heffingen en de strakke aanhouding van de 100%-verwerkingsplicht dreigt ons systeem niet van de grond te kunnen komen.

De leden van de commissie die interesse hebben nodig ik hierbij uit een bezoek te brengen aan de installatie. Ze is nog maar in opbouw, maar zeer zeker de moeite waard.

De heer Jef Van Looy : De eindproducten van uw installatie zijn enerzijds energie (biogas voor warmte en stroom) en anderzijds de dikke fractie die wordt gecomposteerd. Wie verhandelt deze laatste component ? Zal de coöperatie dat zelf doen of wordt dit overgelaten aan derden ? En wat zal ongeveer de kostprijs zijn voor de verwerking van een kubieke meter varkensmest ?

De heer André Denys : Naar deze mensen moeten we luisteren. Zij zijn direct bij de zaak betrokken, hebben geïnvesteerd en risico genomen, en weten waarover ze praten. Zij overtuigen mij van het feit dat de 100%-verwerkingsplicht fataal is, niet zozeer uit technische oogpunt, maar wel vanuit het financiële.

Mijn overtuiging is dan ook dat we moeten verlagen tot 75 procent, maar niet, zoals de heer Koen Bernaerts vraagt, tot 50 procent. Het mestaanbod is vandaag sowieso kleiner wegens de weersomstandigheden en kan zo nodig opgeslagen worden. Als we de mestverwerkingsinitiatieven willen stimuleren en rendabel houden, moet er enige druk blijven bestaan. De lat van 50 procent is volgens mij te laag gelegd. Er is enige tegenstelling tussen enerzijds uw stelling dat er geen te verwerken mestoverschot is, en anderzijds de cijfers die de mestbank hanteert.

Hoe dan ook geloof ik dat de genomen initiatieven enkel rendabel kunnen zijn met een norm van 75 procent.

De heer Jef Van Looy : Ik begrijp uw argument niet, mijnheer Denys. Er is een structureel probleem inzake mesttekort, en u grijpt dat aan om te pleiten voor een verwerkingsplicht van 75 procent in plaats van 50 procent. Kunt u dat verduidelijken ?

De heer Jacques Timmermans, voorzitter : de politieke discussie houden we voor later. Nu moeten slechts de vragen aan de sprekers aan bod komen.

De heer André Denys : Ik ga enkel voort op de cijfers van de Mestbank, die zegt dat op basis van de geschatte productie anno 2002 (69 miljoen kilogram fosfor) 2,4 miljoen ton varkensmest moet verwerkt worden.

Maar als ieder zijn nutriëntenhalte maximaal invult, komen we aan 5,8 miljoen ton. Er werd slechts 1,5 miljoen ton vergund. Deze cijfers, afkomstig van de Mestbank, kloppen totaal niet met de ervaringen op het terrein.

De heer Jacques Timmermans, voorzitter : de heer Stuyckens van de Mestbank is hier aanwezig en kan ons misschien duidelijkheid verschaffen.

De heer François Stuyckens, hoofd van de Mestbank : De cijfers die de heer Denys aanhaalt, dateren van 2001 met een prospectie voor 2002. Intussen is de productie enorm gedaald. Er is een afbouw van de dieren over de hele lijn, vooral in de rundveesector. Nemen we gemiddeld 100 kg fosfaat per hectare, dan moeten we vaststellen dat er inderdaad geen overschot aan fosfor is.

De heer Jacques Timmermans, voorzitter : Ik stel voor dat we, via de minister of zijn medewerkster, de exacte en meest actuele cijfers krijgen bij het begin van de algemene bespreking van de voorstellen van decreet.

De heer Koen Bernaerts : In ons financieel plan schreven wij een kostprijs van 25 euro per ton in. We moeten echter afwachten of dit in de praktijk ook een goede raming blijkt. De grote opbrengst komt van de groene stroomcertificaten, maar we weten nog niet precies hoeveel vermogen we juist zullen produceren. Indien de kostprijs boven de 25 euro uitstijgt zullen wij co-producten moeten zoeken om het rendement van de biogasproductie op te drijven.

De heer Jef Van Looy : Denkt u hierbij aan slachtafval ?

De heer Koen Bernaerts : wij hebben daar nog geen concrete ideeën over. We moeten in ieder geval de piste van landbouwgrond verlaten, vermits veel varkensbedrijven geen grond bezitten. Grondbezit is eigen aan de rundveesector : wij produceren in onze stallen en hebben eigenlijk geen grond nodig. Dat is historisch zo gegroeid. In West-Vlaanderen ligt dat enigszins anders, omdat er meer ge-

mengde bedrijven zijn, maar in de Noorderkempen zijn er veel grondloze varkensbedrijven.

Wij hebben gezocht naar een systeem dat de 100 percent verwerking zo nodig zou aankunnen. Het blijkt niet betaalbaar te zijn. Anderzijds hebben wij veel andere systemen overwogen, waarbij het telkens duidelijk werd dat een totale verwerking van 50 procent van het overschot niet veel duurder zou zijn dan een 100 procent verwerking van 50 procent van het overschot, zoals dat bijvoorbeeld bij scheiding het geval is.

De heer André Denys : Wat gebeurt er met die andere 50 procent voor de veehouder die grondloos is ?

De heer Koen Bernaerts : We hopen dat die kan worden afgezet op de grond. De kostprijs voor de afzet van mest was oorspronkelijk 20 euro per kubieke meter, vandaag is dat ongeveer 8 à 9 euro. Een lichte daling is nog mogelijk, maar onder de 7,5 euro zullen we nooit komen. Een gemiddelde prijs van 16 euro zou op termijn draaglijk zijn.

1.7. NV Mest- & Afvalverwerking (MAV)

De heer Geert Ide, bestuurder : MAV is, vermoed ik, het enige mestverwerkingsbedrijf dat al heeft gewerkt en inderdaad ook op zijn bek is gegaan. Eigenlijk heeft het baggerbedrijf Jan De Nul niets te maken met mestverwerking of landbouw. We zijn in de mestverwerking gesukkeld, al was dat een bewuste keuze. We hebben een bestaande technologie overgenomen, die volgens ons nog heel wat kinderziektes vertoonde, maar met onze technologische ervaring wel haalbaar was.

MAV had in 1996 een vergunning voor de verwerking van 200.000 kubieke meter varkensdrijfmest. Om economische redenen werd die vergunning omgevormd tot 50.000 kubieke meter varkensdrijfmest en 150.000 kubieke meter organisch afval. De totaalverwerking van de mest is opgestart in mei 1999. Elke kilogram mest die binnenkwam, kreeg een eindbestemming die niets meer te maken had met de Vlaamse landbouw. Onze vergunning bepaalde uitdrukkelijk dat 100 procent van de mest moest worden geëxporteerd buiten Vlaanderen. Geen enkele kilogram mocht terug in de landbouw terechtkomen.

De totaalverwerking verliep via anaërobe vergisting met vorming van biogas. Degenen die denken dat biogasvorming economisch zeer rendabel is, moet ik teleurstellen. Varkensmest produceert zeer

weinig biogas. Men mag al tevreden zijn als voldoende biogas wordt geproduceerd om in de eigen behoeften te voorzien. Het bedrijf bekwam pas een rendabele biogasvorming op het moment van de koppeling aan hogere energetische producten.

Het uitgediste materiaal werd vervolgens in twee droogstappen verwerkt tot een granulaat. Deze mestkorrel heeft een hoge voedende waarde en is bruikbaar als bodemverbeteraar. Het was de bedoeling deze korrel internationaal op de markt te brengen.

Vorig jaar heeft ons bedrijf zijn mestverwerkingsactiviteiten stopgezet. Er was wel voldoende aanvoer van varkensdrijfmest, al was de vastgestelde prijs van ongeveer 12,5 euro per kubieke meter die we ontvingen, veel te laag. Maar de aanvoer van organische stoffen was onvoldoende. Heel veel afvalstoffen die in aanmerking komen voor co-vergisting, gaan naar het buitenland, wat de doodsteek is voor heel wat initiatieven zoals het onze. We hebben uiteindelijk de keuze moeten maken om de activiteiten stil te leggen zolang de economische omstandigheden niet veranderden.

Ons bedrijf is momenteel bezig met het leegmaken van de reactoren. Heel de operatie was een financieel fiasco voor het bedrijf, dat hier maar liefst 20 miljoen euro in heeft geïnvesteerd. Het bedrijf maakt dagelijks nog een verlies van 25.000 euro. Omdat het voor de rest een zeer gezond bedrijf is, kan dit verlies worden gedragen. Voordat het bedrijf zich nog eens aan mestverwerking zal wagen, zal een continue aanvoer van organische stoffen echter moeten worden gegarandeerd.

MAV pleit voor een volledige verwerking. Ons bedrijf heeft bewezen dat dit technisch haalbaar is. Dit vormt volgens ons de enige garantie dat de aangevoerde nutriënten effectief verwijderd worden uit het milieu, wat toch de grondgedachte was van het MAP.

MAV is bereid weer op te starten als de continuïteit van de aanvoer over vijf tot tien jaar kan worden verzekerd. Er moet ook rekening worden gehouden met de markteconomische realiteit. Een privé-investeerder moet zijn kosten kunnen vergoeden. De kostprijs van de verwerking wordt trouwens niet alleen bepaald door de kosten voor de verwerking, maar ook door de opbrengsten van de biogasvorming en de groene certificaten. Deze opbrengsten bleken zeer gering te zijn. Het is ook belangrijk om kosten te vermijden : wat heeft het zin om een korrel te maken als je moet betalen om die weg te krijgen ? Zo hebben we heel wat tegen-

stand gekregen van de administratie om een uitvoervergunning te krijgen.

MAV is van mening dat 100-percentverwerking tot de mogelijkheden behoort als de prijs overeenstemt met de kostprijs en de export wordt vergemakkelijkt of gestimuleerd. Om de draagkracht van de veehouder te vergemakkelijken, pleiten we voor een vermindering van het volume op bedrijfsniveau mét een 100-percentverwerking.

De heer André Denys : Ik heb mijn eerste kennis over mestverwerking opgedaan in 1992-1993, tijdens een bezoek aan een mestverwerkinginstallatie in Oostenrijk, die zeer goed werkte.

De heer Ide stelt dat er een toeleveringsprobleem van organische producten is. Kan de overheid daar iets aan doen ? Dat MAV er minder goed in slaagt om in de landbouwsector bepaalde langdurige contracten te sluiten, is een kwestie van marketing van het bedrijf zelf. Dat probleem kan de overheid niet oplossen. Verder verbaast het me dat in de vergunning staat dat de korrel in het buitenland moet worden afgezet. Er kan worden nagegaan of dat een noodzaak is. Is rendabiliteit mogelijk als aan al die voorwaarden wordt voldaan ?

De heer Jef Van Looy : De heer Ide stelt dat 150.000 ton hoogcalorisch organisch afval wel beschikbaar is, maar geëxporteerd wordt. Over welke producten gaat het en kan dat afval wel worden geëxporteerd ? Verder zijn er problemen met de administratie om de mestkorrel te exporteren. Wat is het probleem ? Werkt de installatie perfect ? Zijn alle problemen (bijvoorbeeld schuimvorming) opgelost ?

De heer Geert Ide : Nagenoeg al het organische afval wordt naar Duitsland geëxporteerd. De technische problemen waren een gevolg van het feit dat er veel stoffen werden aanvaard die niet geschikt waren voor de installatie. Toen we de installatie eind 1999 hebben overgenomen, hebben we gekozen voor producten die door de installatie kunnen worden verwerkt.

Een heel goed product is biologisch slib. Begin 2000 hebben we met heel wat groentebedrijven langlopende contracten gesloten. In de loop van 2000 heeft men echter de weg naar Duitsland gevonden. Ook Rendac voert heel wat slachtafval uit naar Duitsland tegen heel lage prijzen. Als het slib of slachtafval daar wordt vergist of rechtstreeks op het land wordt gebracht (wat in België verboden is), dan is er sprake van oneerlijke concurrentie op Europees niveau. Het transport gebeurt tegen een

prijs van ongeveer 20 euro, terwijl de verwerkingskostprijs tussen 50 en 60 euro ligt.

De heer André Denys: Maakt de milieureglementering daar dumping mogelijk ?

De heer Geert Ide : De administratie moet toestemming geven voor de transporten. OVAM geeft die toestemming vlot met het argument dat er in Vlaanderen geen verwerkingscapaciteit is. Het is een vicieuze cirkel. Men staat export toe omdat in het slibplan staat dat er te weinig verwerkingscapaciteit is, maar het systeem kan niet werken omdat er wordt geëxporteerd.

Mevrouw Ilse Janssens, verantwoordelijke mestverwerking MAV : De OVAM geeft aan dat export niet kan wordt geweigerd als het gaat om een nuttige toepassing (bijvoorbeeld vergisting), maar men verliest het product wel op de markt.

De heer Jef Van Looy : Is er geen controle ? Ook niet op wat Rendac exporteert ?

De heer André Denys : Het kan toch niet dat de vergisting (inclusief het transport) in Duitsland goedkoper is dan in Vlaanderen.

De heer Geert Ide : Men vergist er het product en het vergiste materiaal kan op het land worden gebracht. Vergisting is niet zo duur in Vlaanderen. De duurste kost is de droging. Dat hoeft men in Duitsland niet te doen aangezien men het materiaal rechtstreeks op het land kan brengen. Bovendien gaat de dunne fractie naar een communaal waterzuiveringstation, terwijl MAV reinigt op het niveau van het bedrijf en moet voldoen aan zeer strenge lozingsnormen, namelijk die van oppervlaktewater. De waterzuivering is dus heel duur in Vlaanderen, terwijl die in Duitsland gratis is.

De heer André Denys : Zijn het de vergunningsvoorwaarden die MAV de das omdoen ?

Mevrouw Ilse Janssens, verantwoordelijke mestverwerking MAV : Neen. De voorwaarden maken de techniek wel duur.

De heer Geert Ide, bestuurder : Technisch is alles mogelijk, maar men maakt de verwerking duur.

Inzake de mestkorrel kregen we zeer moeilijk een derogatie. Het is geen probleem om een derogatie voor pure mest te krijgen. We hebben echter gekozen voor gecombineerde vergisting. Dat betekent dat men voor elk product in de installatie een derogatie moet krijgen. De administratieve romps

slomp voor de derogatie van 30 tot 40 producten was te groot en daarom hebben we voorgesteld om een eindderogatie te krijgen. We zijn daarin ver gevorderd, maar de laatste stap (enkel een derogatie voor het eindproduct) is nog niet gerealiseerd. Voor uitvoer moet men een dergelijke derogatie hebben.

Verder hebben we voor de export zelf de nodige contacten moeten leggen en de kanalen moeten zoeken. Het zou handiger zijn als de overheid die exportkanalen heeft, initiatieven zou ontwikkelen. De derogatie is een praktisch probleem ; de export naar het buitenland is eerder een probleem van steun die we hebben gemist.

De heer Jacques Timmermans, voorzitter : Ik dank iedereen voor zijn of haar bijdrage aan deze hoorzitting. We zullen rekening houden met de informatie in de algemene bespreking van de voorstellen van decreet. Volgende week volgt een tweede deel van de hoorzittingen.

DEEL II. VERGADERING VAN MAANDAG 7 JULI 2003

II.1. Beroepsvereniging van Mengvoederfabrikanten (Bemefa)

De heer Yvan Dejaegher, directeur-generaal : Bij het bespreken van de aanpak van mestbewerking wil ik twee zaken onderscheiden. Enerzijds zijn er de berekeningen van de overheid inzake het mestoverschot, anderzijds de berekeningen die onze sector daar tegenover plaatst.

De overheid baseerde haar berekening van het mestoverschot op de aangifte aan de Mestbank uit 1996 en de uitscheidingsnormen die door verschillende professoren zijn berekend. De fosfaatproductie die men vaststelde bedroeg 85 miljoen kg waar de maximale afzetruimte in Vlaanderen slechts een productie van 49 miljoen kg zou toelaten. De overheid stelde dan ook vast dat men met een overschot van 36 miljoen kg fosfaat geconfronteerd werd. 25 procent daarvan moest via een aanpak aan de bron verdwijnen, 50 procent via mestverwerking en de resterende 25 procent moest via oordeelkundige bemesting gereduceerd worden.

Wij hebben alle cijfers kunnen actualiseren tot en met 2003. Op basis van enquêtes bij onze leden hebben wij het mineraalgehalte in de voeders kunnen bepalen. Men kan dus een grafiek weergeven waarin men het standpunt van de overheid verge-

lijkt met de gerealiseerde reductie. Er is een duidelijke evolutie waarneembaar waaruit blijkt dat de aanpak aan de bron vanaf 2000 een vermindering geeft van 11 miljoen kg fosfaat. Tegen 2004 zal men een vermindering van 13 miljoen kg fosfaat gerealiseerd hebben door een verandering in het voeder. Ter illustratie kan men ook de plaatsingsmogelijkheid weergeven, waarbij men weer geconfronteerd wordt met de 49 miljoen kg fosfaat die gebaseerd is op 70 procent acceptatie.

Voor stikstof kan men dezelfde evolutie schetsen. Hier ligt aan de basis 205 miljoen kg waarbij de afbouw een veel groter aandeel inneemt dan enkel op voeder-technisch vlak. In aanvang was vooral fosfaat een probleem, maar naarmate het fosforgehalte vermindert, moet men ook het stikstofgehalte aanpakken om nog rendabel te kunnen werken. De volledige stikstofvermindering wordt gerealiseerd in de varkenssector, hoewel de rundersector instaat voor 60 procent van de stikstofproductie.

Op een vooropgesteld te reduceren totaal van 36 miljoen kg fosfaat werd reeds 21 miljoen kg afgebouwd via een aanpak aan de bron. Er is dus nog een overschot van 15 miljoen kg. Wij stellen voor dit overschot enerzijds te reduceren via oordeelkundige bemesting en anderzijds via verwerking van pluimvee- en varkensmest.

Wat fosfaat aangaat mag men dan ook besluiten dat de reductie die door de overheid beoogd werd reeds werd behaald. Het verminderen van de mestverwerkingsplicht zou dus geen probleem mogen opleveren indien men van 100 procent naar 75 procent zou gaan. Dit zou betekenen dat het vooropgestelde doel nog steeds zou gerealiseerd worden.

De heer André Denys : U beweert dat er reeds een afbouw gerealiseerd is van 14 miljoen kg terwijl het akkoord voorzag in een afbouw van 9 miljoen kg ?

De heer Yvan Dejaegher : Er werd een reductie gevraagd van 9 miljoen kg maar de voedersector op zich heeft al een reductie van 14 miljoen kg gerealiseerd. Daar bovenop komt nog de afbouw van 7 miljoen kg, zodat men aan een totale afbouw van 21 miljoen kg realiseerde. De overheid had 25 procent van het overschot willen reduceren via aanpak aan de bron, maar wij wijzen erop dat wij dat oorspronkelijk doel al hebben overschreden.

De heer Jef Van Looy : Vorige week werden ons door de Mestbank andere cijfers gegeven. Als iedereen met andere cijfers aandraaft, kunnen wij geen besluiten nemen.

De heer Jacques Timmermans, voorzitter : Vandaag horen we organisaties over hun standpunt over de voorstellen van decreet. Het heeft weinig zin nu op elk gegeven cijfer in te pikken. Ik stel voor dat wij bij de start van de algemene bespreking de cijfers toetsen, nadat deze geactualiseerd werden door de Mestbank.

De heer Jacques Devolder : Er zijn ons verscheidene grafieken voorgelegd over dezelfde onderwerpen. Een vergelijkend schema daarover zou zeer handig zijn.

De heer Jacques Timmermans, voorzitter : De medewerkster van de minister is aanwezig en kan daarvoor instaan. Ze kan eventueel een vergelijking maken tussen de vandaag verstrekte gegevens en de geactualiseerde gegevens van de Mestbank.

De heer Johan Malcorps : Ook ik ga akkoord dat we de verstrekte cijfers moeten bevestigd krijgen vanuit de Mestbank of de administratie.

De heer André Denys : Houden uw gegevens rekening met de 46 procent kwetsbare gebieden ?

De heer Yvan Dejaegher : Wij hebben onze cijfers voor 2002 vergeleken met deze van de Mestbank en er is overleg gepleegd met de kabinetsmedewerkster van de minister. Voor 2003 zijn de cijfers gebaseerd op de verkoop van voeders, rekening houdend met vooropgestelde doelstellingen.

De heer André Denys : U beweert dus dat uw cijfers volledig overeenstemmen met deze van de Mestbank ? Hoeveel dierlijke mest moet er dan verwerkt worden ?

Mevrouw Katrien Van Rompu, Bemefa : Wij hebben berekend dat de helft van de productie aan pluimveemest verwerkt wordt, wat ongeveer 5 miljoen kg fosfaat inhoudt. Het resterende gedeelte is 660.000 kubieke meter varkensmest.

De heer Yvan Dejaegher : Er zijn nog enkele knelpunten om een verdere reductie te realiseren.

Allereerst is het Mestdecreet zeer complex. Wij pleiten voor een eenvoudiger wetgeving, die beter gecontroleerd kan worden en met duidelijke vermelding van de bestraffing indien overtreding wordt vastgesteld. Zo vragen we een mestverwerkingsplicht die van 100 naar 75 procent gaat, aangezien de realisaties aan de bron reeds aantoonde dat dit mogelijk is zonder inbreuk te doen aan de doelstellingen van de overheid.

De afschaffing van de LAT-plicht is eveneens wenselijk.

Een financiële wegvloeiing uit de sector zou moeten vermeden worden door ervoor te zorgen dat de superheffingen opnieuw door de sector kunnen benut worden. Er zijn ook enkele aanpassingen wenselijk inzake grondgebondenheid.

De bepaling dat bepaalde gronden verworven na 1998 niet meer in aanmerking worden genomen, leidt ertoe dat men minder contracten kan afsluiten en gronden kan aankopen.

Wij zien de berekening van het mestoverschot liever op bedrijfsniveau in plaats van een berekening per entiteit.

Op dit ogenblik wordt het tussenschot ingevuld door minerale stikstof. Wij zien echter de mogelijkheid om dit te verwezenlijken met bewerkte dierlijke mest.

Uiteindelijk zou een uitbreiding mogelijk moeten kunnen zijn, zolang men de garantie biedt dat men de mestverwerking aan de uitbreiding aanpast. Dit geldt in het bijzonder voor de pluimvee- en de varkenssector.

Een tweede reeks knelpunten houdt verband met Vlare (Vlaams reglement inzake milieuvergunningen). De aanpassingen inzake open en gesloten bedrijven zijn nog niet gepubliceerd. Bedrijven kunnen momenteel geen investeringen realiseren indien zij geen milieuvergunning krijgen. Wij dringen aan op een spoedige oplossing voor deze problematiek. Ook vele mestscheiders hebben problemen met het verkrijgen van een vergunning.

Wat het fiscaal regime betreft : wij drongen verschillende keren aan bij het kabinet, zowel bij minister Sannen als bij mevrouw Dua, om de BTW van 21 procent naar 6 procent te kunnen brengen, vermits mestverwerking inherent is aan landbouwproductie en niet als landbouwdienst mag worden aanzien.

Superheffingen impliceren fondsen uit de sector. Deze zouden opnieuw door de sector moeten kunnen benut worden. Er zijn verschillende mogelijkheden : een mestverwerkingsfonds waarmee onderzoek verricht wordt, stimuleren van exportpromotie, en een certificering van het eindproduct. Binnen het VCM (Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking) is er een werkgroep certificering opgericht. Wij zijn ervan overtuigd dat het eindproduct op een pro-actieve manier moeten kunnen be-

scherm worden tegen problemen van bijvoorbeeld sanitaire aard.

Investerings in de reductie van ammoniakemissie op stalniveau zijn bijzonder duur. Alternatieven hiervoor zijn onmiddellijke injectie en voedertech-nische maatregelen. Bij deze laatste gaat het niet enkel om gemengde voeders, maar evenzeer om enkelvoudige voeders.

Ik herhaal de absolute noodzaak van de certifice-ring van de eindproducten, ook om de afnemer te garanderen dat hij een kwalitatief hoogstaand pro-duct krijgt, dat homogeen is en de gewenste samen-stelling heeft.

Regelmatig kregen we de vraag wat de mengvoe-dersector op het vlak van de mestverwerking reali-seerde en wat de impact was. Wij lieten door het VCM een inventaris maken van alle vergunde pro-jecten en keken na hoeveel er daarvan in samen-werking met of op initiatief van de mengvoedersec-tor gerealiseerd werden. In de nota kunt u zien dat de mengvoedersector in alle types verwerking zeer fors heeft geïnvesteerd. Het aandeel van de meng-voedersector in de vergunde capaciteit voor mest-verwerking bedraagt 54,7 percent voor varkens-mest en 47,4 percent voor pluimveemest. Uiteraard gebeurde dit uit eigen belang : wij hebben er alle belang bij dat onze klanten-veehouders hun mest kunnen verder zetten.

De heer Jacques Devolder : U sprak over de bere-kening van het mestoverschot op bedrijfsniveau en niet per entiteit. Daarnaast pleit u voor een gecerti-ficeerd product. Is dit geen tegenspraak ?

De heer André Denys : Ik onderstreep het belang van de sector die zopas het woord had : het is een zeer belangrijke actor in het geheel. Met de cijfers wordt echter de indruk gewekt dat mestverwerking niet meer nodig is. Anderzijds praten we hier over een voorstel van decreet om de mestverwerking te stimuleren. Is ons voorstel dan geheel overbodig ?

De heer Luc Grymonprez, Bemefa Op de eerste vraag betreffende mestverwerking per bedrijf kan ik opmerken dat één bedrijf, hoe klein ook, meteen verwerkingsplichtig wordt als het één stal van een ander bedrijf overneemt. Deze plicht blijft gelden, ook als de bedrijfjes daarna weer totaal gescheiden gaan werken.

Dat wij gesuggereerd zouden hebben dat mestver-werking niet meer nodig is, klopt niet. Wij weten maar al te goed dat die er zeker nog moet zijn. Maar wij willen aan de hand van cijfers tonen dat

we door veel betere voedertechnieken heel ver kunnen gaan. Vroeger werd de 25-25-50%-regel vooropgesteld. Wij hebben dankzij proeven gezien dat die 25 procent merklijk kan opgetrokken wor-den. De vraag dringt zich op of we ons dan tóch nog aan die 50 procent verwerking moeten hou-den. Wat meer gerealiseerd werd door afbouw en voedertechniek moet toch kunnen gebruikt wor-den om minder te moeten verwerken ? Dit wil niet zeggen dat wij vinden dat verwerking helemaal niet meer nodig is : waarom zouden wij anders zoveel in mestverwerking hebben geïnvesteerd ?

De heer André Denys : Ik zal mijn vraag iets scher-per stellen. Denk even aan de nutriëntenhalte zoals ze vandaag bestaat en beschouw dan de verhou-ding 25-25-50 procent (de reductie van 25 procent via de veevoeders, de afbouw van 25 procent en de verwerking van 50 procent). Hoor ik u beweren dat u de inspanning via het convenant veevoeders kunt optrekken, zodat de 50 procent verwerking niet meer nodig is ?

De heer Luc Grymonprez : Het is inderdaad zo dat die cijfers destijds gebaseerd zijn op het forfait maar dat de realiteit intussen veel gunstiger is.

De heer Yvan Dejaegher : Wij wensen een veel eenvoudiger MAP, een eenvoudig handboek dat we bij de realisatie van uw en onze doelstellingen kunnen gebruiken : enerzijds de nitraten reduceren en anderzijds veebedrijven niet opzadelen met on-nodige kosten waardoor ze niet concurrentieel zijn ten opzichte van de ons omringende landen. Een eenvoudig MAP wil ook zeggen een MAP met één cijfer. Momenteel doen allerlei verschillende cijfers de ronde, en wil iedereen bevestiging van iedereen. Voor één mestvarken bijvoorbeeld zijn er drie soorten cijfers : het forfaitaire uitscheidingscijfer, het uitscheidingscijfer in het kader van de conve-nant, en een reëel cijfer waarmee de mestbank de laatste berekeningen deed. Deze cijfers, vermenig-vuldigd met het aantal dieren, geven dus ook totaal verschillende totaalproducties. Welk scenario moe-ten we nu volgen ? Er is een totale verwarring. Daardoor ontstaat ook een discrepantie in de cij-fers betreffende de verhouding tussen fosfaten en stikstof in de productie en wat we daarvan terug in de meststoffen. Als men die cijfers tegenover el-kaar zet is er ineens fosfaat verdwenen, zonder dat iemand weet waar die naartoe is.

De heer Luc Grymonprez : Inderdaad, waar is het fosfaat heen als het aandeel van fosfaat volgens de cijfers gedaald is ? Wij wensen een eenvoudig MAP dat als doel heeft de nitraatrichtlijn te volgen en de veeteeltsector niet onnodig te belasten.

Wij wensen verder een MAP met één soort cijfer. Enkel op deze manier is verdere verwarring uit te sluiten. Met hetzelfde aantal dieren verkrijgt men immers, al naargelang de instantie tot dewelke men zich wendt, telkens andere cijfers. Wat baat het dan om nog te spreken over fosfaten die toch niet geproduceerd worden ?

De heer André Denys : Alle parlementsleden zijn gewonnen voor een eenvoudiger MAP. Iedereen wil de doelstellingen van het MAP behalen zonder dat de sector verder belast wordt. Alle fracties zijn het hier over eens.

Als men hier beweert dat men geen mestverwerking moet doen, zal men dan de nitraatrichtlijn kunnen naleven ? Hoe zal de sector dit kunnen bewijzen ? Voor mij mag alles op een eenvoudige wijze plaatsvinden. Als het niet strikt noodzakelijk is, hoeft er voor mij geen mestverwerking te komen.

De heer Luc Grymonprez : Wij willen meewerken aan de uitvoering van de nitraatrichtlijn. Dit kan gebeuren via een systeem van zelfcontrole. Wij wensen een precieze hoeveelheid van te verwerken mest te kennen. Anderzijds stellen we vast dat er in de wetgeving een evolutie heeft plaatsgevonden in de totale plaatsingsruimte voor dierlijke en chemische meststof van 228 miljoen kilogram stikstof naar 216 miljoen kilogram. Dit gebeurde rekening houdend met de afbakening van 46 procent kwetsbare gebieden. De bemestingsnormen zijn dus gedaald. De totale plaatsingsruimte voor bemestingsstikstof daalde dus met 12 miljoen kilogram.

Bekijkt men de decretale plaatsingsruimte voor dierlijke meststof, dan stelt men vast dat deze daalde van 209 miljoen kilogram naar 139 miljoen kilogram. Op het zelfde ogenblik steeg de plaatsingsruimte voor chemische stikstof van 19 naar 78 miljoen kilogram.

Wil men dit uitgedrukt zien in tonnen aan chemische meststof dan stellen we een evolutie vast van 70 miljoen kilogram ammoniaknitraat naar 311 miljoen kilogram voor 50 procent aan kwetsbare gebieden in 2003. Wij stellen ons dus de vraag of het wel mogelijk is dat men, bij wijze van spreken, in de voormiddag natuurlijke stikstof verwijdert en 's namiddags weer chemische stikstof aanbrengt. Wat is dan nog de waarde van allerlei enquêtes over het rationeel energiebeheer ? De mestsector is geen vragende partij om alle meststof te vervangen door bewerkte dierlijke mest. Voor gewassen als suikerbieten en aardappelen moet men, op be-

paalde ogenblikken van het jaar, bewerkte mestsoorten kunnen geven.

Er moet inderdaad nog mest verwerkt worden. De sector zou overigens niet bereid zijn om zomaar goedschiks haar installaties aan de kant te schuiven. De vraag is echter hoeveel mest er verwerkt dient te worden. Dit is afhankelijk van de constructieve houding van alle politieke partijen.

De heer Jacques Timmermans, voorzitter : De discussie over de vervanging van chemische door dierlijke meststof kan hier vandaag niet worden afgerond. De landbouwsector houdt er overigens een andere mening op na. Men moet trachten om de gulden middenweg te vinden.

De heer Erik Matthijs : Na het zomerreces zouden we hier toch over correcte cijfers moeten beschikken. De professoren en de mensen uit de sector zouden ons een basis moeten bezorgen waarop we onze beslissingen kunnen enten. De discussie moet uitgeklaard worden.

De heer Jef Van Looy : Daarnet was er sprake van de noodzaak aan een nettocijfer van stikstof. Bevat dit cijfer ook de analyse van het ammoniakgehalte ?

Er is ook behoefte aan één cijfer voor de uitscheidingsnormen. Wat doet men met de veehouders die geen convenantvoer gebruiken ? Of moeten deze boeren maar convenantvoer gebruiken ?

De heer Luc Grymonprez : Als er een milieuprobleem is, is het meest aangewezen om de nutriënten aan de bron aan te pakken. Het is fout van eerst nutriënten te produceren en ze pas later te verwerken.

Mevrouw Hilde Vandendriessche : We beschikken inderdaad over 3 soorten cijfers. We hebben een forfaitair cijfer, een uitscheidingscijfer dat gebaseerd is op de convenant en een regressiecijfer. Het was zeer belangrijk dat, op het ogenblik dat MAP2 goedgekeurd werd, drie mogelijkheden geboden werden. Men heeft als het ware dezelfde keuzemogelijkheden als met de belastingen. Dit alles heeft ertoe geleid dat we zeer goede resultaten geboekt hebben.

Mensen die weinig wensten te doen, namen het forfaitair cijfer. Wie het wat makkelijker wou en toch een ernstige daling wou bewerkstelligen, koos voor het forfaitaire systeem. Wie nog iets verder wenste te gaan opteerde voor het reële uitschei-

dingscijfer. Dankzij de drie mogelijkheden boeken we heel wat resultaten.

Men kan zich uiteraard de vraag stellen of dit systeem ook nog in de toekomst moet blijven gelden. Mensen die zich inspanningen getroosten, moeten beloond worden. Voor hen voorzagen we dan ook voordelen in de vorm van minder heffingen en afzetbewijzen. Dit cijfer heeft dus zeker zijn voordelen gehad. Het is inderdaad nuttig om af te spreken op welke manier men overschotten en verwerkingsplichten zal berekenen.

De heer Jacques Devolder : Elk bedrijf moet de mogelijkheid hebben om te opteren voor de conventant of de regressierechte. Dit is het eenvoudigst om heel de vooropgestelde doelstelling te behalen.

Ik kan de stelling van mevrouw Vandendriessche onderschrijven maar herhaal hierbij toch de vraag die ik aan de sector gesteld heb. Moet een gecertificeerd product individueel kunnen gelden of moet het aan de hele sector opgelegd worden ?

Mevrouw Hilde Vandendriessche : Men moet alles installatie per installatie bekijken. Een gecertificeerd product kan een product zijn dat ontstaat na verschillende mogelijke bewerkingsprocedures.

Een ander type procédé kan ook een bepaald certificaat verkrijgen. Om het te verkrijgen kan men zich echter gebaseerd hebben op een andere techniek.

De heer Jacques Timmermans, voorzitter : Is het pleidooi voor uitbreiding niet in tegenstelling met de warme handdruk om te stoppen die nu door de Vlaamse regering gegeven wordt ?

De heer Luc Grymonprez : Wil men de nitraatrichtlijn behalen, dan behoort, mits een volledige mestverwerking van de bijkomende mest, verticale uitbreiding tot de mogelijkheden. Mestverwerking zal altijd nodig zijn.

De heer André Denys : Ik probeer het goed te begripen. Zegt u dat mestverwerking enkel nodig is om te kunnen uitbreiden ? Ik stel het uiteraard scherp. Moeten er nog meer mestverwerkingsinstallaties komen ? Of dient het huidige beleid enkel nog om verder te kunnen uitbreiden ?

De heer Luc Grymonprez : Er zijn twee knelpunten. Vooreerst verwijt men ons dat de vergunde capaciteit niet operationeel is. Anderzijds is er ook operationele capaciteit die nog niet vergund is.

De heer André Denys : Is de aangevraagde capaciteit voldoende als er geen sprake is van uitbreiding ?

De heer Luc Grymonprez : Vorig jaar werd 5 miljoen kilogram fosfaat geëxporteerd. Indien er constructief wordt samengewerkt en op voorwaarde dat men bepaalde mest kan uitvoeren op bepaalde ogenblikken van het jaar voor bepaalde teelten, is er nog behoefte aan een uitbreiding van 3 miljoen kilogram fosfaat.

II.2. Boerenbond

De heer Bert Bohnen, adviseur hoofdbestuur : De voorzitter van de Boerenbond kon, gezien de Europese landbouwactualiteit, hier niet persoonlijk aanwezig zijn. We zijn tevreden dat de discussie over het MAP weer geopend werd. We waren reeds lang vragende partij om dit te doen.

Vandaag wil ik me focussen op de herziening van de volledige verwerkingsplicht. Hoe is dit alles ontstaan ? De volledige verwerkingsplicht stond in het MAP van 1996. In 1998 volgde een nieuwe evaluatie. Vanuit de sector werd overlegd met de overheid. We streefden ernaar om, gelet op de kosten die de mestverwerkingsplicht met zich meebracht, de kosten te herverdelen. Hierbij werden kleinere bedrijven ook deels mestverwerkingsplichtig gemaakt. Zodoende kon de volledige mestverwerking (100 %) verlaagd worden naar de 45, 60 en 75 procent die in het decreet in § 4 staat.

Men heeft echter, omdat de volledige mestverwerking (100 %) reeds vroeger in het decreet stond, de 100 procent daarenboven behouden. Dit is het grote probleem, trouwens Boerenbond is daarmee nooit akkoord gegaan. Men heeft weliswaar toen gezegd dat men dit deed om de sector maximaal te stimuleren. Deze 100 %-norm is vandaag de dag echter de grote struikelsteen die ervoor zorgt dat de mestverwerking niet verder gevorderd is.

Wij juichen dan ook toe dat de volledige mestverwerking herbekeken wordt. Wij zijn hieromtrent vragende partij. Onze voorzitter alludeerde hier reeds op bij de bespreking van MAP2bis op 19 januari 2000. Toen werd er echter een ander initiatief naar voor geschoven die de mening van de parlementairen heeft beïnvloed.

In hoeverre is een volledige mestverwerking haalbaar ? Men moet hierbij een onderscheid maken tussen pluimvee- en varkenshouderijen. De pluim-

veesector gaat door. Export gaat verder en men produceert er acceptatiemest voor de akkerbouw.

Des te groter is het drama in de varkenssector. Bijna alle varkenshouders liggen de laatste twee tot drie jaar wakker van de vraag hoe ze de wet kunnen naleven. De VITO stelde vorige week zeer duidelijk dat de 100-procentverwerking voor grondarme bedrijven, die er nu eenmaal zijn, onbetaalbaar is. Het mestdecreet verbiedt in artikel 9, § 4, bovendien dat deze bedrijven grond verwerven om hun mestprobleem op te lossen.

In artikel 9, § 4, is ook sprake van de 45, 60 en 75 procent waarvoor de sector steeds heeft gepleit. We staan daar nog steeds achter, onder één strikte voorwaarde: de volledige substitutie moet gelden voor de hele verwerkingsplicht, en niet enkel voor het deel dat mag worden geëxporteerd, zoals bepaald in artikel 9, § 3. De vermelde 60 en 75 procent zijn trouwens nog steeds te hoge percentages voor de varkenssector; de 50 procent waarover de VITO sprak, is veel realistischer.

Op 24 oktober 2001 heeft de Boerenbond een plan overgemaakt aan de minister met voorstellen in die zin. De bereidheid van het kabinet om daarover te discussiëren, ontbrak echter steeds. We betreuren dit, want niet alleen hadden we de problemen met de superheffing kunnen voorkomen, we zouden ook al heel wat verder staan op het vlak van mestverwerking. De landbouwer wordt vandaag niet alleen geconfronteerd met hoge kosten van gedeeltelijke mestverwerking, maar ook daarenboven met een superheffing voor het resterende deel dat hij niet kon verwerken. Dat verhoogt de kostprijs in die mate dat de instap naar een gedeeltelijke mestverwerking onoverkomelijk blijft.

Mestverwerking en -export blijven intussen nodig. Het MAP van 1998 was echter gebaseerd op ramingen van 85 miljoen kilogram fosfaat en 205 miljoen kilogram stikstof, terwijl de productie vandaag ongeveer 63 miljoen kilogram fosfaat bedraagt en de nettoproductie stikstof 142 miljoen kilo. Als we de netto-export daarvan aftrekken, namelijk 4 miljoen kilogram fosfaat en 5 miljoen kilogram stikstof, hebben we vandaag een hoeveelheid van 59 miljoen kilogram fosfaat tegenover een ruimte van 72 miljoen kilogram en 137 miljoen kilogram stikstof tegenover een ruimte van 145 miljoen kilogram.

Toch blijft mestverwerking deels nodig. We zijn in de praktijk immers gebaat bij een licht tekort aan mest. Een overschot leidt tot een onelastisch overaanbod tegenover een beperkte vraag, wat voor

hoge prijzen voor mestafzet zorgt. Als de mestvraag het mestaanbod overschrijdt, verlaagt de kostprijs van de afzet van de mest die niet moet worden verwerkt. Dit geldt in onze filosofie uiteraard ook voor elk verwerkingsplichtig bedrijf, omdat in onze visie geen enkel bedrijf nog aan 100-procentverwerking zou moeten voldoen en een moeilijk verwerkbaar deel op het land afzet.

De voorbije jaren waren er trouwens geen echte problemen met mestafzet door de ideale voorjaarsomstandigheden. Deze omstandigheden zijn natuurlijk niet altijd zo ideaal en de sector moet zich daartegen indekken. Alles hangt af van de acceptatiegraad van de landbouwer. In sommige gebieden ligt deze graad tegen de 100 procent, zeker op eigen gronden, maar in akkerbouwgebieden wordt dit percentage niet helemaal bereikt.

Volgens ons voldoen de percentages van 45, 60 en 75 procent verwerkingsplicht met volledige substitutie. Het is immers duidelijk dat de uitgangspunten van het huidige MAP overschat zijn. Daardoor is er ruimte om de mestverwerkingplicht voor de sector terug te brengen tot een aanvaardbaar (betaalbaar) niveau zonder direct te moeten spreken over milieurisico's. De superheffing op de mest die niet meer moet worden verwerkt, blijft zo binnen de sector en de onzekerheid wordt weggenomen.

De mestverwerkingplicht zou volgens het voorstel ingaan op 1 juni 2003. Om te vermijden dat tijdens éénzelfde jaar twee systemen van kracht zijn, zou het beter zijn deze gewijzigde plicht retroactief te laten ingaan vanaf 1 januari 2003.

De praktijk heeft aangetoond dat de pluimveesector kon voldoen aan de mestverwerkingplicht, de varkenssector niet. Het gaat hier zeker niet om wil of onwil, maar om de eigenheid van de mest en de verwerkingsmogelijkheden. De Boerenbond is principieel voorstander van mestverwerking, maar de opgelegde verwerking moet wel haalbaar en betaalbaar zijn.

Door de superheffingen moeten 478 bedrijven voor het jaar 2001 een factuur van 2,3 miljoen euro betalen. In het najaar zou de factuur voor 2002 van maar liefst 5 miljoen euro worden gepresenteerd. Door de laagconjunctuur kunnen heel wat bedrijven deze factuur niet betalen.

Er is ook sprake van uitwassen bij bedrijfswissels en toevoegingen. Ik geef het voorbeeld van een bedrijf A met 800 varkens (4.000 kg P_2O_5) dat eind 2000 een stal van 800 kg fosfaat of 160 varkens van bedrijf B overnam. Volgens de Mestbank kende be-

drijf A daardoor een productie van 4.800 kg fosfaat en 13.500 kg stikstof, en moest het in 2001 dus 2.160 kg fosfaat verwerken. In deze visie heeft bedrijf A een stal toegevoegd die vroeger tot een verwerkingsplichtig bedrijf behoorde. In principe moet bedrijf A 75 procent van die productie verwerken, dus 600 kg fosfaat. Er is meer : als de varkenshouder de heffing niet kan betalen en de stal weer afstoot om de heffing in de toekomst te vermijden, blijft hij toch met die verwerkingsplicht zitten. Hier gaat de administratie toch zeer ver in haar interpretatie.

Ik citeer even uit § 7 van artikel 9 : “als een producent of een gebruiker een veeteeltinrichting en/of een deel ervan als bedoeld in § 4, eerste lid, opneemt in zijn bedrijf, moet hij tenminste 75 procent van de mestproductie MPP van deze veeteeltinrichting respectievelijk van dit deel van de veeteeltinrichting verwerken.”. Dit bedrijf moet vandaag een heffing betalen die veel hoger is dan wat de decreetgever heeft bedoeld. Dit bedrijf zal in 2003, aan 0,99 eurocent per kg niet-verwerkte mest, maar liefst 18.300 euro mogen betalen omdat hij ooit 160 varkens tijdelijk heeft overgenomen. Ik dring er op aan dat de commissie dit probleem nog eens onder de loep neemt. Dit is toch nooit de bedoeling van de decreetgever geweest.

Wij pleiten ervoor de superheffingen in combinatie met de gewijzigde verwerkingsplicht opnieuw te evalueren, dit gelet op de onmogelijkheid van de individuele bedrijven om mest te verwerken. De sector heeft dit geld broodnodig om te overleven. Echte milieuproblemen zijn er intussen niet geweest. Vlaanderen heeft 73 procent meer fosfaat en 23 procent meer stikstof geëxporteerd dan het MAP in 2001 heeft vastgelegd.

Milieukundig is aan het MAP in 2001 voldaan, alleen niet door diegenen die het volgens het mest-decreet moesten doen.

De schrapping van de 100%-verwerking is in elk geval essentieel om de zaak rond te krijgen. Er kan wel gediscussieerd worden over alternatieve percentages. Substitutie moet daarbij mogelijk zijn voor alle mestverwerkingsplichtige nutriënten.

Wij zijn als landbouworganisatie niet echt voorstanders van eerst betalen en ooit terugkrijgen. Het voorstel bevat overigens een wezenlijk onderscheid tussen bedrijven die 30 procent en bedrijven die 100 procent moeten verwerken en beide de wettelijke voorziene doelstelling bereiken. De eerste ontvangen 30 procent *ristorno* op één jaar betalen, de andere 100 procent op twee jaar betalen.

gen, dus in totaal 200 procent. Daarmee wordt het gelijkheidsbeginsel geschonden. Bovendien rijst de vraag of men die heffingen wel mag teruggeven. Is dat geen steunmaatregel ? Dreigen geen problemen met de Europese Commissie ? De Boerenbond is voor stimulering van de mestverwerking, maar die moet dan wel getoetst worden aan de strikte Europese regelgeving.

En dan is er nog de vraag waar men de 0,99 euro boni gaat halen. Maar dat is een probleem voor de overheid. Er komt op die manier ook een soort basisprijs in de substitutie. Daardoor wordt zij enerzijds voor een stuk onderuit gehaald, terwijl zij elders in het voorstel wordt aangemoedigd.

Wij zijn niet tegen mestverwerking in de mate dat deze betaalbaar is en juichen dat zelfs toe. Dat mag ook ondersteund worden. Wij zijn ook niet tegen de superheffing van 2003 – op voorwaarde dat de mestverwerkingplicht verlaagd wordt tot een haalbaar niveau – en dan moeten 2003 en 2004 wel als geheel bekeken worden. Het jaar 2003 is tenslotte al halverwege.

Het moment is daar om de knoop door te hakken. In elk geval moet de 100%-verwerking omgezet worden in een reëel percentage, en dat vanaf 1 januari 2003 en niet vanaf 1 juni. De substitutiemogelijkheid moet volledig gelden. In de mate dat de mestverwerkingplicht volledig wordt ingevuld, volg ik onze collega's : deze individuele bedrijven mogen een stukje groeien om de kosten te onderhouden.

De heer Jacques Devolder : Heeft de Boerenbond zich vanaf het begin niet te aarzelend opgesteld ten aanzien van de mestverwerkingplicht ? Zijn er nog meer bedrijven buiten het ene voorbeeld dat de spreker gaf, die problemen hebben met de interpretatie van de regelgeving door de Mestbank ? Is het een typisch West-Vlaams probleem ?

De heer Jef Van Looy : Is de Boerenbond van mening dat de heffingen kunnen gebruikt worden om de mestverwerking te stimuleren ?

De heer Karlos Callens : De Boerenbond lijkt te suggereren dat mestverwerking niet echt meer nodig is. Toch is de sector volgens u in bepaalde opzichten gebaat met een relatief mesttekort. Kunt u daar meer uitleg over geven ?

Het *ristornerings*percentage zou verschillen tussen bedrijven die 30 procent en bedrijven die 100 procent verwerken. Waar vindt u dat precies ?

De heer Bert Bohnen : In de jaren 90 ging iedereen ervan uit dat mestverwerking 5 tot 10 euro zou kosten. De mestverwerking is veel duurder gebleken. Dat ligt voor een deel aan een te lichte inschatting maar ook aan de strengere Vlaamse regelgeving inzake lozingsnormen. Het trage en aarzelende begin heeft ook te maken met bepaalde crises in de sector, die de financiële draagkracht ondermijnden.

Alle mestverwerkingprocédés die de Boerenbond heeft uitgeprobeerd, liepen evenwel alle scheef op de volledige mestverwerking, die ook van de dunne fractie een loosbaar product wil maken.

Het aantal bedrijven dat met een kleine toevoeging te maken krijgt, is aanzienlijk. Het gaat om 120 tot 125 bedrijven en niet alleen in West-Vlaanderen. Sinds begin mei is de samenvoeging van bedrijven wettelijk geregeld. Vele betrokkenen beseffen niet wat er rust op kleine delen van hun aankoop. De Boerenbond pleit voor ofwel een correcte interpretatie ofwel een wetswijziging. De boeren zullen geïnformeerd worden over hoeveel ze individueel exact in 2003 moeten verwerken, wat een goede zaak is. Dat had ook in 2001 en 2002 moeten gebeuren.

Wij voorzien inderdaad problemen met Europa voor wat betreft de terugbetaling van de heffingen. Dat moet getoetst worden, maar de wijziging van de verwerkingsplicht mag omwille van dit punt niet worden uitgesteld.

Mestverwerking kan op twee manieren. Ofwel transformeert men mest zoveel mogelijk tot men loosbaar water en een droog product overhoudt. Ofwel scheidt men van meet af aan de dunne en de dikke fractie. Die tweede methode is wel haalbaar, op voorwaarde dat men de dunne fractie goedkoop op het land kan afzetten. Dat is ook milieukundig interessant, want zij bevat vooral minerale stikstof in werking gelijk aan kunstmest. Alleen de dikke fractie moet in dat geval wordt verwerkt.

In artikel 6 van het voorstel van de heer Denys, in de eerste alinea, spreekt men over een ristoring van 30 procent van de betaalde superheffing van het voorgaande aanslagjaar indien men 30 procent verwerkt heeft. In de laatste alinea spreekt men over 100 procent van de betaalde superheffing van het vorige aanslagjaar en het jaar daarvoor. Nochtans ga ik ervan uit dat in beide gevallen in dezelfde mate aan de wettelijk opgelegde verplichtingen werd voldaan.

II.3. Algemeen Boerensyndicaat (ABS)

De heer Camiel Adriaens, voorzitter : Onze organisatie is reeds jaren actief op zoek naar mogelijke oplossingen voor dit probleem en dat werd ons niet altijd in dank afgenomen. We hebben veel bewondering voor de vele initiatieven rond mestverwerking die de laatste jaren zijn ontstaan. Een aantal ervan zijn intussen al stopgezet. Vooral de verwerking van varkensmest blijkt een zware opgave te zijn.

Wij vreesden dat de discussie rond de 100-procent-mestverwerkingsplicht ertoe zou leiden dat de last van mestverwerking zou worden verschoven van de grote naar de kleinere bedrijven. Dat is voor ons onaanvaardbaar.

Van de 627 veeteeltbedrijven die mestverwerkingsplichtig zijn, hebben er uiteindelijk 149 voldaan aan hun mestverwerkingsplicht. Vooral bij de pluimveebedrijven verliep de mestverwerking of -export vlot. De 478 bedrijven die niet voldeden aan de mestverwerkingsplicht, kregen onlangs hun superheffingsvordering van de Mestbank.

Nagenoeg geen varkensbedrijven waren in 2001 al aan mestverwerking toe en ook nu is er nog maar weinig verwerkingscapaciteit operationeel. De keuze van een mestverwerkingssysteem is zeer moeilijk en ook het bankwezen staat zeer weigerachtig.

Het voorstel van de heer Denys benadert de mestverwerkingsplicht vanuit het standpunt van de economische haalbaarheid. De laatste jaren heeft de varkenssector te maken met een instabiele conjunctuur. De varkensstapel is sterk aan het dalen en daarom vraagt elke investeerder zich af of er in de toekomst wel voldoende mest beschikbaar zal zijn. Mestverwerking zal steeds duurder zijn dan plaatsing op grond en in bepaalde gevallen zelfs duurder dan plaatsing op grond vermeerderd met de superheffing. Investeren in mestverwerking is alleen haalbaar indien er nu reeds indicaties worden gegeven over de mogelijkheid om een uitbreiding van de milieuvergunning te bekomen op het ogenblik dat de mestdruk op de Vlaamse grond weg is.

Om de investeringen maximaal te verantwoorden, moet men niet alleen de mestverwerkingsplicht behouden, maar ook voorzien in stimulerende systemen. De technieken die meer verwerken, zijn in verhouding immers ook duurder. Een actualisatie van de mestverwerkingsplicht is daarom absoluut noodzakelijk.

Het voorstel van decreet van de heer Denys geniet onze volle steun. In dit voorstel zit de actualisatie vervat in de gradaties, in de mestboni en in de ristornering.

Het voorstel impliceert de vervanging van de 100 procent mestverwerkingsplicht door een mestverwerkingsplicht met gradaties. De mestverwerkingsplichtige kiest een gecertificeerd mestverwerkingsstelsel dat past bij zijn bedrijf. Zijn verwerkingsplichtstatus is de meest haalbare.

Investerings die verdergaan dan de nieuwe mestverwerkingsplicht blijven rendabel gezien de boni die men hiermee kan verdienen. Het huidige decreet onttrekt alleen maar geld aan de sector.

De ristornering zorgt ervoor dat er wat extra tijd is om te zoeken naar de techniek die het beste past bij het eigen bedrijf, terwijl de stimulans tot mestverwerking aanwezig blijft.

Een aantal misverstanden kunnen met het vigerende decreet niet worden geregeld. Bedrijven die in 1998 een stal verhuurd hebben aan een mestverwerkingsplichtig bedrijf, kregen ook het statuut van mestverwerkingsplichtig.

Bepaalde bedrijven hebben reeds geïnvesteerd in mestverwerking, maar hun stelsel is nog niet operationeel om redenen buiten hun wil zoals vergunningen, technische problemen, leveringsproblemen of het verdwijnen van firma's. Als dat het geval is, zou de heffing moeten opgeschort worden.

Ten slotte duiken er ook voortdurend andere vraagstukken op die met het mestdecreet te maken hebben en die om een aparte beoordeling vragen, zoals het probleem van de "onbestaande bedrijven".

Het ABS stelt voor een geschillencommissie op te richten om dergelijke situaties op een correcte wijze op te lossen. De bestaande geschillencommissie binnen de Mestbank zou daarom moeten uitgebreid worden met vertegenwoordigers uit de landbouworganisaties.

In de hoorzitting van vorige week hebben wetenschappers veel vraagtekens geplaatst bij de economische haalbaarheid van mestverwerking. Gezien de huidige slechte economische conjunctuur in de varkenshouderij, vreet de kostprijs van de mestverwerking de eventuele winst volledig op. Alleen de topbedrijven kunnen de situatie aan.

Indien de mestverwerking evenwel wordt gecombineerd met de winning van energie waarvoor men een vergoeding krijgt, dan ziet het kostenplaatje er heel anders uit. De biomethanisatie is een dergelijk combinatieprocédé voor de verwerking van mest en andere landbouwproducten voor de productie van groene energie. Een belangrijk probleem is echter het bekomen van een vast contract met een elektriciteitsmaatschappij voor een periode van tien jaar. De elektriciteitsmaatschappijen willen slechts contracten sluiten voor een periode van vijf jaar, maar dat is voor de banken onvoldoende. De overheid moet haar verantwoordelijkheid opnemen door de elektriciteitsmaatschappijen onder druk te zetten.

Om het stelsel te verduidelijken, stel ik voor nu het woord te geven aan de heer Patrick Christiaens van Eco-Flanders.

De heer Patrick Christiaens, Eco-Flanders : We hebben reeds gehoord dat er al verschillende goed functionerende systemen van mestverwerking zijn voor de varkenssector. De afzet van de dikke fractie is op dit ogenblik evenwel te duur en het eindproduct levert problemen op.

Daarom hebben we inspiratie gezocht bij initiatieven van mestverwerking in het buitenland. Net over de grens is er een initiatief van 29 boeren die niet alleen hun mest, maar ook energieplanten en het afval van de gemeenten verwerken. Ze produceren elektriciteit, brengen de restwarmte langs een leiding naar een aantal openbare gebouwen en verkopen het eindproduct aan de landbouwers.

De biomethanisatie leidt tot een beter eindproduct. De stikstof wordt omgezet van ammoniakstikstof naar ammoniumstikstof, dus van NH_3 naar NH_4 . Het eindproduct is zo goed als reukloos en wordt beter opgenomen door de planten zodat het ook minder uitspoelt naar het grondwater.

Dat voorbeeld hebben we doorgetrokken naar ons stelsel waarbij met biomethanisatie naast het mestoverschot ook het groen- en slachtafval, afval van bio-industrie en eventueel organisch voorgeselecteerd afval van steden en gemeenten kunnen worden verwerkt tot een valabel eindproduct.

Het stelsel is een grote kuip waarin vloeibare biomassa wordt ingebracht en met roerwerk wordt gemengd en vervolgens opgewarmd tot 38 graden. Daaruit komt biogas en daarmee wordt elektriciteit opgewekt. Een hangar van 40 meter op 20 is in twee delen onderverdeeld : een deel waar de grondstoffen binnenkomen en een ander voor het

afgewerkte product. De installaties worden vooral gebouwd op bedrijven die zelf veel energie nodig hebben, bijvoorbeeld onder de vorm van warm water. Dat zijn vooral grote zeugenbedrijven met biggenbatterijen en kraamhokken die nogal wat nestwarmte nodig hebben.

Op het bedrijf zal de eigen vloeibare mest worden verwerkt en daarbij een deel van de vaste biomassa, waaronder de dikke fractie die van de omliggende bedrijven wordt ontvangen uit de mestscheiders. Daarnaast zijn er energieplanten, bijvoorbeeld kuilmaïs.

Op de braakliggende stukken mogen energierijke producten worden geplant. Als die voor biomethanisatie worden gebruikt of voor energievoorziening, blijft de braakliggingspremie behouden. Biomethanisatie met mest alleen is onmogelijk om twee redenen : het gehalte aan droge stof van mest is veel te laag en mest is te eenzijdig van samenstelling. Mest heeft nog twee componenten nodig, namelijk koolstofrijke producten (bijvoorbeeld kuilmaïs) en vetrijke producten (bijvoorbeeld laagrisico en gesteriliseerd diermeel). Biomethanisatie bestaat uit bacteriën die een heel juiste samenstelling vragen wat het voedsel en het drogestofgehalte betreft. Uit dat proces komt biogas, dat wordt voorbehandeld en elektriciteitsmotoren kan doen draaien. Het einddigestaat, waarvan de ammoniak voor een groot deel is omgezet in ammonium en organisch gebonden stikstof, kan worden gescheiden in een dikke en een dunne fractie, en met de restwarmte van die motoren kan dan een droogproces in gang worden gezet. Door biomethanisatie is het drogestofgehalte gehalveerd. Een kleiner product moet worden gescheiden, maar met behoud van fosfor, stikstof en kali is zodanig dat een rijk eindproduct overblijft met een grotere en betere waarde.

Als men uitgaat van een totaal overschot van 2,4 miljoen ton varkensmest in Vlaanderen en men gaat daarvan 50 procent verwerken, dan kan men voorzien in 5,36 percent van de elektriciteitsvoorziening voor de gezinnen in Vlaanderen. Duurzame energie kan zeer goed samengaan met duurzame landbouw. We vragen een duurzaam beleid, ook op het vlak van energie. De banken vragen voortdurend of er eigenlijk nog wel een mestverwerkingsprobleem is en wat er gebeurt als de groenestroomcertificaten worden afgeschaft. Daardoor wordt de zaak moeilijk verdedigbaar.

De heer Jef Van Looy : Het systeem van biomethanisatie is niet nieuw. Het is niet omdat men methaan maakt, dat men fosfor en stikstof uit de mest

haalt. Al de rest blijft exact hetzelfde. Men mag het niet voorstellen alsof het probleem van de mestverwerking opgelost is door energie te maken en alsof alles dan weer spotgoedkoop wordt.

De voorzitter van het ABS was erg positief over de boni. Hoe gaat de Europese Commissie dat echter beoordelen ? Gaat ze het niet bekijken als hulp aan mestverwerking met overheidsgeld ?

De heer Camiel Adriaens : Alles hangt af van de centralisatie. Indien wordt gewerkt met een fonds, zal Europa daar wellicht weinig problemen mee hebben. Indien men vreest dat er problemen zullen ontstaan, moet men daarover eerst contact opnemen met Europa.

De heer Jef Van Looy : Ik wijs erop dat de heffing van 2000 al geïnd is, dat men 2001 aan het innen is en dat het geld niet in een fonds gaat. Zelfs indien men werkt met een fonds, ben ik er nog niet zeker van dat de Europese Commissie daartegen geen bezwaar heeft. Bemefa heeft een ander verhaal gebracht : ze stellen voor om een deel van het geld te gebruiken om het gecertificeerde eindproduct na de verwerking in het buitenland te promoten of voor onderzoek, eventueel onder de vorm van een fonds. Ik betwijfel of men het geld rechtstreeks voor mestverwerking kan gebruiken.

De heer Camiel Adriaens : Het klopt dat de Mestbank al bezig is met de inning. Het is niet de fout van de landbouworganisaties dat het op deze manier gebeurt. Onze bekommernis is dat middelen die anders toch uit de sector verdwijnen, op een of andere manier opnieuw naar de sector kunnen komen.

De heer André Denys : Ik wil geen debat voeren over de Europese Commissie en de eventuele vorm van subsidiëring. Europa keurt de investeringssteun vanuit het Landbouwinvesteringsfonds af, maar we kunnen de redenering volgen dat we boni geven als men het beter doet dan wettelijk is opgelegd. Dat is een politieke discussie.

Ik heb respect voor alle initiatieven uit het verleden, ook al waren die niet altijd even gelukkig. Er moeten evenwel diverse systemen zijn. Het is niet de taak van de overheid om een bepaald systeem te promoten. Dat moet op een marktconforme wijze worden uitgetest. Er wordt hier wel een bijkomende dimensie naar voren gebracht, met name dat mestverwerking kan leiden tot groene energie. Dat onderdeel is niet opgenomen in ons voorstel van decreet. Als het systeem operationeel is, is dat wel belangrijk. Het zal nog een tijdje duren vooral-

eer men voldoende hernieuwbare energie heeft om te voldoen aan het Kyoto-protocol. Op het vlak van de groenestroomcertificaten is er dus geen probleem.

Het zou goed zijn om de VITO in te schakelen om te onderzoeken of er een BBT is voor mestverwerking en groene energievoorziening. Is jullie systeem op dat vlak onderworpen geweest aan het toezicht van de VITO ?

De heer Patrick Christiaens : Totnogtoe heeft de VITO nog geen onderzoek gedaan naar ons systeem. Dat moet nog gebeuren.

De heer Jacques Timmermans, voorzitter MAV heeft vorige week gezegd dat de opbrengst met de groenestroomcertificaten verwaarloosbaar klein was. Ook Bio-Noord stelde dat de opbrengst van mestverwerking alleen niet rendabel was om het geheel financieerbaar te maken. Daarom hebben ze zich gevestigd op industriegrond. Als het met mest niet lukt, kan men andere verwerkingen in andere sectoren doen om de investeringen niet verloren te laten gaan.

De heer Christiaens heeft ook gezegd dat er organische stoffen nodig zijn. MAV heeft de proef op de som geleverd en stelt niet aan voldoende organische afvalstoffen te geraken. We moeten ons geen begoochelingen maken over een reeks theoretische modellen.

De heer Jacques Devolder : Het gaat om een voorbeeld uit het buitenland. Hebt u berekend wat de ideale hoeveelheid is ?

De heer Roland Bohnen : De berekening is alleen gebeurd op basis van landbouwkundige gegevens (de verwerking van biomassa eigen aan de landbouw). We zijn bezig met een basisproject met een bepaalde stad om over te gaan tot een samenwerking tussen landbouw en de lokale verwerking. Ik wijs erop dat de verwerking van ruwe mest naar biomethaan absoluut niet rendabel is omdat het drogestofgehalte onvoldoende is. Daarom spreken we van codigestatie en gaan we vloeibare mest scheiden in een dunne en dikke fractie. Voor de biomethanisatie gebruiken we de dikke fractie. Dan wordt het wel rendabel.

De heer Roland Van Goethem : Over hoeveel jaar zal u de investering van 100 miljoen euro afschrijven ? Heeft u een idee over andere variabele en vaste kosten zodat wij een beeld zouden kunnen krijgen over de winstmogelijkheden van dit project ?

De heer Jacques Timmermans, voorzitter : We moeten wel bij ons onderwerp blijven. Of dit systeem concurrentieel of winstgevend is, is nu niet aan de orde.

De heer Roland Bohnen : De meeste investeringen gebeuren in onroerend goed zoals gebouwen en silo's. Deze worden afgeschreven over 20 jaar. De draaibare delen worden afgeschreven over 10 jaar, de motoren over 5 jaar.

De heer André Denys : Er wordt beweerd dat er een gebrek is aan organische afvalstoffen. Wat gebeurt er vandaag met het slachtafval en het diermeel ? Voor de verwerking is op de begroting toch een budget uitgetrokken.

Mevrouw Hilde Vandendriessche : Een deel daarvan wordt aangewend in cementovens als energiebron. De hoeveelheid afval die men bekomt is echter erg gedaald door een selectievere verwijdering van bepaalde onderdelen van de karkassen. Op het moment van een crisis is er echter een grote toevloed van dieren die moeten verwijderd worden. Een van de voornaamste redenen voor het aanwenden van cementovens, was het vernietigen van de BSE-prionen.

De heer Jef Van Looy : Vleesmeel kan niet overal als energiebron aangewend worden. Cementovens bieden daartoe een goede oplossing.

De heer Patrick Christiaens : Ik heb duidelijk gesproken over materiaal met een lage risicofactor dat gesteriliseerd is. Dat materiaal kan terugkeren naar de landbouw.

II.4. Vlaams Agrarisch Centrum (VAC)

De heer Ignace Van de Walle, voorzitter VAC : Mijnheer de voorzitter, er is een uitgebreide tekst rondgedeeld. Ik zal me beperken tot de hoofdlijnen.

Vooraleer de voorstellen van decreet te bespreken wil ik enkele meer algemene bemerkingen maken. Het verraste ons dat we in een nota moesten lezen dat het volledig herschrijven van MAP2 geen noodzaak meer is.

De heer André Denys : De commissievoorzitter en ik pleiten er juist voor dit wel te doen.

De heer Ignace Van de Walle : De voorstellen om de 100%-mestverwerkingsplicht niet te behouden en om mestboni te verstrekken zijn zeer aantrek-

kelijk. Er zijn echter nog enkele problemen waaraan enige aandacht kan besteed worden.

Allereerst denk ik aan de problemen rond de nutriëntenhalte, die niet werden opgelost bij de aanpassing van het mestdecreet. Ook het vergunningenbeleid is veel te ingewikkeld. Men moet te veel adviezen inwinnen, zodat Vlaanderen economisch stil zal vallen. Een vergunningenbeleid dat uitsluitend bestraffend werkt is een grote hinder voor de sector.

Het samenvoegen van bedrijven verloopt evenmin vlot. Indien we de landbouw in Vlaanderen willen blijven behouden, moeten de structuren dichter bij elkaar worden gebracht.

De uitrijregeling heeft geen oog voor de biologische productie en het valoriseren van de stalmest. Dit is zeer zwaar voor de meeste landbouwers, aangezien het de beste bemesting is die ook nog als milieuvriendelijk kan bestempeld worden.

Ook de definities van “huiskavel” en “bedrijf met familiale dimensie” zorgen voor problemen. Verschillende bedrijven die voor het statuut in aanmerking kwamen, maar het niet formeel aanvraagden omdat het voor het eigen bedrijf niet nodig was in de toenmalige reglementering, zitten nu met een kleine nutriëntenhalte. Dit statuut is voor een groot deel verworven door industriële bedrijven en onbereikbaar voor vele zelfstandigen. Een schrijnende discriminatie.

De mestheffingen als productieheffing zijn in onze ogen een slechte maatregel. Ondanks herhaaldelijk protest zijn ze nog steeds in werking.

Ook is er een probleem met verwerkingsplichtige bedrijven die geen overschotten meer hebben. Zo zijn er bedrijven die de verwerkingsplicht kregen opgelegd op basis van hun productie in 1997, en daar blijft ook bij dalende productie de mestverwerkingsplicht, zelfs na overdracht van het bedrijf, gelden.

Volgens ons is de huidige mestwetgeving te ingewikkeld en zou ze dringend moeten herschreven worden.

Dagelijks worden we geconfronteerd met de vraag naar mest van akkerbouwers die dit nodig hebben. De cijfers geven echter nog steeds aan dat er grote overschotten zijn. Hoe is het dan mogelijk dat er zoveel akkerbouwbedrijven vragende partij zijn naar mest en deze niet kunnen krijgen? De geloofwaardigheid van de cijfers daalt jaarlijks. Wij wer-

ken ook nog steeds met geraamde cijfers, hoewel elk bedrijf veel cijfermateriaal aan de overheid moet vrijgeven. Eigenlijk zou het toch mogelijk moeten zijn met exacte cijfers te werken om te zien in welke mate mestverwerking nog nodig is.

Dan kom ik tot het hoofdstuk van de beste beschikbare technieken. De VITO baseert zich op 3 criteria: technische haalbaarheid, integrale milieuvisie en economische haalbaarheid. Naar onze mening zijn er echter nog heel wat andere criteria die enorm belangrijk zijn.

Ook volgens de VITO blijft in de dunne fractie van mestscheidingssystemen nog altijd 30 procent van het fosfaat en 70 procent van de stikstof aanwezig. Ik stel mij daarbij de vraag of de afstand daarbij ook niet een grote rol speelt. Dit is duidelijk niet een probleem van enkel kostprijs: er komt heel veel bij kijken.

Wij maken ons, in tegenstelling tot de meeste leden van deze vergadering, wel degelijk grote zorgen. Als de cijfers die we voorgeschiedeld krijgen juist zijn, wie gaat dan het andere gedeelte van de mest verwerken bij eventuele reductie van de 100 procent verwerking? Bovendien zien wij nog problemen in de inhoud van de mest zelf. Wat zal de landbouwkundige toepassing zijn van dat effluent?

Bij mestscheiding is er ook het aspect van de landbouwkundige toepassing. Bij studie van de verschillende systemen moeten we vaststellen dat er een groot verschil is tussen de gehalten aan fosfaat en stikstof: meestal zijn het de fosfaten en de organische stoffen die verwijderd worden, maar de stikstof blijft aanwezig. Dit kan een enorme weerslag hebben op macro-economisch vlak, ook als de cijfers qua kostprijs, micro-economisch dus, correct zijn. We blijven immers in een beperkte streek, met enkel stikstoftoepassing van onze meststof die dan niet meer gebonden is op organische stof. Voegen we daaraan toe dat de varkenshouderijen zich vooral situeren in de zandgronden die sowieso al zeer doorlaatbaar zijn, zal het effect van de stikstofuitspoeling nefast zijn. Recent nog werden in het kader van de nitraatrichtlijn aanzienlijke gebieden ingekleurd als nitraatgevoelig. Dit heeft voor veel bedrijven verregaande gevolgen. Veel zal afhangen van verzachtende maatregelen, die echter aan strikte resultaatverbintenissen gekoppeld zijn.

Bovendien is er de steeds dreigender veroordeling door Europa. Wij zijn zeer bezorgd.

Principieel zijn we met de mestboni zeer gelukkig. Maar we moeten ervoor opletten dat we ons de das

niet te laten omdoen door op korte termijn te kiezen voor een tijdelijke en sympathieke oplossing.

Tot besluit wil ik onze standpunten nog even samenvatten.

Wij kunnen akkoord gaan met het vermijden van 100 procent verwerking, maar niet onvoorwaardelijk. Wij willen er zicht op krijgen wie de rest zal verwerken en vooral waken over de landbouwkundige weerslag op het vlak van stikstofuitspoeling op de akkers.

Het blijft de verdienste van de indieners van dit voorstel dat zij met hun initiatief hebben aangetoond dat de mestverwerking binnen het MAP één van de vele punten is die meer vragen oproepen dan in de eerstkomende jaren kunnen beantwoord worden.

Het Vlaams Agrarisch Centrum neemt aangaande de mestproblematiek een principieel standpunt in dat intussen genoegzaam bekend is.

Wij ijveren voor een volledig nieuw, eenvoudig en rechtvaardig MAP. Daarin moet een duidelijk onderscheid gemaakt worden tussen de zelfstandige boerenlandbouw en de industriële productie. Wij vinden dat via dit onderscheid ook mestverwerkingsplicht moet opgelegd worden aan de industrie. Wij willen onze medeburgers een genietbaar platteland garanderen. De industrie kan niet langer haar facturen laten betalen door de gemeenschap of door de boeren.

In de toelichting van het voorstel van decreet van de heer Denys wordt gesteld dat circa 62 procent van de varkens eigendom zou zijn van de integratie. Aangezien men ons steeds weer voorhoudt dat ons voorstel in se verdedigbaar is, maar dat de integratiestructuren niet bekend zijn, vragen wij ons af waarop dit cijfer gebaseerd is. Jaren geleden hebben wij een trendsetter onder de integratoren horen zeggen dat de industriële varkenshouderij het probleem van de mestverwerking zou oplossen. Men vroeg toen 4 jaar, maar intussen zijn er reeds vele malen 4 jaar verstreken.

Mestscheidingssystemen zullen door ons slechts als mestverwerking worden beschouwd als zij stikstof en fosfaten in gelijke mate verminderen. In dat geval kan men voor ons extra verwerking – meer dan volgens het decreet vereist is – stimuleren door een systeem van mestboni. Wij denken daarbij enkel aan zelfstandige bedrijven, vermits de industrie reeds lang geleden van op deze plaats heeft

toegezegd dit op eigen kracht te kunnen waarmaken.

Mestscheidingssystemen die de grondgebonden mestafzet opzadelen met een waardeloos en zelfs potentieel schadelijk effluent dat – via de resultaatverbintenissen in het kader van de nitraatrichtlijn – als een bom in ons eigen gezicht ontploft, kunnen in geen geval met een afgezwakte wetgeving of overheidsmiddelen worden gestimuleerd.

De 100 procent verwerkingsplicht mag niet onvoorwaardelijk afgebouwd worden. Op bedrijfsniveau kan daarvan afgeweken worden in de mate waarin verwerkingsplichtige bedrijven onderling tot een akkoord komen, waardoor de verwerkingsplichtige productie kan worden verwerkt zonder bijkomende bedrijven met de verwerkingsplicht op te zadelen.

Wanneer de voorstellen van decreet die nu behandeld worden ook goedgekeurd worden, houdt dit meteen een wijziging van het mestdecreet in. In deze decreetswijziging dienen de oplossingen voor de problemen die wij bij aanvang van onze tussenkomst opgesomd hebben, meegenomen te worden.

De heer André Denys : De heer Van de Walle vraagt naar vereenvoudiging van het MAP. Eenvoud en transparantie vormen daarbij sleutelwoorden. Aan de andere kant blijft hij het onderscheid maken tussen soorten landbouwbedrijven. Hij heeft het over familiebedrijven, integratoren en dies meer. Op die manier komen we nooit tot vereenvoudiging. Het MAP kan maar eenvoudig zijn als men het los ziet van de structuur van de landbouw. Ik wil dat het nieuwe MAP milieudoelstellingen nastreeft, en in geen geval een herstructurering van de landbouw.

De heer Jacques Timmermans, voorzitter : Wij deden vroeger al een poging om de notie “familiaal landbouwbedrijf” in te voeren. We hebben ervan moeten afstappen, want iedereen paste zich aan de definitie aan.

De heer Ignace Van de Walle : Als ik de indruk wek dat we tegen de industrie zijn is dat fout : zij is juist onze partner. Het is ons enkel om bepaalde productieprocedures te doen die niet goed zijn en die een duidelijke impact hebben op het milieu. De industrie weet dat zelf ook. Maar er is meer. De dierensector in Vlaanderen komt in een desastreuze situatie. De veevoederindustrie zelf deed daarover een maatschappelijke studie.

Ik woonde twee vergaderingen daarover bij. Men kwam er tot de conclusie dat men, weliswaar verschillend van sector tot sector en van scenario tot scenario, gaat naar een afbouw van de productie. In het huidige productiescenario spreekt men van een afbouw van 60 procent. Ik pleit hier voor een bescherming van de familiale bedrijven ten opzichte van de industrie.

De heer André Denys : Vorige week was er een landbouweconoom aanwezig tijdens de hoorzitting. We hadden het onder andere over de toekomstige concurrentiepositie van de varkenssector. Het bleek duidelijk dat enkel de meest efficiënte bedrijven nog toekomstkansen hebben. Alle andere bedrijven zullen in grote moeilijkheden komen. De varkenssector in Vlaanderen leeft van de export. Indien men dus pleit voor kleinschaligheid en men geen rekening houdt met efficiëntie komt men in de problemen.

De heer Ignace Van de Walle : Men maakt nooit stringente definities. Toekomstgerichte bedrijven worden nergens gedefinieerd. Dit is het probleem.

De heer Karlos Callens : Ik ken het Vlaams Agrarisch Centrum niet. De naam alleen al doet veronderstellen dat jullie ook al inspanningen zouden moeten geleverd hebben om de agrarische sector te helpen om het mestverwerkingsprobleem op te lossen ?

De heer Ignace Van de Walle : Wij hebben van in den beginne gesteld dat mestverwerking een mogelijke oplossing kan zijn. Het hoort ons echter niet toe om inspanningen rond mestverwerking te leveren. We zijn een boerenbeweging en geen economische onderneming.

II.5. NV Danis

De heer Stephane Lambrecht, afgevaardigd bestuurder : NV Danis is een familiaal bedrijf dat actief is in de varkenshouderij. Wij stellen ongeveer 125 werknemers tewerk. Verder werken we samen met een vierhonderdtal gezinnen die hun inkomen voornamelijk uit de varkenshouderij puren. In totaal kan men dus wel stellen dat NV Danis indirect verantwoordelijk is voor een duizendtal mensen. Verder staat NV Danis ook bekend als een trendsetter van de varkenssector.

In de studie van de sector in samenwerking met de Koning Boudewijnstichting wordt over een afbouw van de sector gesproken. In deze studie wordt ech-

ter vooral het behalen van de kwaliteitsdoelstellingen benadrukt.

De sector van de varkenshouderij kampt inderdaad met een imagoprobleem. De sector heeft te maken met pest, een mestprobleem en problemen rond gezondheid en kwaliteit. Iedereen heeft het telkens over die drie problemen. Het komt er dan ook op aan om, als organisatie en als sector, een geschikt antwoord te formuleren. Ons antwoord is niet : tegenstellingen aanwakken maar precies kwaliteitsdoelstellingen behalen.

Onze strategie rond de pestproblematiek bestaat erin om zoveel mogelijk gesloten structuren uit te bouwen. Op die manier kan de import van biggen volledig verdwijnen en kan men komen tot een perfecte tracering van de herkomst van de biggen. Zo kan men zich dan ook volledig richten op het behalen van een zo goed mogelijke kwaliteit.

In het verleden maakten de syndicaten de terechte opmerking dat men meer moest doen voor het behalen van een optimale kwaliteit. We hebben hier dan ook werk van gemaakt.

Vandaag is het heel belangrijk dat wij op een veilige en kwalitatief hoogstaande manier produceren in de hele keten. We zijn dan ook fier dat NV Danis het ISO 9001-certificaat wist te behalen op het vlak van de productie van soja en mengvoeders.

Verder konden we er 80 procent van onze klanten toe overhalen om aan te sluiten bij de keten van varkenshouders zodat een maximale tracering van de varkensbeer tot de consument mogelijk is. Dit is de opdracht van integrale kwaliteitsbewaking waar wij al een viertal jaren aan werken.

Verder moet men ook oog hebben voor het medicatiegebruik, voor een complete tracering van het slachten en versnijden van de dieren en voor de hele distributie van het vlees. Heel de productie moet dus kunnen gestuurd worden naar het door de consument gevraagde niveau. Dit is de toekomst van de Vlaamse varkenshouderij.

De huidige varkenshouder wordt met heel wat uitdagingen geconfronteerd. Hij moet alles weten over selectie, voedselproductie, staltypes, medicatie, werkwijze van de slachthuizen en mestafzet.

Onze ervaring heeft ons ook in staat gesteld om kennis op te bouwen. Deze kennis kunnen we nu, op onze beurt, aanbieden als dienst aan de varkenshouder. In die zin evolueert ons werk van inte-

gratie naar coördinatie. In ieder geval willen we uiteindelijk een optimaal inkomen voor de varkensboer realiseren.

Mestverwerking is eveneens een grote bekommernis waar we reeds lang en veel aan gewerkt hebben. We zijn ervan overtuigd dat we de beste prijs-kwaliteitsverhouding bereikt hebben. Iedereen discipline vraagt een stuk maturiteit. Ook op dit vlak hebben we onze verantwoordelijkheid echter volledig opgenomen. De meeste parlementairen kennen de inspanningen die we ons op dit vlak hebben getroost.

NV Danis heeft ook een deelvergunning voor methanisatie bekomen. In Izegem werd echter een techniek voor aërobie ontwikkeld.

De vergunde capaciteit voor verwerking van varkensmest bedroeg ongeveer 1,2 miljoen ton. Beme-fa heeft hiervan 830.000 ton aangevraagd. Van deze 830.000 is er ongeveer 700.000 ton waarvoor Danis een aanvraag heeft ingediend. Dit is vrij substantieel.

Wij hebben ook steeds gepoogd om, naast varkensmest, ook nog andere producten te verwerken. Dit is niet evident. Onze output is nu loosbaar water, zuivere lucht en een organische mestkorrel die ook kan dienen als secundaire brandstof. Dit is een volledige en duurzame oplossing.

Voor ons primeren de afvalwaternormen. Wij zijn dan ook fier dat we geëvolueerd zijn van een installatie die 1 kubieke meter per uur verwerkt, naar 5 kubieke meter per uur. Momenteel schalen wij op tot een installatie die 30 kubieke meter varkensmest per uur kan verwerken.

De normen zouden te streng zijn. Mits vele inspanningen pogen we toch om de normen volledig te realiseren. We boekten dan ook al een aantal significante resultaten. Zo zitten we onder andere op 1/10 van de COD-norm, onder de helft van de stikstofnorm, en voor de zwevende delen zitten we ongeveer op een derde van de norm. We vinden het immers belangrijk om onder de normen te zitten. Een systematische werking is belangrijk. We wensen immers niet geconfronteerd te worden met soepele normen die dan later kunnen verstrengd worden, en zo heel de installatie weer in vraag zouden kunnen stellen.

VITO benadrukt ook dat inzake milieuafwegingen, geen of weinig nutriënten uitrijden op de grond, de beste resultaten oplevert op het gebied van preventie van het verontreinigen van grond- en opper-

vaktewater. Verder kan de verwerking ook een positief effect hebben op de ammoniakemissie. Ook voor dit laatste probleem biedt onze verwerkingsinstallatie een volledige oplossing. Op één site hebben we een perfect controleerbaar systeem waarbij er geen enkele verschuiving van hinder naar andere milieucompartimenten plaatsvindt.

Een investering moet na 5 jaar nog renderen. Ze moet dus duurzaam zijn. De Europese richtlijn stipuleert ook duidelijk waaraan duurzame en goede mestverwerking moet beantwoorden.

Ik zal u een aantal foto's van de lopende investering tonen. Rechts onderaan ziet men het in functie zijnde bekken. Links ziet men het bekken dat nog moet afgewerkt worden. Links bovenaan is de zogenaamde kookpot. Deze indamper zuivert de dunne mest tot een quasi loosbare fractie. Rechts bevindt zich de gemonteerde indamper.

NV Davis is dus een pionier in mestverwerking. Niet iedereen gelooft in mestverwerking, maar toch werd ons voorgehouden dat 100%-mestverwerking moest gerealiseerd worden. Wij hebben dan ook grote inspanningen gedaan om dit te kunnen doen. We hebben niets ontweken. Het was immers erop of eronder. We hebben dan ook een oplossing uitgewerkt voor de varkensproducenten zodat ze een productierecht konden behouden in Vlaanderen.

Wij zijn ervan overtuigd dat volledige mestverwerking mogelijk is. Een belangrijke vraag is echter wat de overheid van plan is: mestverwerking blijven stimuleren of twifelen aan mestverwerking. De geleverde inspanningen moeten evenwel gehonoreerd worden. Omdat mestverwerking serieuze investeringen vereist en een groot risico inhoudt, moet respect opgebracht worden voor alle mestverwerkinginitiatieven.

In Izegem verwerken we nu 80 ton per dag wat overeenkomt met 30.000 ton per jaar. Om 200.000 ton per jaar te kunnen verwerken, moeten we genoeg slib sparen om de nieuwe bekkens te vullen. Daardoor lozen we al enige tijd niet meer. Om de vijf weken zouden we de verwerkte daghoeveelheid moeten verdubbelen om vanaf oktober/november 2003 200.000 ton per jaar te verwerken. Omdat de droogcapaciteit nog beperkt is, zullen we tot in december nog een deel van de dikke fractie afvoeren.

Het bedrijf in Wingene beschikt over een vergunning voor 500.000 ton per jaar. We concentreren ons in de eerste plaats op ons bedrijf in Izegem.

Het is aan de overheid om te beslissen of we voort moeten gaan met het bedrijf in Wingene.

De heer Vansteelant die verantwoordelijk is voor Logistiek en Mestadvies zal de huidige stand van zaken toelichten. Waarom wordt er niet geïnvesteerd in mestverwerking ? Wat wil de overheid ? Wat wil de producent of varkenshouder, die ook volgens ons zo goedkoop mogelijk moet kunnen produceren ? Maar ook de verwerker heeft bepaalde belangen te verdedigen. Ten slotte zal de heer Vansteelant ingaan op de voorgestelde decreetwijzigingen.

De heer Jul Van Aperen : Er is dus een vergunning voor Wingene, maar eigenlijk volstaat de capaciteit van Izegem.

De heer Stephane Lambrecht : Izegem produceert meer dan onze eigen behoefte. Izegem heeft ook contractproductie. Daarnaast is er nog een verwerkingsoverschot waarmee we andere klanten van dienst proberen te zijn. Wingene is ook bedoeld als antwoord op de problemen van de sector.

De heer Luc Vansteelant, verantwoordelijke Logistiek en Mestadvies Danis : Er zijn al een aantal private mestverwerkingsinitiatieven genomen, maar de vraag is of er nog zullen bijkomen ? De initiatieven zijn op uiteenlopende processen gebaseerd en hebben maar een beperkte operationaliteit. Daar zijn verschillende redenen voor. In de eerste plaats is er twijfel. Is er wel een mestoverschot ? Door het goede weer verdween veel mest op de akkers dit voorjaar. Is volledige mestverwerking mogelijk ? De 100%-verwerkingsplicht is nu reeds eëvolueerd naar een 75%-verwerkingsplicht in combinatie met substitutie. Nu wordt opnieuw voorgesteld om de verwerkingsplicht verder te verlagen, de substitutie en ristornering uit te breiden en boni in te voeren. De twijfel om zich nu te engageren wordt dus nog versterkt door de onzekerheid over de regelgeving.

Daarnaast is er nog een fiscaal probleem : op het verspreiden van mest op de akkers wordt 6 procent BTW geheven, op mest verwerken 21 procent. Heffingen binnen het landbouwforfait zijn weliswaar fiscaal aftrekbaar, maar over de aftrekbaarheid van mestverwerking zijn er nog een aantal vragen.

De overheid moet er in de eerste plaats op toezien dat de mestoverschotten weggewerkt worden. De mestverwerkingsinitiatieven vragen een stimulans van de overheid om meer en sneller te verwerken. Kiest men voor structurele verwerking van de nutriënten of kiest men voor een combinatie van sub-

stitutie en afbouw ? Alleen structurele verwerking biedt een oplossing op lange termijn.

Een aantal producenten probeert de mestverwerkingsplicht te ontwijken, maar de meeste producenten zoeken naar een zo goedkoop mogelijke oplossing voor het mestoverschot. De landbouwer moet zijn productiekosten zo laag mogelijk houden. Als mestafzet in combinatie met substitutie en de superheffing goedkoper is dan mestverwerking of mestbewerking, zal de veehouder voor het eerste kiezen. Heeft mest scheiden nog zin ? Geen enkele boer is in deze omstandigheid bereid om voor lange tijd een aanvoergarantie aan te gaan, om zelf mest te verwerken of zich in centrale mestverwerking te engageren.

Elke verwerker wil een stabiele mestaanvoer omdat zo een stabiele productie gegarandeerd is. Proefvergunningen voor varkensproductie van twee jaar zullen de landbouwer niet aanzetten om te investeren in mestverwerking. De landbouwer moet goed geïnformeerd worden over de hoeveelheid mest die verwerkt moet worden. Hoe zal de verwerkingsplicht evolueren ? De huidige voorstellen doen elke landbouwer opnieuw twijfelen. Als we de verwerkingsplicht wijzigen, moeten we de verwerker een stabiele aanvoer garanderen. Alleen op deze manier zullen we mestverwerking stimuleren. Wie al geïnvesteerd heeft in mestverwerking, heeft dat gedaan op basis van de huidige normen. Bij wijzigingen moeten zij een bonus krijgen.

De twee voorstellen van decreet zijn gebaseerd op vier krachtlijnen. De 100%-verwerkingsplicht wordt afgeschaft. Er wordt voorzien in integrale substitutie, ristornering en mestboni. Het algemene kader is goed, maar wanneer we de voorstellen meer in detail bestuderen merken we dat mestverwerking in bepaalde gevallen wordt afgeremd.

Momenteel kan elke landbouwer zijn verwerkingsplicht kiezen in combinatie met substitutie. Als de verwerkingsplicht daalt tot 75 procent, moet er voorzien worden in compensaties voor iedereen die voldoet aan de huidige verplichting.

De heer Denys wil volledige substitutie mogelijk maken, maar is er daarvoor wel genoeg kippenmest voorhanden in Vlaanderen ? Zal dat niet leiden tot een jacht op kippenmest ? Zullen nutriënten onderling verhandeld worden ? Hoe kunnen we vermijden dat de prijzen al te zeer stijgen ? Volledige substitutie zal niet leiden tot duurzame verwerking. Substitutie kan, maar in beperkte mate.

De heer Stephane Lambrecht : Daarnet was er een discussie over de subsidies. Uiteindelijk is het systeem van substitutie een subsidiëring van de kippenhouders door de varkenshouders. Eigenlijk is het een constante verschuiving, om niet structureel te moeten ingrijpen. Daarom is het nefast voor de verwerking. Het heeft echter het voordeel dat de varkenshouder geen structurele beslissing moet nemen.

De heer Luc Vansteelant : De ristornering is een goede stimulans om de mestverwerking op gang te trekken. Het kan toch niet de bedoeling zijn om de verwerking nog twee jaar uit te stellen ? Als een boer erin slaagt om in 2005 de mest van 2005 te verwerken, krijgt hij volgens het voorstel de heffing van 2003 en 2004 terug.

Een uitstel van effectieve verwerking wordt dus gestimuleerd. Ristornering zou de doeners en niet diegenen die de kat uit de boom kijken moeten helpen. Daarom moet de terugbetaling van de heffingen mogelijk zijn voor mensen die nu al mest verwerken of zich aan het installeren zijn om in 2004 de mest te verwerken, die in 2003 geproduceerd is. Eventueel kan er met tussenstappen gewerkt worden : bijvoorbeeld 50 procent ristornering over 18 maanden voor mensen die in 2004 de mestverwerkingsplicht van dat jaar vervullen. Ristornering moet dus vooral de mensen overhalen die nu willen verwerken.

Het principe van de mestboni is goed, maar er is wel een discrepantie tussen de verwerkte mestsoorten. Een kippenhouder die 50 procent van de mest moet verwerken en de overige 50 procent extra laat verwerken, houdt geld over aan de mestverwerking. De boni voor varkenshouders daarentegen zijn onvoldoende om het verschil tussen afzet op het land en verwerking te overbruggen. De boni moeten voldoende hoog zijn om toch 100 procent te verwerken, ook als de verplichting maar 75 procent bedraagt.

De prioritaire maatregelen zijn dus : hogere mestboni voor varkensmest ; verlaging van de BTW ; de aftrekbaarheid van de mestverwerking voor de landbouwer in forfaitair stelsel. Een andere stimulans voor landbouwers die alle mest verwerken is de uitbreidingsmogelijkheid.

De heer Stephane Lambrecht : Hoewel geen Vlaamse bevoegdheid, worden de BTW en de aftrekbaarheid hier vermeld omdat die kosten veel hoger zijn dan de kosten voor het loosbaar maken van de dunne fractie.

De heer Luc Vansteelant : Een volgende mogelijkheid is uitbreidingen van stikstof en fosfaat toestaan aan bedrijven die alle mest verwerken. Om concurrerend te blijven moet die uitbreiding mogelijk zijn.

De ristornering van de heffingen moet misschien op een andere manier gebeuren en moet de bedoeling hebben om zo snel mogelijk de mestverwerking te stimuleren.

De verwerkingsplicht moet voor ons kunnen op bedrijfsniveau en niet op entiteitsniveau. Een bedrijf met een vestigingsplaats voor zeugen en een voor mestvarkens krijgt voor beide een verwerkingsplicht. Het zou beter zijn om een algemene plicht per bedrijf op te leggen, zodat de bedrijfsvoerder een hogere norm kan halen bij de gemakkelijk te verwerken mest. Tot slot moeten bewezen technieken niet meer verplicht onderworpen worden aan certificering, omwille van een onnodige extra kost.

De heer Jef Van Looy : De groep Danis gaat ervan uit dat 100%-mestverwerking economisch en ecologisch haalbaar is. Wat kost de mestverwerking bij Danis ? Danis zuivert tot een loosbaar product. Andere bedrijven beweren dat het zuiveren van de dunne fractie tot een loosbaar product heel duur is.

De heer André Denys : Het is de bedoeling om mestverwerking te stimuleren. Vele landbouwers willen zo weinig mogelijk mest verwerken omdat het duurder is dan verspreiden. Dat kortetermijndenken kan in conflict komen met het uitgangspunt van dit voorstel. Sommigen beweren dat er op korte termijn voldoende maatregelen bestaan. Anderen stellen dat mestverwerking op lange termijn noodzakelijk is, maar dat er nu problemen zijn. Er moet onder meer een stabiele aanvoer zijn. Het is volgens u nodig om de producent op langere termijn te binden, want het gaat over investeringen op lange termijn. Onstabiele aanvoer was trouwens een van de oorzaken van het faillissement van Promest in Nederland. Blijft de export van onze varkens concurrerend als er aan mestverwerking gedaan wordt ?

De heren van Danis zijn de eerste die er niet voor pleiten om de 100%-mestverwerkingsplicht af te schaffen. Zij vrezen immers voor een daling van de mesttoevoer. Bemefa daarentegen pleit er wel voor. Bovendien vinden de sprekers substitutie geen goede oplossing. Substitutie is niet duurzaam en veroorzaakt volgens hen verschuivingen. Dat vind ik logisch, maar de 100%-mestverwerkingsplicht zorgt er toch voor dat tal van bedrijven zich

uit de markt moeten prijzen. Kunnen de sprekers die elementen verduidelijken ?

De heer Jul Van Aperen : Om de continuïteit te garanderen volstaat de aanvoer niet. Er moet toch ook een continue afvoer van het eindproduct zijn. Het lijkt zinvol om de certificering van operationele mestverwerkingsbedrijven niet te behouden. Anderzijds moeten de installaties toch gecontroleerd worden. Bovendien kunnen de technieken evolueren zodat er opnieuw gecertificeerd moet worden vooraleer er vergund wordt. Is blijvende controle en certificering voor nieuwe technieken nodig ?

De heer Stephane Lambrecht : We zien toekomst in biomethanisatie op voorwaarde dat er zekerheid is over de zogenaamde groene frank. Onze investeringskosten zijn beduidend lager dan voor andere projecten. Hoe meer schakels in het mestverwerkingstraject, hoe meer kans op moeilijkheden. Ook bij Danis zijn er verschillende machines voor mestverwerking. Het betreft echter bedrijfszekere installaties. De capaciteit wordt verhoogd van 30.000 ton naar 200.000 ton.

De heer Denys heeft ons standpunt over substitutie correct weergegeven. De hoeveelheid te verwerken mest is de mest die niet op het juiste tijdstip op de akker komt. Wij kijken eerst welke mest op de goedkoopste manier kan uitgevoerd worden. Vervolgens bepalen wij de hoeveelheid te verwerken varkensmest. Maar die kan niet nogmaals door pluimveemest vervangen worden. Wat betreft de 100 % verwerkingsplicht : hoe lager de verwerkingsplicht, hoe goedkoper voor de varkenshouder.

De heer Jef Van Looy : Wat betekenen dergelijke verwerkingspercentages voor een groep als Danis ? Op bedrijfsniveau kan ik dat vatten, de verhouding tussen productie en grond. Maar niet voor een groep. U pleit toch voor 100 procent ?

De heer Luc Vansteelant : Neen, wij pleiten niet voor de 100%-verwerkingsplicht, maar wel voor compensaties als die 100 % wordt afgeschaft en voor een beperking van de (niet duurzame) substitutie. Danis sluit contracten af met de varkenshouders. De varkens zijn eigendom van de varkenshouder. Als die maar 30 % moet verwerken kan hij 30 % van zijn mest voor 100 % bij ons laten verwerken, en de rest kan goedkoper op het land.

De heer Jacques Timmermans, voorzitter : Namens de commissie dank ik alle sprekers voor hun bijdrage aan deze hoorzittingen. In een volgende zitting horen we vertegenwoordigers van de Vereniging van Varkenshouders, EDW en de NV Vilatca.

DEEL III. VERGADERING VAN 18 SEPTEMBER 2003

III.1. Vereniging van Varkenshouders (VEVA)

De heer André Bracke, voorzitter : De Vereniging van Varkenshouders vertegenwoordigt de varkenshouders van Vlaanderen en heeft een eigen standpunt over het beleid inzake mestverwerking. De heer Bart Matthijs zal ons voorstel over mestverwerking toelichten.

De heer Bart Matthijs, secretaris VEVA : Mijn toelichting is gebaseerd op een evaluatie van het drie-sporenbeleid. Dat is gestoeld op drie pijlers : aanpak aan de bron, oordeelkundige bemesting en verwerking. De eerste twee pijlers moesten elk instaan voor een reductie van 25 procent van de mestoverschotten. De mestverwerking moest de resterende 50 procent wegwerken.

Vooreerst zal ik de aanpak aan de bron behandelen. Ook dat is in te delen in twee aspecten : de afbouw van de veestapel en het aanpassen van de voedertechnieken. Bij de afbouw van de veestapel is vooral de opkoop belangrijk. In drie opkoopperiodes is de varkensstapel achtereenvolgens verminderd met 180.000, 100.000 en 160.000 varkens. In de derde periode konden ook de pluimvee- en rundveesector intekenen. Dat resulteerde in 43.000 runderen en 1 miljoen kippen minder.

Voor 2002 schatte het NIS dat er ongeveer 6,7 miljoen minder varkens zouden zijn. Dat betekent een daling van 1,5 procent. Na de derde opkoopperiode is er, met de 160.000 varkens, opnieuw een daling van 2,4 procent.

Het tweede onderdeel van de aanpak aan de bron is het aanpassen van de voedertechnieken. De veevoederfirma's bieden nu ook fosforarm voeder aan. Het gebruik daarvan zou het uitscheidingscijfer voor dit jaar met 2 procent doen dalen. Ook op het vlak van stikstofgehalte werden inspanningen gedaan. Ook daar zou het uitscheidingscijfer voor dit jaar met 6 procent doen dalen.

De aanpak aan de bron betekent dus een reductie van 21 miljoen kg P₂O₅ en 41 miljoen kilogram stikstof, ten opzichte van de verwachte 6 en 16 miljoen kilogram. Er is dus al een grote reserve opgebouwd dankzij de eerste pijler.

Het streefdoel was 25 procent reductie van de totale mestoverschotten. Er is echter geen eenduidig

cijfer voor de mestoverschotten. Daarom pleiten we voor overleg om dat cijfer duidelijk te bepalen.

Een tweede pijler van het driesporenbeleid is een oordeelkundige bemesting. De landbouwsector heeft reeds heel wat inspanningen geleverd om ammoniakemissiearm te gaan werken en dus de uitstoot van ammoniak te beperken, bijvoorbeeld door mestinjectie en de sleepslangtechniek. Ook het verkorten van de uitrijperiode met veertien dagen wijst op de inspanningen van de sector.

Een tweede punt is de optimalisatie van de mestsamstelling door bijmenging van effluënten van mestverwerking om de bemestingsnormen te bereiken. Momenteel is de hoeveelheid fosfor beperkend, waardoor een optimale mestsamstelling niet mogelijk is. We stellen dan ook voor om bijmesten met effluënten die rijk zijn aan stikstof mogelijk te maken.

Oordeelkundige bemesting en aanpak aan de bron zijn goed voor een reductie 28 miljoen kilogram fosfaat en 51 miljoen kilogram stikstof. Er moet dus nog 8 miljoen kilogram fosfaat en 15 miljoen kilogram stikstof verwerkt worden. Dat is minder dan de helft van de vooropgestelde 18 en 33 miljoen kilogram. Ook uit een grafiek blijkt dat de aanpak aan de bron en de oordeelkundige bemesting een hoger rendement opleveren dan verwacht. Om de normen te bereiken moet er zo'n 10 miljoen kilogram fosfaat en 18 miljoen kilogram stikstof minder verwerkt worden.

De mestdruk is dus niet zo hoog als beweerd wordt. Daarom pleit VEVA voor het schrappen van de 100 procent verwerkingsplicht. Die is immers onbetaalbaar en onhaalbaar. Geen enkel systeem kan 100 procent verwerken. De laatste percentages zorgen voor de hoge kostprijs. Dat is niet betaalbaar voor de landbouwer. Ook uit recente studies van de VITO (Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek) blijkt dat. Iedereen is het eens, dus is het beter om de 100 procent mestverwerking te schrappen en terug te gaan naar de oorspronkelijke vier niveaus : 30 procent voor de categorie tussen 7.500 en 10.000 kg, 45 procent voor de categorie tussen 10.000 en 12.500, 60 procent voor de categorie tussen 12.500 en 15.000 en 75 procent voor de categorie boven de 15.000 kg fosfaat. Ook met die normen halen we via de derde pijler de vereiste 8 en de 15 miljoen kilogram.

De huidige operationeel vergunde verwerkingscapaciteit is te laag. Uit de cijfers van de Mestbank blijkt dat de verwerking van 1.800.000 ton varkensmest vergund is. De operationele capaciteit ligt be-

duidend lager. Dit jaar zou er 2.390.000 ton moeten verwerkt worden. Er is dus een groot verschil tussen beide. Dat staat in schril contrast tot de mestverwerkingsplicht. De landbouwer riskeert een superheffing als hij geen of onvoldoende mest verwerkt, maar er is onvoldoende capaciteit.

Er is te weinig operationele capaciteit door een te complexe en onstabiele wetgeving en vergunningspolitiek. Het is immers mogelijk dat een vergunning voor een installatie na een aantal jaren ingetrokken wordt omdat er onvoldoende resultaten zijn. Dergelijke onzekere investeringen zijn niet aantrekkelijk. Daarenboven is het economische klimaat te ongunstig. De varkensprijzen zijn laag en de veehouder wordt geconfronteerd met tal van lasten. Dat bevordert de bereidheid niet om te investeren in de mestverwerking.

De superheffingen vormen een ander knelpunt. 478 bedrijven moeten deze superheffing betalen, terwijl de operationele verwerkingscapaciteit voor varkensmest onvoldoende is. De pluimveesector heeft dit probleem niet en kan dus makkelijk zijn verwerkingsplicht vervullen. VEVA gaat akkoord met het feit dat er een stimulerend beleid gevoerd moet worden, maar het mag niet zo zijn dat degenen die afwachten, beloond worden en zij die hun nek uitsteken, gestraft. De pioniers moeten beloond worden voor hun inspanningen. VEVA opteert daarom voor een beleid van straffen én belonen. We zouden zo meer geld in de sector kunnen houden, dat kan worden aangewend voor investeringen in mestverwerking.

Omdat het systeem van superheffingen en boni van de heer Denys blijkbaar niet wordt aanvaard door de Europese Commissie, zijn we op zoek gegaan naar een ander systeem en hebben gekozen voor het systeem van getrapte superheffingen.

De heer André Denys : Waar haalt u de informatie dat de Europese Commissie dit systeem verwerpt ?

De heer Bart Matthijs : Ik heb een persbericht in die zin gelezen.

In ons systeem kan de varkensboer zelf bepalen hoe groot de superheffing zal zijn. Hoe meer hij aan zijn mestverwerkingsplicht voldoet, hoe minder de superheffing zal zijn voor de overige niet verwerkte kilo's. Elke varkenshouder weet welk percentage van zijn mestoverschot hij moet verwerken. Stel dat hij 30 procent moet verwerken en erin slaagt daarvan de helft te realiseren, dan zal hij voor de overige helft een superheffing moeten betalen van 0,5 euro. Een varkenshouder die 75

procent moet verwerken en erin slaagt daarvan 60 procent te verwerken, zal voor de niet verwerkte kilo's een heffing moeten betalen van 0,4 euro. Op die manier stimuleert men de veehouders om zoveel mogelijk mest te verwerken.

Een andere mogelijkheid is dat de veehouder wordt verplicht een superheffing te betalen, maar dat hij de kans krijgt om het engagement aan te gaan om tegen bijvoorbeeld het jaar 2005 een oplossing te vinden voor zijn mestverwerking. Als dan in 2005 blijkt dat hij zijn engagement is nagekomen, zou hij een deel van de reeds betaalde superheffing kunnen recupereren. Als hij zijn belofte niet is nagekomen, is hij zijn geld kwijt.

Het systeem van de substitutie heeft de mestmarkt intussen ontwricht en heeft aanleiding gegeven tot een jacht op pluimveemest. Alleen de pluimveehouder plukt de vruchten van deze situatie.

De heer André Denys : Het voorstel van VEVA komt dus neer op een voorstel van meer en minder straffen, en niet zozeer van straffen en belonen ?

De heer Bart Matthijs : Varkenshouders die wel geïnvesteerd hebben, worden beloond door het betalen van minder heffingen.

In ons voorstel betaalt een varkenshouder die niet aan mestverwerking doet, een superheffing van 1 euro. Voldoet hij volledig aan zijn mestverwerkingsplicht betaalt hij 0 euro. Verwerkt hij 50 procent van de hoeveelheid mest die hij moet verwerken, betaalt hij een heffing van 0,5 euro op de resterende kilo's. Varkenshouders zouden bovendien een deel van de heffingen die ze in het verleden hebben betaald, kunnen recupereren als ze aantonen dat ze in het verleden toch een deel van hun verwerkingsplicht zijn nagekomen.

De heer André Denys : Kan een varkenshouder vandaag bewijzen dat hij een deel van zijn verwerkingsplicht in 2001 wel is nagekomen ? Wordt dit geregistreerd ?

De heer André Bracke : Verwerkingsplichtige bedrijven moeten een afzetdocument van verwerking voorleggen aan de Mestbank. Daar kan zwart op wit worden nagegaan hoeveel een varkenshouder van zijn mest die hij moest verwerken, daadwerkelijk heeft verwerkt.

De heer Bart Matthijs : Ik eindig met drie opmerkingen. Ten eerste zou de mestexport naar Wallonië weer mogelijk moeten worden, al blijkt dit politiek moeilijk te liggen. Deze afzetmarkt bevindt

zich vlakbij, terwijl de Waalse landbouwers vragende partij zijn voor deze Vlaamse mest. Dit product is immers geen afvalstof.

Een tweede vraag is de afschaffing van de LAT-plicht (de verplichting om op lange afstand te transporteren). Mest naar de andere kant van het land transporteren, is ook vervuילend. De LAT-plicht creëert bovendien een overaanbod in de witte gemeentes, die steeds schaarser worden. De witte gemeenten met meer dan 50 procent kwetsbaar gebied vallen bijvoorbeeld weg. Meer mest moet dus naar steeds minder gemeenten.

Een laatste opmerking heeft betrekking op de uitbreidingsstop. Met de goedkeuring van MAP2bis werd de nutriëntenhalte met twee jaar verlengd tot 2007, waarmee heel wat dynamische bedrijven hun hoop dat ze weldra weer zouden kunnen uitbreiden, verijdeld zagen. VEVA pleit voor het opnieuw mogelijk maken van uitbreidingen, maar dan wel onder bepaalde voorwaarden. Zo zouden nieuwe stallen ammoniakemissiearm moeten zijn en moet de extra geproduceerde mest ook worden verwerkt, verplichtingen die eigenlijk al zijn ingeschreven in de huidige wetgeving. Varkenshouders die op deze manier extra financiële middelen kunnen verwerven, zullen zeker bereid zijn om die te investeren in de mestverwerking. De enige mogelijkheid voor uitbreiding is nu samenvoegen en verplaatsen, waar VEVA niet onverdeeld gelukkig mee is. De nutriëntenhalte wordt op deze manier een soort quotum, waarvoor waanzinnige bedragen worden betaald. Dit geld gaat dan naar mensen die met hun landbouwactiviteit stoppen. Zo vloeit er steeds weer meer geld uit de sector, geld dat nodig is voor investeringen in mestverwerking.

De heer Erik Matthijs : Onderaan op pagina 1 van de geschreven toelichting staat dat VEVA zich niet van de indruk kan ontdoen dat ze in het verleden vaak werd belogen inzake de mestdruk en de mestoverschotten. Het lijkt alsof het probleem werd opgeblazen en onnodig groter werd gemaakt, waarvan de sector nu de dupe is. Kunnen we de meest recente cijfers van de VLM krijgen ? Uit de cijfers waarover ik beschik, blijkt dat in 2002 3,6 miljoen kilogram P2O5 minder zou zijn geproduceerd dan in 2001, evenals iets meer dan 8 miljoen kilo stikstof.

De heer Jacques Timmermans, voorzitter : Tijdens de vorige hoorzitting werd met de minister afgesproken dat we na de hoorzitting van vandaag de algemene bespreking zouden aanvatten, maar na eerst nog de Mestbank te hebben gehoord. Op deze manier zullen we kunnen discussiëren op

basis van de meest recente cijfers van de Mestbank.

Minister Ludo Sannen : Op de stuurgroep Mest werd gisteren het voortgangsrapport 2003 van de Mestbank voorgesteld. Over tien dagen zal dit rapport klaar zijn en ik zal het zo snel mogelijk aan de commissieleden overbrengen.

De heer Erik Matthijs : Kan de VLM berekenen wat de gevolgen zouden zijn van de afschaffing van de 100-percentverwerkingsplicht voor de overschotten ?

De heer Jacques Timmermans, voorzitter : We kunnen in de volgende vergadering daarover van gedachten wisselen met de Mestbank.

De heer André Denys : Op de cijferdiscussie zal ik nu niet ingaan. Daar komen we dus later op terug. VEVA stelt voor om te werken met een systeem dat een antwoord zou kunnen bieden op de Europese bezwaren. Ik wijs erop dat deze bezwaren voorlopig nog geruchten zijn.

Wat het algemene luik over substitutie en mestverwerking betreft, wil ik ervoor pleiten niet te verzanden in een cijferdiscussie. Blijkbaar is er nog 2,3 miljoen ton varkensmest dat moet worden verwerkt, terwijl de vergunde capaciteit 1,8 miljoen ton bedraagt.

Het probleem is minder groot dan algemeen verwacht. Het is niet onoverkomelijk, wat evenwel niet betekent dat kan worden gesteld dat mestverwerking niet nodig is. Precieze gegevens en regelmatige evaluatie zijn aangewezen.

Als men wil werken met een systeem van gradueel verminderende heffingen voor wie zijn percentage niet haalt, hoe gaat men dan de bedrijven belonen die meer doen dan nodig ? Er bestaan immers succesvolle mestverwerkingstechnieken.

VEVA laat zich kritisch uit over substitutie. Zij zou de normale evolutie van de varkenssector ontwrichten. Kan men dat nader uitleggen ?

Tot slot zou ik ervoor willen pleiten dat men uitspraken als “ook de witte gemeenten zijn inmiddels grijs of zwart geworden” zou vermijden. Tenzij men wil bereiken dat Europa beslist om heel Vlaanderen tot kwetsbaar gebied uit te roepen.

De heer Jacky Maes : Is het mogelijk om vast te stellen waar precies de afbouw van de veestapel plaatsvindt, bijvoorbeeld per provincie ?

De heer André Bracke : Inspanningen kunnen beloond worden in het kader van een convenant die de overheid afsluit met de sector. Nu is het zo dat de varkenshouders mee betalen voor het transport van kippenmest. Men zou ook kunnen werken met een fonds voor alle verwerkingsplichtige bedrijven.

De heer André Denys : Er werd niet eerder gesproken over een fonds.

De heer André Bracke : Wij hebben dat inderdaad niet op papier gezet, maar het maakt deel uit van ons voorstel.

De heer André Denys : Het systeem van de mestverwerking rust op twee pijlers : de – gedeeltelijke – mestverwerkingsplicht en de financiële stimulering. Die laatste kan georganiseerd worden op basis van gegevens van de Mestbank, en met terugwerkende kracht.

De heer André Bracke : Met een fonds valt zoiets gemakkelijker te realiseren. De sector kan het dan zelf doen zonder tussenkomst van de overheid. De sector neemt zelf zijn verantwoordelijkheid op en er gaat ook geen geld verloren.

De heer Jacques Timmermans, voorzitter : En de geografische differentiëring van de afbouw ?

De heer Bart Matthijs : Die kunnen we bezorgen.

De heer Frans Wymeersch : Op pagina 4 van uw nota spreekt u over actieve overheidssteun. Waar aan denkt u daarbij, aan participatie, aan subsidie of iets anders ?

De heer Bart Matthijs : Men zegt mij dat subsidiëring van de mestverwerking niet mogelijk is. Als dat wel het geval mocht zijn, zit daar een mogelijkheid die men zeker moet benutten.

De heer André Denys : Als het VLIF (Vlaams Landbouwinvesteringsfonds) een bepaald percentage zou gaan subsidiëren, botsen we inderdaad met de Europese Commissie. Ik vind dat zelf niet logisch, want mestinjectieapparaten kunnen wel worden gesubsidieerd.

III.2. NV Vilatca en Engineering De Wit (EDW)

De heer Jacques Timmermans, voorzitter : Als laatste in de reeks horen we vertegenwoordigers van de NV Vilatca en EDW. Vilatca is een mestverwerkingsbedrijf uit de Kempen en EDW is het ingeni-

eursbureau dat de installatie voor Vilatca heeft gebouwd.

De heer Jan Oeyen, bestuurslid Vilatca : Vilatca, actief in de kalversector, heeft in 2000 een kalvergierverswerkingsinstallatie gebouwd in Kasterlee. Na een proefperiode die liep tussen september 2001 en september 2002 voldoet Vilatca aan de lozingsnormen. Vilatca heeft nog een vergunning tot in 2012 omdat de stallen waarbij de installatie zich bevindt tot 2012 vergund zijn. In tien jaar moet de investering dus terugverdiend worden.

Sedert 1996 zijn de grootste landbouwbedrijven door MAP1 verplicht mest te verwerken. Men had echter ook andere soorten bedrijven kunnen verplichten : de oudste bedrijven, bepaalde vee-soorten, de recentste vergunningen. Op dat moment is Vilatca begonnen met mestverwerking omdat er geen andere optie was.

Wij hebben enkele opmerkingen bij de twee voorstellen van decreet. Het is niet omdat de mestverwerkingsplicht daalt, dat de kosten per kubieke meter te verwerken kalvergier ook dalen. De kosten worden immers voornamelijk bepaald door de investering zelf en door de normen. Hoe strenger de norm, hoe hoger de kosten.

Omdat de capaciteit van de installaties en de grootte van de investeringen, gebaseerd zijn op een bepaald volume, dient in een ristorno voorzien te worden. Anders wordt de gehoorzame burger gestraft en de ongehoorzame beloond. Vilatca is er geen voorstander van om de Mestbank boetes te laten opleggen of boni te laten toekennen en verkiest een eenmalige tegemoetkoming in de investeringskosten.

De heer André Denys : Dat is voor Europa onmogelijk.

De heer Jan Oeyen : Voor bepaalde soorten mest – onder meer kalvermest – is het goedkoper om een superheffing te betalen dan om die mest te verwerken. Vilatca werd echter verplicht om te verwerken.

De substitutie van de mestsoort toelaten is bijzonder gevaarlijk. Indien men in 1996 voor de gemakkelijkste en de goedkoopste oplossing had gekozen, dan was men automatisch bij kippenmest uitgekomen. Substitutie nu wel toestaan, in tegenstelling tot vroeger, wordt een zware aderlating voor wie niet in de verwerking van kippenmest heeft geïnvesteerd. De overschotten zullen immers dalen waardoor het niet langer mogelijk zal zijn de volle-

dige capaciteit van de installaties te gebruiken. De overheid verandert de laatste jaren voortdurend van gedacht, maar landbouwers investeren op lange termijn. Wij vragen daarom een consistent, consequent en duurzaam beleid.

Wij stellen voor de lozingsnormen aan te passen aan de beste beschikbare technieken. De sectorale Vlarem-lozingsnormen zijn strenger dan de lozings-normen voorgesteld in de BBT-studies. Wat voor zin hebben wetenschappelijke studies dan eigenlijk ? De politiek laat de VITO alle mogelijke technieken onderzoeken, om vervolgens strengere normen op te leggen. Onhaalbare normen opleggen, doet de kosten nodeloos stijgen. Bovendien interpreteert men de normen als een maximum en niet als een gemiddelde. Vilatca verwerkt kalvergier tot een loosbaar eindproduct en moet daarvoor actief kool gebruiken wat 2,5 tot 3 euro per kubieke meter kost. Deze stap in het verwerkingsproces is evenwel overbodig.

Ik verneem net dat een eenmalige subsidie onmogelijk is, maar toch kan ik me niet inbeelden dat we daar geen oplossing voor vinden.

De heer Jacques Timmermans, voorzitter : Als het u goed uitkomt, is Europa goed. Als het u niet goed uitkomt, is Europa slecht.

De heer Jan Oeyen : Zo is het toch ook met de normen. Het Vlaamse beleid neemt Nederland als voorbeeld en wat past, neemt men over. Wat niet past, neemt men niet over.

De heer André Denys : We moeten vermijden dat toegekende subsidies achteraf terugbetaald moeten worden. Ik denk niet dat de heer Oeyen voorstander is van een tweede Maribel.

De heer Jan Oeyen : Daar zijn wij inderdaad geen voorstander van.

Vilatca heeft alle mogelijkheden onderzocht en is tot het besluit gekomen dat maximaal 2 procent van de investering gesubsidieerd kan worden. Het sop was voor ons de kool niet waard.

Als de 100%-mestverwerkingsplicht verlaagd wordt, moeten alle bedrijven die geïnvesteerd hebben de kans krijgen hun mestproductie op te drijven ondanks het standstill-principe. De installatie van Vilatca is bijvoorbeeld alleen maar bedoeld voor kalvergier. Veel kalverhouders zullen overstappen op de verwerking van kippenmest. Vilatca moet zijn installatie volledig gebruiken om de kosten in de hand te houden. Bovendien kan niemand

verplicht worden om zijn mest door Vilatca te laten verwerken. Het is sanitair gezien evenmin voor de hand liggend om derden toe te laten op het bedrijf.

Ten slotte wil ik erop wijzen dat substitutie toestaan zal leiden tot een opbod in de kippensector.

De heer Hubert Theys, veearts Vilatca : Vilatca heeft mij één jaar geleden gevraagd de mestverwerking van nabij te volgen. Ik beschikte daarvoor over de wetenschappelijke achtergrond, maar heb me toch intensief moeten bijscholen. Samen met de ingenieurs heb ik contact gezocht naar allerlei gespecialiseerde wetenschappers om samen een multidisciplinair team te vormen. We werden met allerlei problemen geconfronteerd, maar toch denk ik dat deze multidisciplinaire aanpak tot succes heeft geleid. We verwerken immers 100 procent.

Dit wil niet zeggen dat er geen problemen meer zijn. Een biologische zuivering vraagt immers permanent om technische en wetenschappelijke ondersteuning, aangezien het systeem zeer kwetsbaar is. Het zou minder stresserend zijn als men niet alleen slechte punten zou krijgen als een norm toevallig licht overschreden wordt, maar ook goede punten als men langdurig ver onder de gestelde normen loost.

Mevrouw Mie De Wit, gedelegeerd bestuurder EDW : De voorgaande sprekers zeiden dat er minder installaties operationeel zijn dan er vergund zijn. Hiervoor kunnen drie redenen gegeven worden. Ten eerste is er het instabiel wetgevend kader. De prospecties die wij de laatste maanden uitvoerden in de kalver- en de varkenssector toonden aan dat de onzekerheid over de wetgeving erg bepalend is voor potentiële investeerders. Ook de economische toestand is erg slecht. De overheid zou moeten nadenken over de impact van de normen op de investeringskost. De economische toestand is dermate slecht dat vele bedrijven ondanks de druk van processen-verbaal, opgesteld door de milieu-inspectie, toch niet investeren. Tenslotte worden bedrijven ook weerhouden te investeren door het technische risico. Normen moeten haalbaar blijven. Men vertrekt van een samenstelling van 2.000 mg/liter stikstof, wat moet gereduceerd worden tot 15 mg/liter stikstof. Dit is een rendement van meer dan 99,9 procent. Indien men echter 16 mg/liter haalt, wordt er een drama van gemaakt en worden de investeerders ontmoedigd. Als normen extreem streng worden gesteld, weerhoudt dit mensen in een dergelijk project te stappen.

Engineering De Wit is reeds 22 jaar actief in de milieu Markt, wat ons recht van spreken geeft om twee redenen. Allereerst hebben wij in alle sectoren de afvalwatertjes doorzwommen. Hierdoor hebben we een goed inzicht gekregen in de haalbaarheid van technieken. Ten tweede kunnen wij getuigen over de geschiedenis van de milieusector. Aanvankelijk werkten wij samen met de milieu-inspectie en werden technieken in gezamenlijk overleg getest. Op 20 jaar tijd is er veel veranderd. De evolutie van de lozingsnormen en de economische evolutie toonden ons hoe bepaalde technieken beter werden. De economische en technische haalbaarheid zal ik dan ook verder toelichten.

Vilatca heeft aangetoond dat er een verwerking mogelijk is van 100 procent binnen de opgestelde normen. Bij mestverwerking spreekt men over 4 belangrijke normstellingen. Mestverwerking handelt ten eerste over de nutriënten stikstof en fosfor. Dit zijn slechts enkele van de parameters die bij het lozen aan de orde zijn. Bij Vilatca zijn de nutriënten eigenlijk zelfs niet meer belangrijk, omdat deze normen vlot worden gehaald. De parameters, die wel problemen geven en een supplementaire kostprijs met zich meebrengen, zijn de chemische en de biologische zuurstofvraag.

De chemische zuurstofvraag is een parameter die bepaald wordt door in extreem zure omstandigheden met lage PH-waarden en bij extreem hoge temperatuur afvalwateren te verbranden. Op dat moment wordt alles gemeten wat zuurstof vraagt.

Een deel daarvan is biologisch afbreekbaar, maar een ander deel is inert. De chemische zuurstofvraag is dus deels relevant voor het ontvangende milieu, maar ook deels niet. Vooral de biologische zuurstofvraag is echt relevant, aangezien dergelijke componenten bij aanwezigheid in het milieu door bacteriën zullen afgebroken worden. Hierdoor zouden beken zuurstofloos worden en beginnen te rotten.

De parameters van de case-study Vilatca tonen ons dat de waarden zeer hoog lagen voordat de nieuwe installatie werd geplaatst. Na toepassen van biologische zuivering zijn de parameters sterk gedaald, en de stikstof en fosfor kwamen onder de strengste normen te liggen. Er werden rendementen behaald van meer dan 99,9 procent. De chemische zuurstofvraag, die een typische parameter is voor afvalwater, is op zich niet relevant voor het ontvangende oppervlaktewater aangezien men deze waarden enkel bekomt bij het koken onder extreem zure omstandigheden. Deze parameter ligt nog steeds op 300 na verwerking, wat nog ver boven de norm

van 125 is die wordt opgelegd voor huishoudelijk afvalwater. Na het behandelen met actieve koolstof bekomt men dergelijke waarden wel, maar deze techniek is zeer kostelijk voor de bedrijfsleiding. Dit is ook enkel nodig voor het verwijderen van de chemische zuurstofvraag, wat niet milieurelevant is. De overheid legt aan mestverwerkers een norm op die gelijk is aan deze die geldt voor gewoon huishoudelijk afvalwater.

De heer André Denys : De heer Oeyen heeft gezegd dat een verandering van 100 % naar 75 % verwerkingsplicht niet veel zou veranderen aan de kostprijs. Heb ik dit goed begrepen ?

De heer Jan Oeyen : Indien men 100 liter moet verwerken aan bepaalde normen, brengt dit bijvoorbeeld een kostprijs met zich mee van 100 euro per kubieke meter. Wanneer de verplichting van 100 liter verlaagd wordt naar 50 liter, zal die hoeveelheid nog steeds 100 euro per kubieke meter kosten. Wij vragen of de normen kunnen aangepast worden zodat de kostprijs van de verwerking terugvalt van 100 naar 70 of 80. De vraag is dan ook de normen niet hoger te leggen dan wat mogelijk is met de beste beschikbare technieken. Vroeger heeft de overheid hier geen rekening met gehouden en strengere normen opgelegd dan deze die door VITO werden voorgesteld.

Mevrouw Mie De Wit : Men heeft de allerstrengste normen overgenomen voor deze sector. Deze normen gelden voor de verwerking van huishoudelijk afvalwater, waar bedrijven met biologische technieken met gemak lage waarden kunnen behalen. Dit is echter niet mogelijk in alle sectoren.

Uit Vlarem hebben wij een tabel overgenomen die ons toont dat de lozing in oppervlaktewater nergens de norm van 125 behaalt. Een aantal fabrieken krijgt de toestemming om de normen op de chemische zuurstofgraad hoger te leggen, op basis van BBT-studies. De biologische zuurstofvraag is een onderdeel van de chemische zuurstofvraag, dus indien beide waarden in bepaalde sectoren zeer dicht bij elkaar liggen, kan men strenge normen aanhouden. Bij systemen waar de inerte fractie hoger is, kan men de normen niet zo hoog leggen aangezien biologische systemen deze niet kunnen bereiken. Als voorbeeld kan worden verwezen naar cellulose in de houtsector. Cellulose is een organisch bestanddeel dat een zeer ingewikkelde moleculevorm heeft, zodat het niet biologisch afbreekbaar is. In deze sector wordt dan ook de lozingsnorm hoger gelegd. Men ziet een evolutie van de normen in deze sectoren die veranderen naargelang de technieken evolueerden en rekening hiel-

den met de financiële draagkracht van de bedrijven. Aan de landbouwsector vraagt men echter onmiddellijk de strengste norm op te volgen. Deze norm geldt enkel voor gemakkelijke sectoren en is een eindpunt van een evolutie van 20 jaar. Er wordt te veel gevraagd, zodat niemand reageert. Wij vragen een meer pragmatische aanpak die ervoor zorgt dat de mestverwerking betaalbaar en haalbaar wordt.

Wij hebben een voorstel gedaan voor andere normen, waarbij we nog steeds stellen dat de normen van stikstof en fosfor even streng mogen zijn. Naar de chemische zuurstofvraag vragen we echter de norm te leggen op 1.000 mg/liter voor zoet water en op 2.000 mg/liter voor brak water. De surplus-kost die nu bestaat voor kalvergier en varkensmest zou dan wegvallen.

Dat heeft een enorme invloed op de economische en technische haalbaarheid. Het altijd maar moeten bijplaatsen van een actieve koolfilter voor het afbreken van de chemische zuurstofvraag, is een factor die veel bedrijven tegenhoudt om te investeren. Een oplossing is om pragmatisch met een aantal parameters, zoals humuszuur en cellulose, om te gaan. Dat maakt het gemakkelijker om de stap te zetten naar mestverwerking. Dan kunnen we aan de slag met gekende systemen, die compatibel zijn met de agrarische sector en dan zal de kostprijs ook aanvaardbaarder zijn.

De heer André Denys : Ik wil beginnen met het geven van goede punten aan de heer Theys. We hebben meer waardering voor en luisteren het meest naar diegenen die al een inspanning hebben geleverd omdat ze hun job al voor een groot deel hebben gedaan, met name investeren in een nieuwe technologie in een moeilijk economisch klimaat.

We hebben een evenwichtig voorstel gedaan dat enerzijds rekening houdt met het feit dat er te weinig mensen hebben geïnvesteerd en dat anderzijds wil vermijden dat diegenen die al hebben geïnvesteerd, worden gestraft door stimulansen te geven aan diegenen die nog niet hebben geïnvesteerd. Door het systeem van boni en heffingen hebben diegenen die hebben geïnvesteerd, recht op terug-gave met terugwerkende kracht en verder willen we boni geven aan wie meer doet dan wettelijk is opgelegd.

Ik heb begrip voor het pleidooi voor een stabiel juridisch kader. Men mag zich evenwel geen illusies maken. Het juridische werk is nog niet klaar. We moeten eigenlijk komen tot een nieuw MAP, dat

anders zal zijn. Ik deel daarin de mening van de voorzitter van deze commissie. Zo is het de vraag bijvoorbeeld of we moeten blijven werken met een systeem waarbij de overheid zegt hoe men moet bemesten. Als we werken met een resultaatsverbin-tenis, zullen we op een andere manier moeten leren denken. In afwachting van de vereenvoudiging van de MAP-wetgeving willen we de mestverwerking stimuleren op een realistische wijze.

Ik huiver ervoor om lozingsnormen te maken op maat van een bepaalde techniek. De overheid kan zich dat niet permitteren. Het is inderdaad beter dat er iets in plaats van niets gebeurt, maar we kunnen die discussie over de normen niet opnemen in een decreet. De overheid kan wel aan de VITO de opdracht geven om de BBT vast te leggen en het is een goed denkspoor om op basis daarvan de lozingsnormen bepalen. Men mag de lozingsnormen echter niet aanpassen aan één techniek ; er zijn immers verschillende technieken. Ik heb begrip voor het voorstel van EDW, maar ik ga daarover van- daag geen uitspraak doen.

Vilatca is geen voorstander van een substitutieregeling. Waarom niet ?

De heer Jan Oeyen : Er zijn diverse redenen. Zo kan men maar boni krijgen als men meer verwerkt dan een bepaald volume. Als men dat volume niet heeft, kan men geen boni krijgen. Men moet dus een volume van 100 blijven verwerken, ook als men maar een volume van 75 heeft.

De overheid is de minst betrouwbare partner voor ondernemers omdat de overheid continu van mening verandert. Dat is ook in dit dossier bewezen. Zo is er binnenkort een MAP3. Voor een onderne-mer in de landbouw is dat niet evident.

De heer André Denys : Ik wil de overheid niet goedpraten, maar ik wijs erop dat de overheid heel wat vragen uit de sector krijgt om wijzigingen aan te brengen.

De heer Jan Oeyen : Ik heb daarvoor alle begrip. Men mag echter niet vergeten dat een bedrijf niet alleen beslissingen moet nemen die te maken heb- ben met leefmilieu, maar ook met werkgelegen- heid, dierenwelzijn en dergelijke, zowel op ge- meentelijk, provinciaal, Vlaams, Belgisch en Euro- pees niveau. Zo moet de kalversector ook rekening houden met de Europese wetgeving die bepaalt dat alle kalveren vanaf 1 januari 2004 gehuisvest moe- ten zijn in een groepshuisvesting. Er zijn verschil- lende dossiers hangende van bedrijven die al drie

tot vier jaar wachten op een beslissing van de over- heid.

We zijn dertig jaar geleden met mestverwerking begonnen, we hebben nog altijd geen zekerheid dat we mogen blijven voortwerken. MAP1 bepaalt in 1996 dat men geen verlenging van de vergunning kan krijgen als men niet aan mestverwerking doet. Aangezien we op dat moment geen mestverwer- king konden uitbaten, kregen we geen verlenging van de vergunning.

We hebben dertig jaar geleden vier zuiveringsta- tions gebouwd voor kalvergier. Toen we bouwden, hebben we lozingsnormen gekregen van de VMZ (Vlaamse Maatschappij voor waterzuivering). Door de overname, in 1991, van de VMZ door de VMM, zijn de vergunningen voor lozingen inge- trokken. Van 1991 tot mei 1999, het moment dat Vlarem opnieuw is aangepast, was er een vacuüm. Acht jaar lang hebben we, met jaarlijkse toezeggin- gen van het kabinet van Leefmilieu, mest mogen vervoeren van Kasterlee naar de RWZI van Aqua- fin in Antwerpen-Noord. We zijn het enige bedrijf in Vlaanderen dat al 30 jaar aan mestverwerking doet.

In 1997 hebben we een verlenging aangevraagd voor één van onze bedrijven. De MAP1-regelge- ving bepaalde echter dat men drie jaar vooruit moet bewijzen dat men aan mestverwerking doet. We konden maar één jaar voorleggen omdat onze toezegging van de overheid voor mestverwerking in Antwerpen-Noord maar één jaar vooruit liep. Onze sectorale lozingsnormen zijn pas in mei 1999 in Vlarem ingeschreven. Dan hebben we onmiddellijk een aanvraag gedaan om de mestverwerkings- installatie te bouwen. Op één van onze bedrijven, die de mest nu in Kasterlee verwerkt, durf ik geen groepshuisvesting bouwen omdat ik nog altijd geen verlenging van de vergunning heb gekregen. Dit dossier loopt nog steeds bij de Raad van State. Het is evident dat we hierdoor belangrijke schade lij- den. Toch ben ik vanaf 1 januari 2004 verplicht mijn kalveren in groepshuisvesting te houden. Maar dat is een andere wetgeving. We worstelen dus met een kluwen van wetgeving. De overheid is onze grootste concurrent. Mogen we alstublieft werken ?

U mag bovendien niet vergeten dat er niet alleen de wetgeving is : onderweg moeten ook nog diverse administraties hun zegen geven. De overheid ver- plicht ons bijvoorbeeld een studie te laten uitvoe- ren die al door VITO is gebeurd. Om de nutriën- tenbalans te kunnen neerschrijven voor de Mest- bank, vraagt men ons een studie te laten uitvoeren

naar het mogelijk vrijkomen van lachgas net na de beluchtingsfase, gedurende tienden van een seconde, en het mogelijk effect daarvan op de Kyoto-norm. Eén bureau wilde die studie voor ons uitvoeren voor 3.500 euro. Maar dat voldeed de Mestbank niet : de metingen moesten niet één maar zes keer per jaar uitgevoerd worden. Ik ben dat alles hartsgrondig beu. De Mestbank moet haar eigen onderzoek betalen.

De heer Jacques Timmermans, voorzitter : We hadden nog graag uw kritiek op de substitutie gehoord.

De heer Jan Oeyen : Als we vandaag met onze mestverwerkingsinstallatie 100 % aankunnen en morgen maar 50 % moeten verwerken, krijg ik 50 % ruimte. Mijn voorstel is die ruimte in te vullen met eigen productie, los van de standstill. Op die manier heb ik de zaken in eigen beheer. Geef enkel hen die al geïnvesteerd hebben in mestverwerking het recht die mestverwerking optimaal te benutten. Dan heb ik er geen moeite mee dat u de mestverwerkingsplicht van 100 procent verlaagt. Maar als u mest laat ruilen, maakt dat het invullen van onze mestinstallatie des te moeilijker. We krijgen 50 % ruimte maar in de omgeving zijn er geen bedrijven die mestverwerkingsplichtig zijn.

De heer André Denys : U vindt substitutie dus concurrentievervalsing ten nadele van hen die al geïnvesteerd hebben in mestverwerking.

De heer Jan Oeyen : Inderdaad. In 1996 was ik voorstander van substitutie. Men heeft toen echter gekozen voor verwerkingsplicht. Het zou niet correct zijn om nu zomaar ruil toe te laten. Maatschappelijk is dat natuurlijk meer verantwoord : het is uiteraard veel goedkoper voor de Vlaamse landbouw om mest te verwerken die per kilo fosfor en stikstof het minste kost om te verwerken, met name kippenmest. Maar dat wist men in 1996 ook al. Toen heeft men die maatregel evenwel niet willen nemen, nu plots wel. Wat dan met de bedrijven die al geïnvesteerd hebben ?

De heer Jacques Timmermans, voorzitter : We sluiten hier de hoorzittingen af. Namens de commissie wil ik alle sprekers danken voor hun bijdrage aan onze werkzaamheden.

De verslaggevers,

De voorzitter,

Jacques DEVOLDER Jacques TIMMERMANS
Jef VAN LOOY